

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Sais paremmin äänensä kuuluviin”

Nuorisovaltuuston perustaminen ja toiminnan käynnistäminen

Toivakan kunnassa

Laura Saartoala

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

09/2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Laura Saartoala	Sivumäärä 69 ja 31 liitesivua
Työn nimi ”Sais paremmin äänensä kuuluviin”	
Ohjaava(t) opettaja(t) Maarit Honkonen-Seppälä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Nuorten Keski-Suomi ry, Eeva-Liisa Tilkanen	
Tiivistelmä <p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteina on tehdä selvitys nuorisovaltuuston tarpeellisuudesta Toivakassa, perustaa Toivakan ensimmäinen nuorisovaltuusto ja luoda opas uusille nuorisovaltuuteuille. Opinnäytetyön tarkoituksena on edistää Toivakan kunnan lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Opinnäytetyön menetelminä käytettiin kyselytutkimusta sekä havainnointia. Työn tilaajina toimivat Nuorten Keski-Suomi ry ja Toivakan kunta.</p> <p>Opinnäytetyön aiheina käsitellään nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä nuorisovaltuustotoimintaa yhtenä vaikuttamiskanavana. Aihe on tärkeä ammattialalle, sillä nuorisovaltuustotoiminta edistää lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia kunnassa. Myös juridisten perusteiden takia aihe on tärkeä. Esimerkiksi vuonna 2015 säädetty kuntalaki velvoittaa jokaista Suomen kuntaa perustamaan nuorisovaltuuston ja takaamaan sen toimintaedellytykset kesäkuuhun 2017 mennessä. Myös vuonna 2016 uudistettu nuorisolaki velvoittaa kuntaa ja valtiota edistämään nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia ja tarjoamaan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa nuorisotyötä ja -politiikkaa koskeviin asioihin ja niiden käsittelyyn.</p> <p>Opinnäytetyön tietoperusta käsittelee demokratiaa ja kansalaisuutta, osallistumista ja osallisuutta sekä politiikkaa ja poliittista vaikuttamista. Lisäksi tietoperusta käsittelee lasten ja nuorten vaikuttamistoimintaa Suomessa ja Euroopassa sekä lasten ja nuorten vaikuttamistoiminnan juridisia perusteita.</p> <p>Opinnäytetyössä perustettiin Toivakan ensimmäinen nuorisovaltuusto yhdessä toivakkalaisten nuorten ja tukiaikuisten kanssa ja toteutettiin kysely Toivakan Kankaisten kyläkoulun ja Koulukeskuksen 6.-9.-luokkalaisille nuorille. Opinnäytetyön produktina syntyi Toivakan uuden nuorisovaltuuston lisäksi uusille nuorisovaltuuteuille suunnattu opas. Opas on tarkoitettu vasta-alkajalle, joten sisällöltään se on hyvin kevyt ja mahdollisimman selkokielineen.</p> <p>Opinnäytetyössä tehdyssä kyselyssä selvisi muun muassa se, että nuoret haluavat vaikuttaa Toivakassa, mutta eivät välttämättä tiedä miten tai mitä kanavia pitkin he pystyvät vaikuttamaan. Lisäksi nuoret kokivat, että heitä pitäisi kuulla enemmän ja, että Toivakkaan tarvitaan nuorisovaltuusto. Lisäksi kyselyssä tuli esiin vahva epävarmuus ja -tietoisuus nuorten keskuudessa vaikuttamiseen ja nuorten kuulemiseen liittyvistä asioista. Näistä aiheista ei välttämättä tiedetä kovin paljoa, mikä näkyi suurina ”en osaa sanoa” -vastausmäärinä.</p> <p>Työ on hyödynnettävissä myös muihin kuntiin, joissa ei vielä ole nuorisovaltuustoa. Opinnäytetyössä liitteinä olevat toimintasääntö, kyselylomake ja opas uudelle nuorisovaltuuteutelle ovat pienellä muokkauksella hyödynnettävissä myös johonkin toiseen kuntaan nuorisovaltuuston perustamisen pohjaksi.</p>	
Asiasanat osallisuus, vaikuttaminen, nuoret, kunnat, nuorisovaltuustot	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Program of Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Laura Saartoala	Number of Pages 69 and 31 annexes
Title "have my voice heard better"	
Supervisor(s) Maarit Honkonen-Seppälä	
Subscriber and/or Mentor The Youth Organization of Central Finland, Eeva-Liisa Tilkanen	
Abstract <p>Target of this functional thesis is to improve participation and possibilities to influence for the youth in the municipality of Toivakka, to set up the first youth council in Toivakka if necessary, and to create a guide for new members of youth councils. This project has been ordered by The Youth Organization of Central Finland and the municipality of Toivakka.</p> <p>This topic is important because a youth council improves participation of the youth and their possibilities to influence in a municipality. The new Local Government Act from 2015 obligates that every local executive must set up a youth council and ensure operational preconditions for it before June 2017. The Youth Act also obligates municipalities and the government to improve participation of the youth.</p> <p>This thesis is based on theories of democracy and nationality, participation, politics, and the laws concerning possibilities to influence for young people in Finland and in Europe. Study methods were survey and observation.</p> <p>During this project, a youth council was set up in Toivakka with young people of the municipality. Also a survey was conducted in two schools in Toivakka for 6th to 9th graders.</p> <p>The output of this project is the brand new youth council of Toivakka and a guide for new members of youth councils. The survey revealed that young people in Toivakka want to influence locally but they don't necessarily know how to do it. The youth council was needed since the young people want to be heard more. There were many "I don't know" answers which suggests that the youth are uncertain about these subjects.</p> <p>This thesis, the guide to new members of youth council and the guidelines of youth council can be utilized in any other municipalities where there is no youth council yet.</p>	
Keywords participation, influencing, youth, municipalities, youth parliaments	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖN TILAAJAT	6
2.1 Nuorten Keski-Suomi ry	6
2.2 Toivakan kunta	8
3 NUORTEN VAIKUTTAMINEN JA OSALLISUUS	10
3.1 Demokratia ja kansalaisuus	10
3.2 Osallistuminen ja osallisuus	11
3.3 Poliittikka ja poliittinen vaikuttaminen	15
3.3 Lasten ja nuorten vaikuttamistoiminnan juridiset perusteet	17
3.4 Nuorten vaikuttamistoiminta Suomessa	19
3.4.1 Nuorisovaltuustot Suomessa	20
3.5 Nuorten vaikuttamistoiminta Euroopassa	22
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	24
4.1 Opinnäytetyön tavoitteet, tarkoitus ja rajaus	25
4.2 Suunnitteluvaihe	27
4.3 Toimintasäännön luominen	28
4.4 Kysely Toivakan nuorille	29
4.5 Toivakan nuorisovaltuuston perustaminen	30
5 TYÖN TULOKSET	33
5.1 Kyselyn tulokset ja johtopäätelmät	33
5.2 Nuorisovaltuuston perustamisen prosessi	42
5.3 Opas nuorisovaltuutetulle	44
6 POHDINTA JA ARVIOINTI	45
6.1 Pohdinta	46
6.1.1 Muutos toimintatavoissa ja muutoksen vaiheet	47
6.1.2 Osallisuuden ja vaikuttamistoiminnan haasteet ja hyödyt	49
6.1.3 Aikuistahon tuki nuorten vaikuttamistoiminnassa	51
6.1.4 Nuoret vallan kahvassa vai näennäisvaikuttajina?	52
6.2 Työn tilaajien arvio	54
6.2.1 Toivakan nuorisovaltuuston nuorten arvio	54
6.2.2 Nuorten Keski-Suomi ry:n arvio	55
6.2.3 Toivakan kunnan arvio	55
6.3 Oma arvio	56
6.4 Tutkimuksen reliäabelius ja validius	58
6.5 Jatkotutkimusaiheet	59
LÄHTEET	62
LIITTEET	70
LIITE 1: Opas nuorisovaltuutetulle	70
LIITE 2: Toivakan nuorisovaltuuston toimintasääntö	88
LIITE 3: Kysely toivakkalaisille 6.-9.-luokkalaisille nuorille	95
LIITE 4: Alkuinfo kyselyyn	99

1 JOHDANTO

Vuoden 2016 Nuorisobarometrin mukaan nuoret uskovat omaan tulevaisuuteen, mutta usko yleisesti Suomen tulevaisuuteen on selkeästi laskenut. Vain noin neljännes nuorista näkee optimistisesti maailman tulevaisuuden. Lisäksi vain noin puolet nuorista pitää todennäköisenä sitä, että Suomi hyvinvointivaltiona säilyy. (Myllyniemi 2017.) Yhteiskunnassa on huomattu, ettei nuoria kiinnosta politiikka samalla tavalla kuin ennen ja nuorten vaikuttamisen toimintatavat ovat muuttuneet perinteisestä käsituksesta.

Kuitenkin uudet juridiset velvoitteet, kuten nuorisolaki (2016/1285) velvoittavat valtiota ja kuntaa osallistamaan ja kuulemaan nuoria entistä enemmän. Esimerkiksi vuoden 2017 kesäkuun alusta voimaan tulleen kuntalain myötä jokaisessa Suomen kunnassa tulisi olla nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja kunnan tulisi huolehtia sen toimintaedellytyksistä (Kuntalaki 2015/410, 26 §). Toivakan kunta on yksi monista kunnista, joissa nuorisovaltuustoa ei ole vielä koskaan ollut, mutta johon se täytyisi jo juridisten perusteiden pohjalta perustaa.

Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena on edistää Toivakan kunnan lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamistoimintaa. Tavoitteina on tehdä selvitys Toivakan nuorisovaltuuston tarpeesta, perustaa ensimmäinen nuorisovaltuusto Toivakkaan ja luoda uusille nuorisovaltuutetuille opas nuorisovaltuustotoiminnasta. Nuorisovaltuusto edustaa kunnan nuoria kunnallisessa päätöksenteossa ja edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia (Suomen nuorisovaltuustojen Liitto 2017b). Opinnäytetyön produktina perustetaan nuorisovaltuusto ja tuotetaan uuden nuorisovaltuutetun opas Toivakan uusille nuorisovaltuutetuille.

Nuorten äänen vahvistaminen Toivakassa on muutosprosessi (Roukala 1998) (Kuvio 14) ja se sai hyvän alun nuorisovaltuuston perustamisen kautta. Prosessi ei kuitenkaan ole valmis nuorisovaltuuston perustamisen jälkeen, vaan vasta alussa. Muutosprosessi myös jatkuu, jokainen askel eteenpäin on kuitenkin kehitystä parempaan suuntaan ja sen takia tärkeää.

2 TYÖN TILAAJAT

Työn virallisena tilaajana toimii Nuorten Keski-Suomi ry. Toisena tilaajana toimii Toivakan kunta. Opinnäytetyö palvelee eniten Nuorten Keski-Suomi ry:n Osallistuva nuoriso – osallistava kunta -hanketta, jossa tuetaan Keski-Suomen alueen kuntien nuorten vaikuttamistoimintaa ja toimijuutta (Nuorten Keski-Suomi ry 2017a). Toivakassa ei ole ennen ollut nuorisovaltuustoa ja uuden kuntalain mukaan jokaisessa kunnassa täytyy olla nuorisovaltuusto tai vastaava vaikuttajaryhmä (Kuntalaki 2015/410). Tämän opinnäytetyön myötä Toivakassa on lakisääteinen velvoite toteutettu ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia viedään eteenpäin.

2.1 Nuorten Keski-Suomi ry

Nuorten Keski-Suomi ry on palvelujärjestö Keski-Suomen alueella. Nuorten Keski-Suomi ry perustettiin vuonna 2003. Sen perustajajäseniä olivat Keski-Suomen 4H-piiri, Keski-Suomen Nuorisoseurainliitto ry, Kalevan Nuorten Keski-Suomen piiri ry, Keski-Suomen Liikunta ry ja Keski-Suomen Opiston kannatusyhdistys ry. Ennen yhdistyksen perustamista vuosina 2001-2003 toteutettiin Nuorten Keski-Suomi -projekti ja vuosina 1993-2000 Koulut liikkeellä – kulttuurit kohtaavat -projekti, joiden pohjalta yhdistys on perustettu. Näiden projektien hyvää tietopohjaa, toimintatapoja ja verkostoa hyödynnetään myös Nuorten Keski-Suomi ry:ssä. (Nuorten Keski-Suomi ry 2017a; 2017b.)

Nuorten Keski-Suomi ry:n pääkohderyhmänä ovat 11-24-vuotiaat nuoret sekä nuorten elämään vaikuttavat aikuiset ja tahot. Nuorten Keski-Suomen toiminta-ajatus on edistää nuorten osallisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia ja toimijuutta. Aktiivista toimijuutta tuetaan esimerkiksi tuottamalla tapahtumia ja tilaisuuksia, jotka suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä nuorten kanssa. Yksi isoimmista tapahtumista on Jyväskylässä vuosittain järjestettävä Toukofest. Lisäksi Nuorten Keski-Suomi ry:n toimintoihin kuuluu Jyväskylän LastenParlamentin koordinointi, Palkitsemisjuhlan ja Hippoksen Joulumarkkinoiden järjestäminen sekä Nuorten Ääni Keski-Suomessa -ryhmän

koordinointi. Nuorten Keski-Suomi ry toteuttaa myös erilaisia hankkeita, kuten vuonna 2017 toimivat Nuorten ääni maakunnissa -hanke, Osallistuva nuoriso – osallistava kunta -hanke sekä Vaikuta! -kampanja. Nuorten Keski-Suomi ry:n toimintaperiaate on “nuoret tekevät - aikuiset tukevat”, joka kuvastaa parhaiten järjestön luonnetta. (Nuorten Keski-Suomi ry 2017a.)

Nuorten Keski-Suomen taustalla on pedagoginen näkemys;

”että jokaiselle nuorelle tulisi antaa oman kokoisia haasteita, varoen että aikuinen tekee nuoren puolesta liikaa. Kun nuori huomaa, että häneen luotetaan, hän rohkaistuu, osaa ja pystyy itse. Näin nuori innostuu ottamaan vastuuta itsestään ja ympäristöstään. Tavoitteena on, että yritteliäisyydellä ja aktiivisuudella on positiivinen vaikutus nuoren tulevaisuuteen.” (Nuorten Keski-Suomi 2017a.)

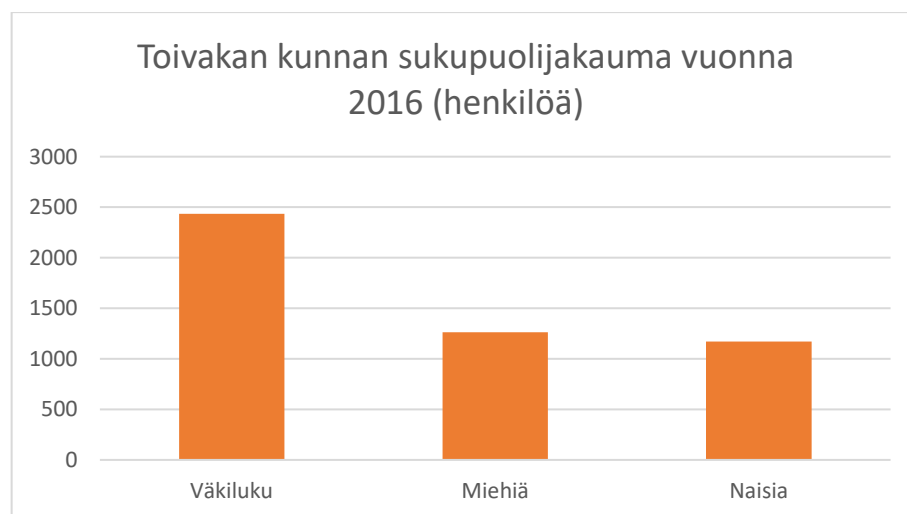
Nuorten Keski-Suomi ry on palvelujärjestönä asiantuntijaorganisaatio, jolle tärkein pääoma on osaaminen ja henkilöstö ja se tuottaa palveluita muille tahoille (Lindevall 2009, 1). Keväällä 2017 Nuorten Keski-Suomi ry:llä oli työsuhteessa kuusi työntekijää ja lisäksi toiminnassa on mukana harjoittelijoita, työkokeilijoita ja Nuorten Keski-Suomi ry:n omia nuoria. Verkostotoimijana Nuorten Keski-Suomi ry:n toimintaan kuuluu myös innostaa ja tukea muita tahoja toimimaan ”nuoret tekevät – aikuiset tukevat” -toimintaperiaatteella. (Nuorten Keski-Suomi ry 2017a.) Nuorten Keski-Suomi ry:n rahoitus koostuu eri tulonlähteistä, kuten hankerahoituksista, yhteistyö- ja yhteistoimintasopimuksista ja eri tapahtumien lippu- ja myyntituloista (Nuorten Keski-Suomi ry 2017a.). Vuoden 2017 budjetti oli yhteensä vähän yli 300 000 euroa (Nuorten Keski-Suomi ry 2017d).

Nuorten Keski-Suomi koordinoi myös Nuorten Ääni Keski-Suomessa -ryhmää, joka on nuorten maakunnallinen vaikuttajaryhmä. Ryhmän tehtävänä on tuoda nuorten asioita ja mielipiteitä päättäjien korviin ja innostaa muita nuoria vaikuttamaan. Nuoret ovat noin 13-19-vuotiaita oman kuntansa edustajia. Jokaisella Keski-Suomen kunnalla on kaksi paikkaa täytettävänä ryhmässä. Ryhmän jäsenet valitaan vuosittain järjestettävässä Nuorisofoorumissa, joka on nuorten vaikuttamistapahtuma Keski-Suomessa. Vuosien 2016-2017 aikana nuoria oli noin 25-35 henkilöä 13 eri kunnasta. Ryhmä on toiminut viisi kokonaista kautta ja vuosien 2016-2017 kausi oli ryhmän kuudes kausi. Nuorten Ääni Keski-Suomessa -vaikuttajaryhmän taustatukena toimii Nuorten Keski-Suomi ry sekä Keski-Suomen Liitto. (Nuorten Keski-Suomi ry 2017a.)

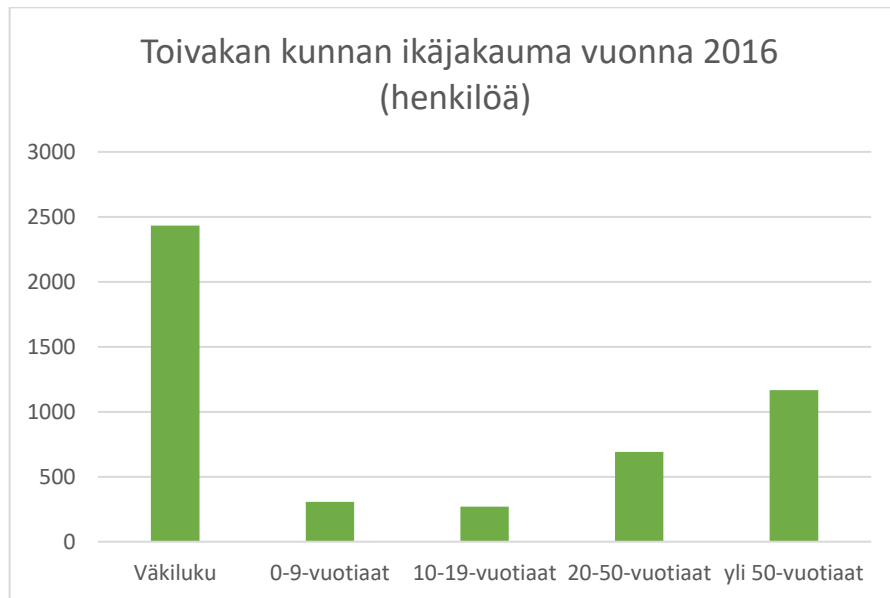
Nuorten Ääni Keski-Suomessa -ryhmän toiminta on käynnistynyt osana Innosta-vaKS-hanketta. Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi hankkeessa koottiin nuorten työryhmä, joka ideoi, että nuorten maakunnallinen vaikuttajaryhmä olisi paras keino parantaa nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. (Nuorten Keski-Suomi ry 2017e.) Nuorten Ääni Keski-Suomessa -ryhmä on päässyt vaikuttamaan niin maakunnallisesti kuin valtakunnallisesti. Ryhmältä on kysytty moneen eri aiheeseen mielipidettä ja näkökulmia, kuten uudistettuun nuorisolakiin, sisäisen turvallisuuden strategiaan sekä maakuntaudistuksen eri teemoihin. (Nuorten Keski-Suomi ry 2017a; 2017e.)

2.2 Toivakan kunta

Toivakan kunta sijaitsee Keski-Suomen kaakkoisosassa ja on perustettu vuonna 1910. Pinta-alaltaan Toivakka on 361 km². (Toivakan kunta 2017a.) Toivakan väkiluku oli vuonna 2016 joulukuussa yhteensä 2 434 henkilöä. Miehiä oli 1262 henkilöä ja naisia 1172 henkilöä (kuvio 1). Nuoria 10-19-vuotiaita oli yhteensä 269 henkilöä (kuvio 2). (Tilastokeskus 2017a.) Toivakka on pieni kunta pinta-alaltaan ja väkiluvultaan. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Toivakan väkiluku tulee pysymään ennallaan, kuten koko Keski-Suomen väkiluku. (Tilastokeskus 2004). Nuorten väkimäärän ollessa melko pieni valmiiksi pienessä kunnassa, on yhtenä mahdollisena haasteena nuorisovaltuustotoiminnan jatkuvuuden varmistaminen (Harju 2003, 145).

Kuvio 1. Toivakan kunnan sukupuolijakauma vuonna 2016 (Tilastokeskus 2017a).

Kuvio 2. Toivakan kunnan ikäjakauma vuonna 2016 (Tilastokeskus 2017a).

Toivakan kunnanvaltuustossa on yhteensä 21 paikkaa. Suurin puolue kevään 2017 kuntavaalien jälkeen oli Suomen Keskusta kymmenellä valtuustopaikalla. Toiseksi suurin puolue oli Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue neljällä valtuustopaikalla. Perussuomalaisilla oli kolme valtuustopaikkaa, Kristillisdemokraateilla kaksi ja Kokoomuksella ja Vasemmistoliitolla yksi. Noin puolet valtuustoon valituista olivat ensimmäisen kauden valtuutettuja (52%). Valtuuston keski-ikä oli 51 vuotta ja miehiä oli hiukan enemmän (57%) kuin naisia (43%). Toivakan kunnan äänestysprosentti oli 63,7% kevään 2017 kuntavaaleissa. (YLE 2017.)

Toivakan sivistyspalveluiden alle kuuluvat opetustoimi, päivähoito, kirjastotoimi, kulttuuritoimi sekä vapaa-aikatoimi. Toivakan kunnassa toimii kaksi koulua; Kankaisten kyläkoulu, jossa on 1.-6. luokka-asteet ja Toivakan koulukeskus, jossa on 1.-9. luokka-asteet. Kankaisten kyläkoulussa on yhteensä 46 oppilasta ja Toivakan koulukeskuksessa on yhteensä 259 oppilasta. (Toivakan kunta 2017d.) Vapaa-aikatoimen alle kuuluvat nuoris- ja liikuntatoimi sekä lasten aamu- ja iltapäiväkerho. Toivakan nuorisovaltuuston toiminta kuuluu myös vapaa-aikatoimen alle. (Toivakan kunta 2017c.)

Vuoden 2016 talousarviossa Toivakan kunnan toimintamenot olivat yhteensä noin 15 950 000 euroa. Toivakan kunnan sivistysnuorisotoimen käyttömenot olivat noin 5 550 000 euroa ja nuorisotyön budjetti noin 75 000 euroa. (Toivakan kunta 2015.)

3 NUORTEN VAIKUTTAMINEN JA OSALLISUUS

Nuorten vaikuttamiseen ja osallisuuteen liittyvät käsitteet kulkevat usein käsi kädessä, mutta eivät tarkoita kuitenkaan täysin samaa asiaa. Tässä kappaleessa käsitellään opinnäytetyön tietoperustaa. Käsitteitä ovat demokratia ja kansalaisuus, osallistuminen ja osallisuus, politiikka ja poliittinen vaikuttaminen. Lisäksi tietoperustassa käsitellään juridisia perusteita lasten ja nuorten vaikuttamiselle ja nuorten vaikuttamistoimintaa Suomessa ja Euroopassa.

3.1 Demokratia ja kansalaisuus

Demokratia käsitteenä tarkoittaa kansanvaltaa. Se tulee Aristoteleen latinankielisistä termeistä demos (alue tai ihmisryhmä), kratos (valta) ja kratein (hallitseminen). Demokratiassa päätöksentekovalta on kansalaisilla. (Mannermaa 2006.) Demokratia voidaan linkittää moneen eri asiaan. Puurosen ja Saaren (2017) tekemissä demokratian teemahaastatteluissa nuoret viittasivat demokratia-käsitteellä ihmisten tasa-arvoisuuteen, mielipiteenvapauteen ja mahdollisuuteen osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin, ei pakosta, vaan niin halutessaan (Puuronen & Saari 2017, 28).

Erilaisia demokratiakäsityksiä ovat edustuksellinen demokratia, suora demokratia, osallistuva demokratia, deliberatiivinen demokratia sekä vastademokratia. Nämä erilaiset demokratiakäsitykset eivät ole niinkään toisiaan poissulkevia, vaan eri näkökulmia tuovia käsityksiä. (Eskelinen, Gretscher, Kiilakoski, Kiili, Korpinen, Lundbom, Matthies, Mäntylä, Niemi, Nivala, Ryyänen & Tasanko 2012, 41.)

Edustuksellisessa demokratiassa valitaan edustajat, jotka tekevät päätöksiä ja johtavat prosesseja. Suorassa demokratiassa kansa saa suoran vallan ja kansalaiset tekevät päätöksiä. Osallistuvassa demokratiassa taas tuetaan kansalaisten osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia yhteisiin asioihin. Deliberatiivisessa demokratiassa taas asioista keskustellaan ja päätökset ja toiminnot selitetään niin selkeästi, että jokainen voi ymmärtää ne. Vastademokratia taas syntyy epäluottamuksesta päätöksiin ja toimintaan ja se tuottaa poliittista toimintaa, esimerkiksi mielenosoituksia. (Eskelinen ym. 2012, 42-44.)

Kansalaisuus -käsite tarkoittaa sitä, että ihminen on jonkun maan kansalainen (Tilastokeskus 2017b). Kansalaisuus on ihmisen ja jonkun valtion välinen suhde, joka sisältää molemminpuolisia oikeuksia ja velvollisuuksia. Suomen kansalaisuudesta säädetään muun muassa perustuslaissa. (Suomen suurlähetystö, Varsova 2017.)

Yleensä kansalaisuus tulee syntyessä, mutta ihmisen muuttaessa toiseen maahan, se voidaan vaihtaa. Ihmisellä voi olla myös useamman kuin yhden maan kansalaisuus. (Tilastokeskus 2017b.)

Kansalaisuus voidaan nähdä valtion lisäksi muillakin tasoilla. Kansalaisena ihminen voi olla jonkin poliittisen yhteisön jäsen. Se voi olla esimerkiksi järjestö tai nuorten vaikuttajaryhmä, joka muodostaa oman poliittisen yhteisön jonkun muun, esimerkiksi kunnan, sisällä. Osallisuudella, etenkin poliittisten suhteiden vaikuttamisen näkökulmasta, on selvä yhteys kansalaisuuteen. Ne ovat tavallaan eri tasoilla toteutuvia ilmiöitä. (Kiilakoski, Gretscher & Nivala 2012, 18.) Käytännössä kansalaisuus toteutuu ihmisen osallistumisen sekä osallisuuden kautta. Ihminen osallistuu esimerkiksi johonkin järjestettyyn tapahtumaan ja kokee omakohtaista sitoutumista eli osallisuutta, joka nostattaa halun vaikuttaa ja kantaa vastuuta yhteisen asian puolesta. (Harju 2003, 96.)

3.2 Osallistuminen ja osallisuus

Osallistuminen ja osallisuus ovat käsi kädessä kulkevia sanoja, mutta eivät tarkoita samaa asiaa. Osallistumisella tarkoitetaan jotain osallisuuteen liittyvää konkreettisesta toimintaa (Oranen 2008, 9). Sanojen eri tarkoitus vaikeutuu myös kansainvälisesti, sillä

osallisuus-käsitteelle ei ole löydettävissä suoraa käännöstä esimerkiksi englanniksi. Lähin englannin kielinen sana on ”participation”, joka taas kääntyy suomeksi niin osallistumiseksi kuin osallisuudeksi, eikä suora käännös onnistu. (Horelli, Haikkola & Sotkasiira 2007; Kiilakoski & Taiponen 2011.)

Osallistuminen voi olla esimerkiksi mukanaoloa jossain sosiaalisissa tilaisuuksissa tai laajempaa mukana oloa esimerkiksi jossain poliittisessa toiminnassa (Harju 2003, 96). Harjun mukaan osallistuminen on muuttanut muotoaan vuosien saatossa. Perinteinen osallistuminen oli aktiivista toimijuutta ja sitä pidettiin kansalaishyveenä. Lähempänä nykypäivää osallistuminen on muuttunut aktiivisesta vaikuttamisesta ja toimimisesta enemmän osallistumiseen muiden tuottamiin tilaisuuksiin ja tilanteisiin. (Harju 2003, 96).

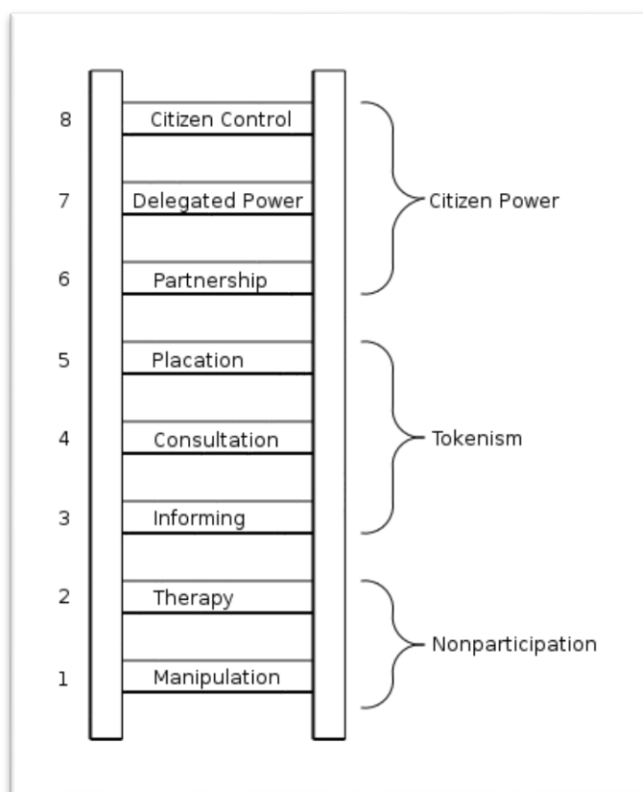
Osallisuus on melko vaikea käsite. Sille ei ole yhtä ainoaa selitystä ja osallisuus nähdäänkin melko laaja-alaisena käsitteenä ja se voi merkitä ihmisille hyvinkin eri asioita. (Koivu 2010, 8; Gretschel & Kiilakoski 2012b, 4; Pyyry 2012, 35.) Osallisuus on yhteiseen maaliin pelaamista, jossa jokainen jäsen on tärkeä ja jonka kautta jäsenet muodostavat vahvan joukkueen. Osallisuus on vastuun saamista, sen kantamista ja yhteisvastuullisesti toimimista. Tämän takia osallisuutta ei ole esimerkiksi se, että lapsia ja nuoria vain kuunnellaan loputtomiin, vaan heille pitää antaa myös valtaa ja vastuuta vaikuttaa asioihin ja toimia itselle tärkeiden asioiden puolesta. Kokemus osallisuudesta tuo myös halua olla osa ympäristöä ja yhteiskuntaa ja vaikuttaa siihen. Osallisuus lisää uskoa, että jokaisen toiminnalla on merkitystä ja vaikutusta ympäröivään maailmaan. (Kiilakoski 2007, 8-20; Kiilakoski, Gretschel & Nivala 2012, 14-24.)

Osallisuus ei ole pelkästään henkilön oma tunne, että on osana jotain, vaan se edellyttää myös yhteisöä ja sitä, että yhteisö hyväksyy henkilön yhdeksi jäseneksi yhteisöön. (Kiilakoski 2007, 13). Osallisuus ei ole käytännössä mikään ihmeellinen tai vaikea asia, vaan enemmänkin oikeanlainen ajattelu- ja toimintatapa. Jos haluaa kuulla nuoria ja antaa heidän vaikuttaa, pystyy toteuttamaan osallisuutta omassa toiminnassa. (Tilkanen 2013.)

Nigel Thomaksen (2007) mukaan osallisuuden edistäminen voidaan nähdä kahdella tavalla; niin sosiaalisiin suhteisiin vaikuttamisena kuin poliittisiin suhteisiin vaikuttamisena. Sosiaalisiin suhteisiin vaikuttaessa vahvistetaan sosiaalisia suhteita, ehkäistään syrjäytymistä ja keskitytään yhteisöllisyyteen ja huomioidaan ryhmässä tapahtuvia ryhmämiöitä. Poliittisiin suhteisiin vaikuttaminen nostaa esille vallan jakamista, vaikuttamista ja osallistumista päätöksentekoon. (Kiilakoski, Gretscher & Nivala 2012, 16-17.) Näistä näkökulmista katsoen tässä opinnäytetyössä osallisuus nähdään enemmän poliittisiin suhteisiin vaikuttamisena poissulkematta voimaantumavaa ja vahvistavaa näkökulmaa.

Sherry Arnsteinin mukaan osallistuminen on ajatuksen tasolla hyvä ja kannatettava asia, mutta käytännössä haastavampi toteuttaa. Hänen määritelmässään osallistuminen tarkoittaa kansalaisten valtaa ja vaatii ylemmältä taholta vallan jakamista, joka taas aiheuttaa paljon ideologisten ja poliittisten kysymysten heräämistä. Ilman valtaa taas osallistuminen on näennäistä ja lopullinen päätöksenteko jää jonkun toisen tehtäväksi. (Arnstein 1969; Rikkola 2006, 20-12; Uusi-Oukari 2016.)

Osallisuutta kuvattavat erilaiset asteikot pohjaavat usein Arnsteinin vuonna 1969 luomaan osallistumisen portaisiin. Arnstein on luonut asteikon (Kuvio 3), johon kuuluu kahdeksan tasoa ja jonka avulla hän käsittelee kansalaisten ja julkisen vallan välistä valtasuhdetta. Arnstein on nimennyt asteikon nimellä ”ladder of citizen participation”, joka suomennettuna tarkoittaa osallistumisen portaita. Mitä korkeammalle portaissa nousee, sitä enemmän kansalaisilla on vastuuta. Ensimmäiset tasot ovat näennäisvaikuttamista (Nonparticipation), johon kuuluvat manipulaatio (Manipulation) ja terapia (Therapy). Seuraavat tasot ovat tokenismia (Tokenism), jolla tarkoitetaan kansalaisten informatiivista roolia, he ovat ikään kuin neuvonantajia, mutta eivät päätöksentekijöinä. Tokenismiin kuuluvat tiedonsaanti (information), konsultointi (Consultation) sekä yhteissuunnittelu (Placation). Ylimmät tasot ovat kansalaisten itsenäistä valtaa (Citizen Power) ja siihen kuuluvat delegoitu toimivalta (Delegated Power) sekä kansalaisten oma kontrolli (Citizen Control). (Arnstein 1969; Rikkola 2006, 20-12; Uusi-Oukari 2016.)

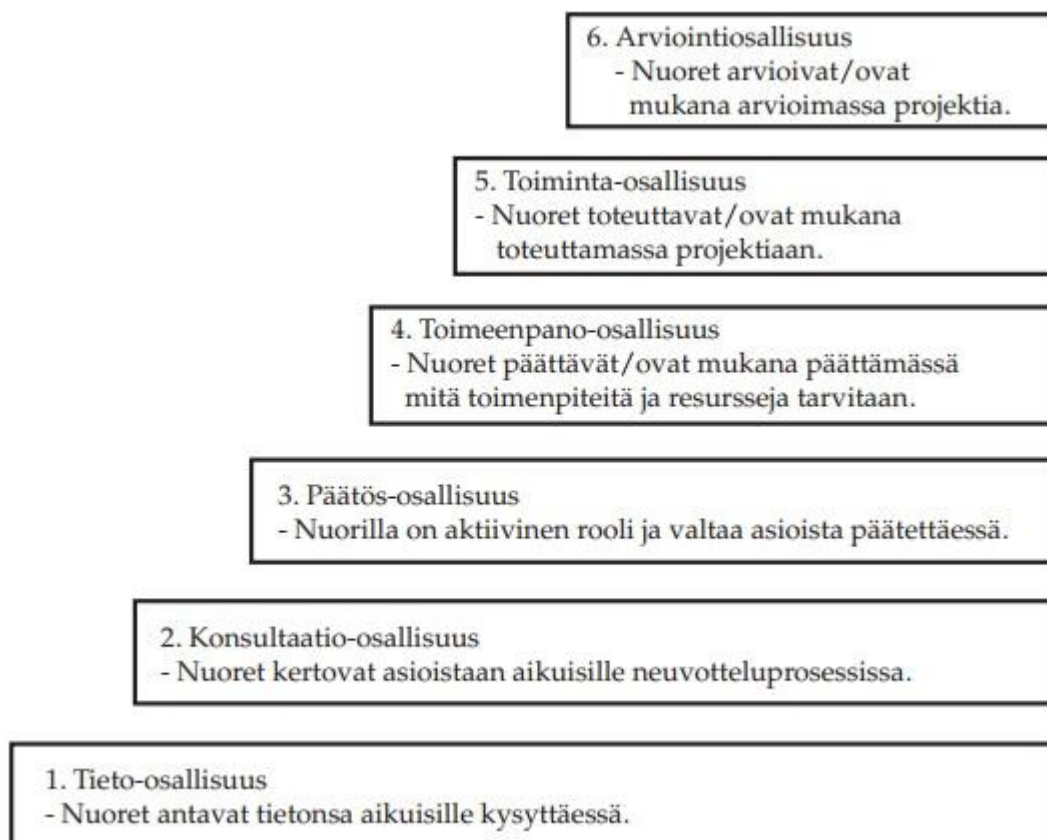

Kuvio 3. Sherry Arnsteinin osallistumisen portaat (1969).

Gretschel taas mainitsee, että Arnsteinin osallisuuden portaat johdattelevat ajatuksia siihen, että aikuiset eivät saisi osallistua ollenkaan nuorten toimintoihin. Nuoret kuitenkin tarvitsevat aikuista tukemaan heitä (Gretschel 2002, 81; 235; Rikkola 2006, 23-24; Kallinen 2014, 41). Tästä näkökulmasta Gretschel hahmottaa oman osallisuuden asteikon kuuden portaatan askelmilla (Kuvio 4) (Gretschel 2002, 81; 235).

Tieto-osallisuus tarkoittaa esimerkiksi äänestämistä, nuorten kuulemista tai kyselyihin vastaamista. Konsultaatio-osallisuudessa nuoret ovat mukana esimerkiksi kunnan yhteissuunnittelussa ja päätös-osallisuudessa nuorilla on jo vähän valtaa ja nuoret ovat mukana jo päätöksenteossa esimerkiksi vaikuttamassa lähileikkipuistoon tai nuorten palveluihin. Toimeenpano-osallisuudessa nuoret ovat päättämässä eri toimenpiteistä ja tarvittavista resursseista. Viidennellä portaalla toiminta-osallisuudessa nuoret ovat

mukana toteuttamassa erilaisia projekteja. Viimeisellä portaalla, arviointiosallisuudessa nuoret ovat myös arvioimassa projekteja. Nuorille on tärkeää saada olla ylimällä portaalla, sillä nuoret haluavat olla mukana projektissa alusta loppuun, eivät vain kertomassa omaa mielipidettään jossain kohtaa projektia. (Gretschel 2002, 71.)

Kuvio 4. Anu Gretschelin nuorten toiminnan ja arvioinnin portaavat (2002).

3.3 Poliitikka ja poliittinen vaikuttaminen

Suomisanakirjan mukaan (2017) politiikalla tarkoitetaan johonkin kokonaisnäkemykseen tai aatteeseen pohjautuva toimintaa, jolla pyritään vaikuttamaan valtiollisiin, valtioiden välisiin tai yhteiskunnallisiin asioihin. Poliittinen vaikuttaminen on pohjimmiltaan yksilöllistä toimintaa; osallistumista, puhumista ja tekemistä. Kuitenkin yksilö tarvitsee ympärilleen yhteisön, jotta toiminta olisi mahdollisimman tehokasta ja toiminta pysyisi pystyssä muuttuvissa olosuhteissa. Tämä yhteisö voi olla esimerkiksi puolue. Puolue on järjestö, jonka kautta yhteisö ajaa heille tärkeitä asioita ja yrittää voittaa vaaleissa itselleen päätösvaltaa. (Saukkonen 2006.)

Keskeinen osa tämän päivän poliittisista osallistumisen malleista on lähtöisin noin sadan vuoden takaa. Silloiset kansallisvaltiot ja teollisuusyhteiskunta aiheuttivat esimerkiksi yhteiskuntaluokat ihmisten välille. Tuolloin demokratia laajennettiin koskemaan kaikkia täysi-ikäisiä ja luotiin parlamentaariseen demokratiaan perustuva puoluekenttä. (Kylliäinen & Mickelsson 2014, 16-17.)

Kuten aiemmin mainittu osallistuminen, myös poliittinen toiminta ja yhteiskunnalliset vaikuttamiskeinot ovat muuttaneet muotoaan vuosien saatossa (Harju 2003, 96-97). Poliittinen kenttä on muuttanut muotoaan vuosien saatossa. Entisten torikokousten sijaan ihmiset vaikuttavat entistä enemmän esimerkiksi internetin kautta suoraan kotiaan ja puolueiden vahvat lukitut kannat muuttuvat deliberatiiviseen demokratiaan, kuten asukasraateihin ja osallistaviin budjetoiteihin. (Mickelsson 2014). Niin kutsuttu perinteinen politiikka, esimerkiksi edustuksellinen ja järjestöllinen vaikuttaminen, ovat saaneet rinnalleen arkisempaa vaikuttamistoimintaa, kuten erilaisten kulutusvalintojen tekemistä. Järjestöjen vuosikokousten ja politiikkailtojen rinnalle on noussut poliittinen vaikuttaminen luomubanaanien ja Reilun Kaupan kahvin ostojen kautta. (Harju 2003, 96-97.)

Vuoden 2013 Nuorisobarometrin mukaan taas nuorten politiikkakäsitystä voi pitää melko perinteisenä ja nuorilla on vahva luottamus poliittiseen järjestelmään, mutta toiminnan ja arvojen välillä näyttäisi olevan kuilu. Nuoret arvostavat poliittista vaikuttamista ja järjestötoimintaa ajatuksena, mutta eivät kuitenkaan käytännössä osallistu niihin. (Myllyniemi 2014.)

3.3 Lasten ja nuorten vaikuttamistoiminnan juridiset perusteet

Lapset ja nuoret voivat vaikuttaa monella eri tavalla. Lasten ja nuorten kuulemiseen ja heidän mahdollisuuteen vaikuttaa heitä koskevissa asioissa on monia juridisia perusteita. Jo Suomen perustuslain (1999/731) 6§:ssä sanotaan, että ”lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti”. Lisäksi YK:n yleissopimuksessa lapsen oikeuksista lukee, että:

”Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimitissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimitielimen välityksellä kansallisen lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti.” (Yleissopimus lapsen oikeuksista 1991/59-60, 12 artikla.)

Suomen nuorisolaki turvaa myös lasten ja nuorten oikeudet tulla kuulluksi ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Nuorisolaki koskettaa kaikkia 0-29-vuotiaita. Nuorisolain 2§:ssä lukee, että lain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia (Nuorisolaki 2016/1285, 2§.) Lisäksi Nuorisolain 24§:ssä kirjataan tarkemmin nuorten osallistumisesta, vaikuttamisesta ja kuulemisesta:

”Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä. Sen lisäksi, mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.” (Nuorisolaki 2016/1285, 24§.)

Uusi nuorisolaki tuli voimaan tammikuussa 2017. Uudistuksen oli tarkoitus päivittää nuorisolaki ajan tasalle ja korvata vanha nuorisolaki vuodelta 2006. Uuden nuorisolain avulla haluttiin myös vahvistaa nuorten osallisuutta, vaikuttamista ja kuulemistä.

Sivistysvaliokunta painotti, että ”nuorten kuuleminen ja osallistaminen on nähtävä laajasti mahdollisuutena parantaa kuntien toimintaa ja siihen liittyvää päätöksentekoa”. Lisäksi valiokunta korosti sitä, että nuorten osallistumis- ja vaikuttamiskanavat olisivat monipuolisia sekä yhdenvertaisia. Jo lain valmistelussa on tehty laajaa pohjatyötä ja nuorilla on ollut mahdollisuus vaikuttaa uuteen nuorisolakiin jo lain valmisteluvaiheessa. (Eduskunta 2016b.) Uusi nuorisolaki selkeytti myös valtion ja kunnan vastuuta. Uuden lain mukaan Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa nuorisotyön ja -politiikan johdon valtionhallinnossa ja kunnat järjestävät nuorisotyön palveluita omilla alueillaan. Lisäksi lakiin on lisätty säädös uudesta valtakunnallisesta nuorisotyön ja -politiikan ohjelmasta suunnittelun ja ohjauksen välineeksi. (Eduskunta 2016a).

Vuonna 2015 uusittu kuntalaki takaa entistä enemmän nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. Esimerkiksi kuntalain 26§:ssä kuntaa veloitetaan perustamaan nuorisovaltuusto ja varmistamaan sen toimintaedellytykset. Vuonna 2015 uusitun kuntalain siirtymäaika loppui opinnäytetyön teon aikana kesäkuussa 2017 ja tähän mennessä kaikissa kunnissa olisi pitänyt perustaa nuorisovaltuusto tai vastaava vaikuttajaryhmä. (Kuntalaki 2015/410.)

Suomessa lakeihin on kirjattu melko kattavasti nuorten osallisuudesta ja mukaan ottamisesta sekä kuulemisesta. Kaikki edellä mainitut lakipykälät takaavat nuorille osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuudet sekä velvoittavat kuntaa tai valtiota kuulemaan nuoria heitä koskevissa asioissa. Tämä on asia, joka tuo nuorille juridiset perusteet vaikuttamistoimintaan. Lakiin kirjatut juridiset perusteet eivät ole kuitenkaan kovin yksityiskohtaisesti kirjattu. Laki ei määritä nuorille sopivia osallistumistapoja riittävän konkreettisesti, vaan jättää toteuttamisen tavan ja tason lain toteuttajalle. (Eskelinen, Gretscher, Kiilakoski, Kiili, Korpinen, Lundbom, Matthies, Mäntylä, Niemi, Nivala, Ryynänen & Tasanko 2012, 89.)

Suomessa yhteiskunta on kuitenkin menossa koko ajan enemmän lapsia ja nuoria osallistavampaan ja kuulemista edistävämpään toimintakulttuuriin ja tätä muutosta tapahtuu kunta- ja nuorisolain lisäksi myös kouluympäristössä. Esimerkiksi perusopetuslain 47 a §:ssä sanotaan, että ”opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua

koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista” (Perusopetuslaki 1998/628). Vuonna 2014 Opetushallitus hyväksyi myös uudistetut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Perustana opetussuunnitelman perusteille on oppilaan osallisuus ja kuulluksi tuleminen ja tavoitteena on muun muassa laaja-alainen oppiminen ja oppilaan mahdollisuus vaikuttaa toiminnan suunnitteluun. Näihin perusteisiin pohjautuneet paikalliset opetussuunnitelmat otettiin käyttöön alakouluissa vuonna 2016 ja yläkouluissa otetaan porrastetusti vuosina 2017, 2018 ja 2019. (Opetushallitus 2014.)

3.4 Nuorten vaikuttamistoiminta Suomessa

Vaikuttamistoiminta on laaja käsite ja sillä voidaan tarkoittaa montaa eri asiaa, kuten internetissä kommentointia, yhteiskuntaa koskevien laulujen kirjoittamista tai poliittisessa yhdistyksessä toimimista (Ilvonen 2017, 9). Vaikuttamistoiminta on toimintaa, jolla yritetään saada johonkin asiaan muutosta (Roukala 1998, 30-32). Vaikuttaminen on aktiivista tekemistä, jolla viestitään asiaa muille ja yritetään muuttaa muiden käsityksiä aiheesta. (Ilvonen 2017, 9.) Vaikuttamistoimintaan liittyvä muutos on aina prosessi (Kuvio 14) ja se on hyvä oppia tunnistamaan niin itsestään kuin ympäristöstä. Muutokseen kuuluvat eri vaiheet kieltäytymisestä omaksumiseen. Tämän lisäksi on hyvä osata olla myös kärsivällinen ja oppia antamaan aikaa muutokselle. (Roukala 1998, 30-32.)

Kansalaistoimijan vaikuttamisoppaassa kerrotaan, että osallistuminen on tavallaan vaikuttamisen esiaste ja, että osallistumisen jälkeen ihminen voi muuttua osallistujasta aktiiviseksi vaikuttajaksi. Nämä eivät välttämättä ole tietynlaisia tasoja, vaan kulkevat melko lähellä toisiaan. Vaikuttaminen voi olla nimenomaan osallistumista; osallistutaan vaaleihin äänestämällä, mennään mukaan mielenosoitukseen, tehdään kulluttajavalintoja ostoksilla. (Ilvonen 2017, 8-10.)

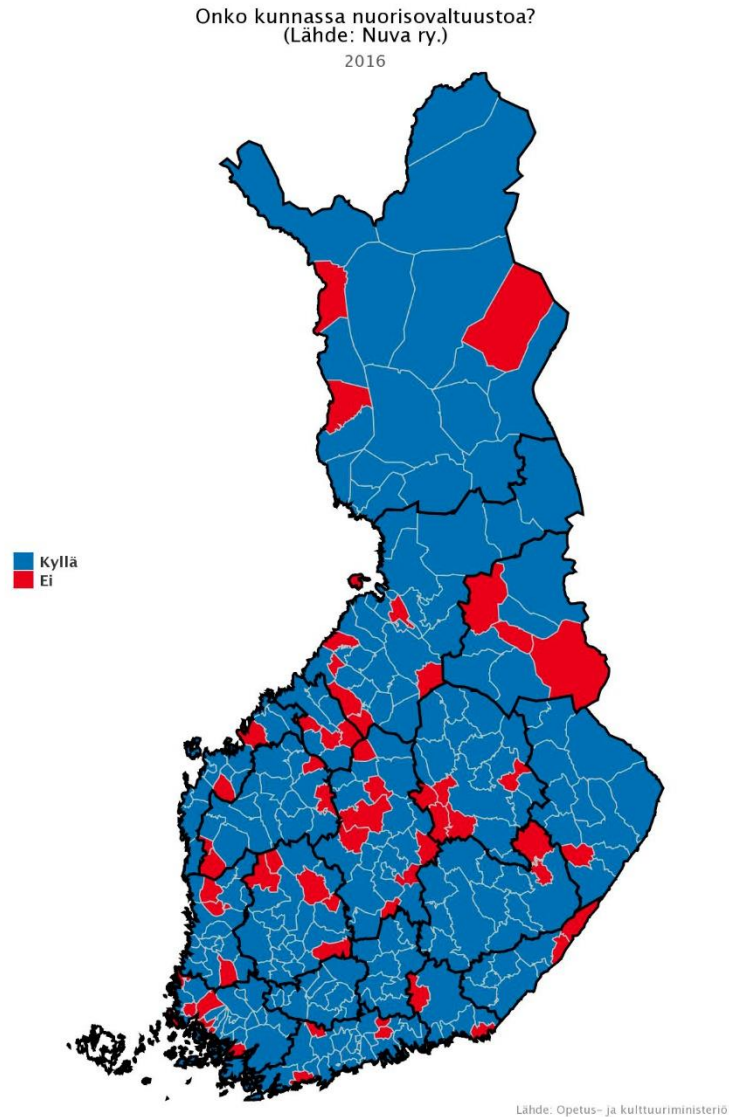
Useimmiten nuorten vaikuttamistoimintaan liitetään nuorisovaltuustotoiminta, joka on yksi vaikuttamisen väylistä. Nuorisovaltuuston kautta vaikuttaminen onkin hyvä väylä kuntatasolla, sillä sen olemassaolo on kirjattu vuonna 2015 uudistettuun kuntalakiin (Kuntalaki 2015/410). Nuorisovaltuustojen lisäksi nuorten vaikuttamisväyliä ovat

muun muassa oppilas- ja opiskelijakunnat, nuoriso- ja opiskelijajärjestöt, esimerkiksi Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto, poliittiset nuorisojärjestöt ja puolueet sekä muut vapaamuotoisemmat nuorisoryhmät, kuten nuorisotilojen työryhmät (Nuortenelama.fi 2017). Digitalisaation avulla vaikuttaminen on tullut mahdolliseksi myös internetin välityksellä. Esimerkiksi Nuortenideat.fi -sivusto tarjoaa nuorille helpon alustan jakaa ajatukset tai ideat muille. Sivustolla jokainen idea viedään myös päätökseen; siihen saadaan vastaus asiaan vaikuttavalta taholta tai aikuiselta. (Nuortenideat.fi 2017.)

3.4.1 Nuorisovaltuustot Suomessa

Nuorisovaltuustotoiminta on alkanut Suomessa 90-luvun loppupuolella (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017b). Suomen ensimmäinen nuorisovaltuusto perustettiin Kangasalle vuonna 1995 (Kangasalan kunta 2017). Nuorisovaltuusto on nuorten oma vaikuttamisen kanava, jonka kautta nuoret voivat tuoda oman äänensä esiin kunnan päätöksentekoon, vaikuttaa heitä koskeviin asioihin ja edistää paikallisten nuorten etuja. Nuorisovaltuustot ovat poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomia. Nuorisovaltuusto on jokaisessa kunnassa omannäköisensä ja sen toiminta voi vaihdella paljonkin eri kunnissa. Nuorisovaltuustot voivat vaikuttaa omissa kunnissaan monella eri tavalla, esimerkiksi tekemällä aloitteita, kannanottoja tai lausuntoja. Lisäksi he voivat olla suoraan yhteyksissä päättäjiin ja osassa kunnissa nuorisovaltuutetuilla on puhe- ja läsnäolopaikkoja kunnan eri toimielimissä, esimerkiksi lautakunnissa. (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017b.) Uusi-Oukari (2016) mainitsee Pro Gradu -tutkielmassaan, että nuorisovaltuustotoiminnalle on kaksi selkeää päämäärää; toiminta yhteistyössä koulujen kanssa (esimerkiksi oppilaat ja opettajat) ja kunnan kanssa (esimerkiksi virkamiehet ja päättäjät).

Vuonna 2016 Nuorisovaltuustojen Liiton mukaan 80 prosentista eli 237 Suomen kunnasta löytyy nuorisovaltuusto tai jokin muu vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (Kuvio 5). Keväällä 2017 Keski-Suomessa 23 kunnasta 16 kunnassa löytyi nuorisovaltuusto tai vastaava vaikuttajaryhmä ja 7 kunnassa ei. Eli yli 70% Keski-Suomen kunnissa toimi nuorisovaltuusto tai vastaava vaikuttajaryhmä. (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. 2017c.)

Kuvio 5. Onko kunnassa nuorisovaltuustoa? (Opetus- ja kulttuuriministeriö; luvut Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2016.)

Nuorisovaltuustojen valtakunnallisena edunvalvojana toimii Suomen Nuorisovaltuustojen liitto, joka on perustettu vuonna 1998 (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017a). Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton osallisuusasiantuntija Anna Hurmeranta kertoo, että perustajat olivat nuoria, jotka halusivat oman järjestön nuorten vaikuttajaryhmien tueksi (Hurmeranta 2017). Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto on Suomen nuorisovaltuustojen ja muiden nuorten vaikuttajaryhmien edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestö. Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton tehtävänä on edistää nuorisovaltuustojen asemaa ja parantaa nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitolla on paljon yhteistyökumppaneita, muun muassa Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry. ja Suomen Lukiolaisten Liitto ry. (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017a.)

Nuorisovaltuustolle on siis myös juridiset edellytykset olemassa. Nuorisovaltuustojen oikeudet on kirjattu uuteen kuntalakiin, jossa vaaditaan kuntaa asettamaan nuorisovaltuusto tai muu vastaava vaikuttajaryhmä ja huolehtimaan sen toimintaedellytyksistä (Kuntalaki 2015/410, 26§). Tämä tukee sitä, että nuorisovaltuustoa ei vain perusteta nimellisesti, vaan sille tarjotaan myös puitteet toimia. Nuorisovaltuustojen oikeudet olla mukana päätöksenteossa ovat kirjattu myös uuteen kuntalakiin:

”Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.” (Kuntalaki 2015/410, 26§.)

3.5 Nuorten vaikuttamistoiminta Euroopassa

Jo ennen 2000-lukua on nuorten osallisuuden eteen tehty paljon työtä. Tästä hyvä esimerkki on Porsgrunnin kunta Norjassa. Porsgrunnin kunnassa aloitettiin lasten ja nuorten järjestelmällinen osallistuminen päätöksentekoon vuonna 1991. (Lillestøl 2000.)

Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton osallisuusasiantuntija Anna Hurmerannan (2017) mukaan erilaisia edustuksellisia vaikuttajaryhmiä löytyy ympäri Eurooppaa, mutta laajaa tutkimusta tai selvitystä eri muodoista ja malleista ei ole ainakaan vielä tullut vastaan. Osallisuusasiantuntija Hurmeranta (2017) jatkaa, että: ” (nuorten vaikuttajaryhmien) malleja on todella erilaisia, niin kuin myös on poliittisia kulttuureita, käsityksiä alueellisesta demokratiasta ja paikallishallintoja.” Nuorten äänen kuulumisen edistämisen eteen tehdään työtä siis myös eri Euroopan maissa sekä Euroopan unionissa.

Kansallisen nuorisovaikuttamisen lisäksi nuorilla on mahdollisuus tehdä myös kansainvälistä vaikuttamistoimintaa. Yksi valtion rajoja ylittävä nuorisjärjestö Euroopan alueella on European Youth Forum eli Euroopan nuorisofoorumi. Sen tarkoituksena on ajaa kaikkien eurooppalaisten nuorten etuja ja edistää nuorten aktiivista osallistumista yhteisen Euroopan tekemisessä. Euroopan nuorisofoorumi toimii tiedon ja mielipiteiden välittäjänä nuorten ja päättäjien välillä ja edustaa eurooppalaisia nuorisjärjestöjä eri tahoissa, esimerkiksi Euroopan unionissa, Euroopan neuvostossa ja Yhdistyneissä Kansakunnissa. Euroopan nuorisofoorumilla on 99 jäsenjärjestöä, jotka edustavat kymmeniä miljoonia nuoria eri Euroopan maista. (European Youth Forum 2017.)

Euroopassa toimii myös kansainvälinen Young European Federalists -järjestö, joka on nuorten oma kansainvälinen järjestö, jonka tavoitteena on luoda eurooppalainen liitto, joka takaisi rauhan ja vapauden sekä demokraattisen yhteiskunnan. Young European Federalists:n toiminnassa on noin 30 000 jäsentä yli 30 maasta. (Young European Federalists 2015.) Suomessa toimiva Eurooppanuoret ry on osa Young European Federalists -järjestöä (Eurooppanuoret ry 2017). Toimintaa tukevat Euroopan komissio ja Euroopan Neuvoston Nuorisosäätiö (Young European Federalists 2015).

Euroopan unioni on vahvasti mukana toteuttamassa nuorten osallistumista ja osallisuutta. Rahallisen tuen lisäksi EU tuottaa muun muassa Erasmus+ -ohjelmaa, joka on koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma, jolla rahoitetaan kyseisten alojen yhteistyötä ympäri Eurooppaa. Ohjelman budjetti on yhteensä noin 14,7 miljardia euroa. (Euroopan komissio 2017.)

Erasmus +:n Youth in Action -osio on suunnattu nuorisoaloille (Opetushallitus 2017b). Myös yhtenä kolmesta Avaintoimesta oli nuorisopolitiikan uudistaminen, jolla haluttiin edistää muun muassa nuorten ja päättäjien välistä vuoropuhelua (Opetushallitus 2017a). Lisäksi yksi Erasmus+:n nuorisoalan erityistavoitteista oli nuorten vaikutusmahdollisuuksien, osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen (Opetushallitus 2017b).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyössä tehtiin selvitys Toivakan nuorisovaltuuston perustamisen tarpeellisuudesta, perustettiin Toivakkaan nuorisovaltuusto kuntalain määräysten perusteella (Kuntalaki 2015/410, 26§). Opinnäytetyössä luotiin uusille nuorisovaltuutetuille opas, jonka avulla mahdollistetaan toivakkalaisten nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet. Työ on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka produktina ovat uusi nuorisovaltuusto ja opas Toivakan uusille nuorisovaltuutetuille.

Toiminnallinen opinnäytetyö eroaa tutkimuksellisesta opinnäytetyöstä sillä, että tutkimuksellisessa opinnäytetyössä tutkitaan jotain aihetta ja toiminnallisessa opinnäytetyössä taas luodaan myös produkti eli jokin tuotos opinnäytteen lisäksi (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9). Tutkimuksessa on käytetty määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta kyselyn kautta (Vilkkä & Airaksinen 2003, 58-59; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 135; Vilkkä 2015, 94).

Opinnäytteen menetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Kyselylomakkeen laadinnassa kiinnitettiin huomiota kyselylomakkeen pituuteen, sillä liian pitkä kyselylomake olisi voinut laskea intoa vastata ja vaarana olisi ollut, että vastaajat olisivat vastanneet huolimattomasti kyselyyn. Hyvinä puolina kyselylomakkeessa oli se, että jokainen vastasi täysin samoihin kysymyksiin, eikä tutkijan läsnäolo vaikuttanut vastauksiin. Lisäksi tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli saada mahdollisimman laaja vastausmäärä, joten kyselytutkimus toimi tässä tapauksessa paremmin kuin esimerkiksi haastattelu. Kyselyn vastauksista ei toteutettu erillistä otantaa, sillä vastauksia oli pienen kunnan takia niin vähän, ettei otantaa koettu tarpeelliseksi. (Valli 2001a, 100-102; Vilkkä & Airaksinen 2003, 58-62.) Kyselytutkimuksen tärkeimmät tulokset esitetään tässä opinnäytetyössä taulukoina. Taulukoihin mahtuu riittävästi tietoa sekä niihin pystyy kirjaamaan yksityiskohtaisesti vastauksia. (Valli 2001b, 158-162.)

Kyselyn tueksi opinnäytetyössä käytettiin myös havainnointia. Havainnointitilanteissa toivakkalaisten nuorten käytökseen on saattanut vaikuttaa se, että myös tutkija on nuori iältään, johon oli helppo samaistua. Kun havainnointi on osana osallistumista,

voidaan sanoa, että tutkijalla on niin sanotusti ”kaksoisrooli” tutkimustyössä; ”ihmisen” rooli sekä ”tutkijan” rooli. Tutkijan rooli ei välttämättä avautunut nuorille kovinkaan suuresti. Lisäksi tutkijana ei painottunut tutkijan rooli nuorten keskuudessa, jonka takia tutkijan kaksoisrooli ”ihmisenä” onnistui hyvin. (Grönfors 2001, 124-126.)

Havainnointi yhdistettiin Toivakan nuorisovaltuuston perustamiseen liittyviin tapaamisiin ja tapahtumiin. Välillä havainnointi tapahtui tarkkailijan roolista sivummalta ja välillä yhtenä osallistujana. Tarkkailijan roolissa hyödynnetään lähinnä kuuloa ja näköä ja osallistujan roolissa niiden lisäksi on mahdollista käyttää myös muita aisteja sekä tunteiden hyödyntämistä. Tämän takia tutkijan oli hyvä hyödyntää molempia rooleja. (Grönfors 2001, 129-132.)

4.1 Opinnäytetyön tavoitteet, tarkoitus ja rajaus

Opinnäytetyön tavoitteina olivat:

1. Selvitys Toivakan nuorisovaltuuston tarpeesta
2. Toivakan nuorisovaltuuston perustaminen
3. Uusille nuorisovaltuutetuille tarkoitetun oppaan luominen, jolla edistetään toivakalaisten nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia

Opinnäytetyön tarkoituksena on edistää Toivakan kunnan lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Opinnäytetyössä rajattiin tutkimusalue Toivakan kuntaan, sillä työn tilaaja toivoi, että työssä keskitytään vain Toivakan kuntaan ja sen nuorisovaltuuston perustamisprosessiin. Perustamisprosessi oli siinä vaiheessa, että tilaajat halusivat saada auditointia ja tallentamista prosessista sekä apua itse prosessiin. Lisäksi muissa Keski-Suomen samankokoisissa kunnissa ei oltu samassa kohdassa perustamisprosessissa tai niissä oli jo nuorisovaltuusto.

Selvitys Toivakan nuorisovaltuuston tarpeesta toteutettiin kyselyllä. Kyselyn vastaajat rajattiin toivakkalaisiin 6.-9.-luokkalaisiin nuoriin, vaikka nuorisovaltuuston kohderyhmä on noin 13-20-vuotiaat nuoret. Vastaajat rajattiin 6.-9.-luokkalaisiin teknisen toteutuksen puolesta, sillä kysely toteutettiin koulupäivän aikana ja Toivakassa ei ole toisen asteen koulutuslaitoksia ja tämän takia toivakkalaisia yli peruskouluikäisiä olisi ollut vaikeampi tavoittaa. Lisäksi ajalliset resurssit eivät sallineet laajentamaan kyselyn vastaamisaikaa, niin että vanhemmat nuoret olisivat siihen voineet vastata.

Opinnäytteessä rajattiin ulkopuolelle myös nuorten vaikuttamistoiminta jotain muuta kuin nuorisovaltuustoa pitkin, sillä vain nuorisovaltuusto oli tutkimuskohteena. Esimerkiksi oppilaskuntatoiminta ja nuorisovaltuustotoiminta eivät ole täysin verrattavissa toisiinsa, sillä oppilaskunnan kohderyhmää ovat peruskoululaiset ja nuorisovaltuuston 13-20-vuotiaat kunnan nuoret. Lisäksi oppilaskunnan merkittävyys rajoittuu vain kouluun ja nuorisovaltuuston koko kuntaan. Tämän takia työ rajattiin käsittelemään vaikuttamistoimintaa vain nuorisovaltuustossa vaikuttamiseen näkökulmasta. Kyselyn tuloksista painotan nuorten kokemuksia kuulluksi tulemisesta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä nuorisovaltuuston tarpeeseen liittyviä kysymyksiä. Tarkempi analysointi nuorten käsityksistä ja kokemuksista esimerkiksi vaikuttamistoiminnasta jää myös tässä opinnäytetyössä ulkopuolelle.

Opinnäytetyön toista produktia eli opasta rajattiin käsittelemään vain nuorisovaltuuston perusasioita, jotka nuoria voi omaksua heti alussa. Vaikeammat asiat, kuten kunnanhallinnon päätöksentekoprosessi tai lautakuntien muodostuminen jätettiin pois oppaasta. Toivakan nuoret toivoivat oppaasta mahdollisimman selkeää ja helppolukuista ja liiallinen tietomäärä tai liian vaikea tietopaketti olisi estänyt tätä. Vaikeammatkin asiat tulevat vastaan nuorisovaltuuston kauden aikana käytännön kautta, joten tietämättömyys ei ollut kovin suurena uhkana tässä rajaamisessa.

4.2 Suunnitteluvaihe

Opinnäytetyön aihe kumpusi Nuorten Keski-Suomi ry:n Osallistuva nuoriso – osallistava kunta -hankkeen kautta. Osallistuva nuoriso – osallistava kunta -hankkeen yksi keskeisistä toiminnoista oli nuorten vaikuttamistoiminnan tukeminen Keski-Suomen kunnissa, esimerkiksi auttamalla nuorisovaltuustojen perustamisessa tai toiminnan tukemisella. Toivakan kunta valikoitui opinnäytetyön toiseksi tilaajaksi toivakkalaisen nuoret huolesta, että Toivakkaan pitäisi saada nuorisovaltuusto, mutta sitä ei ole onnistuttu perustamaan vielä kertaakaan (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017c). Lisäksi uuden kuntalain mukaan jokaisessa Suomen kunnassa pitää olla nuorisovaltuusto tai muu vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (Kuntalaki 2015/410), eli lakikin antoi puitteet nuorisovaltuuston perustamiselle.

Ensimmäinen nuorisovaltuuston perustamista koskeva tapaaminen pidettiin 23.3.2017 Toivakassa. Paikalla oli hallintojohtaja Eero Raittila, vapaa-aikasihteeri Satu Paalanen, etsivä nuorisotyöntekijä Iivari Peltonen, oppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja Karla Karmala sekä minä, Laura Saartoala. Tapaamisessa keskusteltiin kaikista toimista mitä pitää tehdä ennen kuin nuorisovaltuusto saadaan pystyyn ja minkä kaavan kautta perustaminen täytyy tehdä. Tapaamisessa suunniteltiin tulevan kevään aikataulun ja tapaamiset. Aikataulu oli melko tiukka ja paljon asioita piti saada tehtyä lyhyessä ajassa.

Kokouksessa päätettiin, että vapaa-aikasihteeri Satu Paalanen aloittaa nuorisovaltuuston ohjaavana aikuisena etsivän nuorisotyöntekijän Iivari Peltosen tukemana. Lisäksi hallintojohtaja Eero Raittila tuo ajankohtaisia aiheita nuorisovaltuustolle.

4.3 Toimintasäännön luominen

Toimintasääntö (LIITE 2) on nuorisovaltuustotoiminnan perusta; siihen kirjataan kaikki kunnan nuorisovaltuustoa koskevat säädökset, muun muassa nuorisovaltuuston tarkoitus ja tavoitteet. Kunnanhallitus hyväksyy toimintasäännön, mutta on ehdottoman tärkeää, että toimintasäännön luomisessa ovat nuoret mukana alusta loppuun. (Hurmeranta, Uosukainen, Castrén & Myllymäki 2016, 9.)

Toivakassa päätettiin perustaa nuorista koostuva perustamistyöryhmä valmistelemaan nuorisovaltuuston perustamista sekä luomaan toimintasäännön. Tällä tavalla toiminta oli nuorilähtöistä ja nuoret saivat itse määrittää säännöt itselleen. Päätimme toivakalaisen nuoren Karla Karmalan, hallintojohtajan Eero Raittilan, vapaa-aikasihteerin Satu Paalasan ja etsivän nuorisotyöntekijän livari Peltosen kanssa yhdessä, että minä teen toimintasääntöpohjan nuorille valmiiksi, jossa oli kaikki toimintasääntöön kuuluva kirjattuna. (Hurmeranta ym. 2016.) Ajattelimme, että tällä tavalla nuorten on helppo tarttua asiaan, eikä tarvitse aloittaa täysin tyhjästä. Vaikka toimintasäännölle tehtiin pohja valmiiksi, nuoret kuitenkin keskustelivat ja tekivät päätökset sisällöllisistä asioista. Kutsu nuorisovaltuuston perustamistyöryhmään ja nuorisovaltuustoon kulki niin nuorten kuin aikuisten kautta. Toimintasääntöä luomaan valikoitui joukko nuoria, joita kiinnosti nuorisovaltuustotoiminta ja jotka halusivat tulla mukaan nuorisovaltuuston toimintaan. Kaikki toiminnasta kiinnostuneet nuoret otettiin mukaan ja nuorille luotiin yhteinen Whatsapp-ryhmä, johon lisättiin nuorten lisäksi myös minut, etsivä nuorisotyöntekijä livari Peltonen ja vapaa-aikasihteerin Satu Paalanen.

Ensimmäisessä työryhmän tapaamisessa toimintasääntöä oli mukana kommentoimassa kolme toivakkalaista nuorta ja vapaa-aikasihteerin Satu Paalanen. Lisäksi hallintojohtaja Eero Raittila antoi sähköisesti omat kommenttinsa toimintasääntöön. Toisessa tapaamisessa mukana oli viisi nuorta ja vapaa-aikasihteerin Satu Paalanen. Kokouksessa päätettiin nuorisovaltuuston toimintatavoista ja työstettiin toimintasääntö melkein loppuun asti.

Viimeinen loppusalaus tehtiin ennen perustamiskokousta tulevien nuorisovaltuustolaisten kanssa. Tapaamisessa ennen perustamiskokousta varmistettiin, että kaikki nuoret pystyvät sitoutumaan sääntöihin ja, että ne ovat realistiset jokaisen mielestä. Perustamistyöryhmän tapaamiset antoivat jo hyviä raameja käytännön nuorisovaltuuston työhön, sillä tuleva nuorisovaltuuston ohjaava aikuinen Satu Paalanen ja tulevat nuorisovaltuustolaiset toimivat jo toimintasäännön parissa yhdessä minun avustuksella. Tämä edistää toimintakulttuurin luomista ja toiminnan käynnistämistä, kun ollaan tehty jo aiemmin jotain yhdessä.

Yhtenä poikkeavana toimintona toimintasääntöön kirjattiin nuorisovaltuuston kuuluviksi toivakkalaiset tai Toivakassa koulua käyvät nuoret, sillä osa Toivakassa koulua käyvistä nuorista asuu esimerkiksi Joutsassa. Toiminnasta ei haluttu rajata Joutsassa asuvia nuoria pois, sillä esimerkiksi koulun asiat ovat usein myös nuorisovaltuuston pöydällä kommentoitavana kunnalle ja nuori saa itse päättää kumman kunnan asioihin haluaa mieluummin vaikuttaa.

4.4 Kysely Toivakan nuorille

Opinnäytetyön selvityksenä tehtiin kysely Toivakkalaisille nuorille. Kyselyllä (LIITE 3) selvitettiin miten tyytyväisiä toivakkalaiset nuoret ovat nuorten kuulemiseen kunnassa ja miten he kokevat voivansa vaikuttaa asioihin Toivakassa. Lisäksi kyselyssä kysyttiin, että millaista toimintaa nuorisovaltuusto voisi toteuttaa tai mihin asioihin nuoret haluaisivat, että nuorisovaltuusto vaikuttaisi Toivakassa. Kyselyn kohderyhmänä olivat 6.-9.luokkalaiset Toivakan koulua käyvät nuoret. Kysely toteutettiin verkkokyselynä (Hirsjärvi ym. 2009, 196).

Kyselyä työstettiin Nuorten Keski-Suomi ry:n työyhteisössä. Kaksi Nuorten Keski-Suomi ry:n työntekijää kävivät kyselyn läpi ja kertoivat kehittämissuhteet, joiden pohjalta kyselyä muokattiin vielä paremmaksi. Lopuksi kyselylomakkeen testasi 14-vuotias nuori, joka vastasi kyselyyn oman kotipaikkakuntansa näkökulmasta ja oli ikänsä puolesta kohderyhmään sopiva (Hirsjärvi ym. 2009, 204; Vilka 2015, 108).

Kysely toteutettiin keväällä 2017 Toivakan koulukeskuksessa ja Kankaisten kyläkoulussa. Nuoret vastasivat kyselyyn koulupäivän aikana, jotta kyselyyn saatiin mahdollisimman paljon vastauksia (Valli 2001, 100-102). Kysely oli informoitu kysely (Hirsjärvi ym. 2009, 196; Vilka 2015, 94), sillä opettajille lähetettiin ohjeistus, jossa pyydettiin ensin kertomaan lasten ja nuorten kuulemisesta, vaikuttamisesta, itse tutkimuksesta ja sitten vasta vastaamaan kyselyn kysymyksiin.

4.5 Toivakan nuorisovaltuuston perustaminen

Nuorisovaltuustoa markkinoitiin kunnassa viemällä julisteita eri nuorten paikkoihin ja nuoret kertoivat nuorisovaltuuston perustamisesta muille nuorille ja kannustivat heitä mukaan. Lisäksi vapaa-aikasihteeri Satu Paalanen välitti viestiä työssään nuorille ja kannusti nuoria osallistumaan nuorisovaltuustoon. Nuorisovaltuuston perustamisesta pidettiin myös markkinointitempaukset Toivakan koulukeskuksessa koulupäivän aikana. Markkinointitempauksessa kaikki 6.-9.-luokkalaiset kutsuttiin koulun auditorioon ja kaksi toivakkalaista nuorta vetivät markkinointiesityksen lavalla. Ensin he esittivät laulun yhdessä ja sen jälkeen kertoivat nuorille, mikä nuorisovaltuusto on, miksi se on tärkeää ja kuinka toimintaan pääsee mukaan.

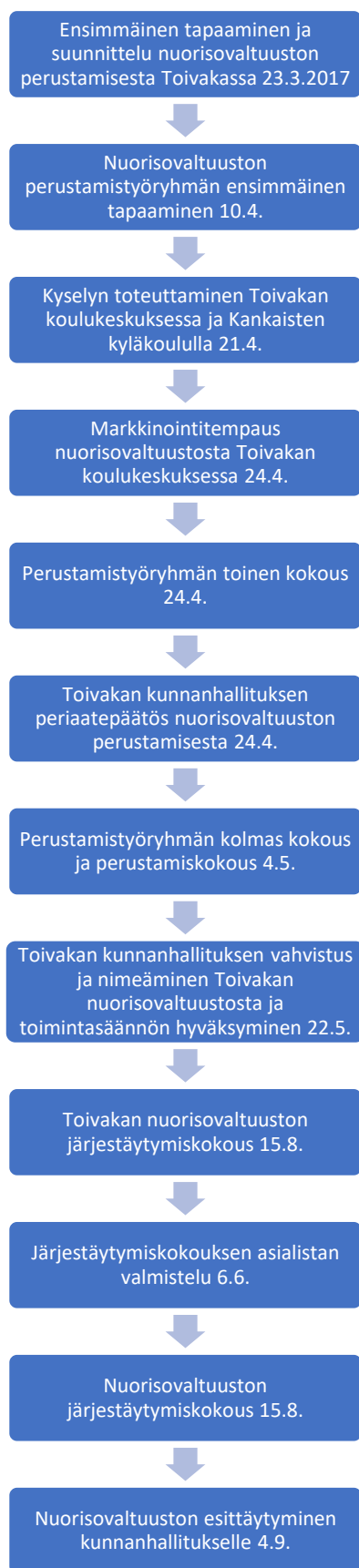
Nuorisovaltuuston perustamiskokous pidettiin 4.5.2017 Toivakassa. Perustamiskokouksessa nuoret hyväksyivät ensimmäisen nuorisovaltuuston jäsenet sekä toimintasäännön sekä nuorisovaltuuston edustajat kunnanhallituksen kokoukseen, jossa kunnanhallitus virallisesti nimeää ja hyväksyy nuorisovaltuuston ja toimintasäännön (Hurmeranta ym. 2016). Perustamiskokouksessa harjoittelimme jo kokouskäytänteitä ja kävimme läpi millaisia rooleja muun muassa puheenjohtajalla ja sihteerillä on.

Kesäkuussa muutamat nuorisovaltuutetut tekivät etsivän nuorisotyöntekijän livari Peltonen tuella asialistan valmiiksi järjestäytymiskokousta varten. Annoin livarille muutamia mallipohjan asialistoista ja toimintasäännön kohdat, jossa kerrottiin mitä järjestäytymiskokouksessa pitää käsitellä ja valita. Järjestäytymiskokous pidettiin 15.8. Toivakassa, jossa valittiin muun muassa puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä se, että

edustajat lautakuntiin ja muihin kokouksiin valitaan aina tapauskohtaisesti ainakin alkuun. Sihteerin valinta siirrettiin myös seuraavaan kokoukseen, sillä nuoret eivät osanneet vielä silloin päättää haluavatko vaihtuvan sihteerin vai yhden henkilön sihteeriksi.

Syyskuun alussa hallintojohtaja Eero Raittila kutsui nuorisovaltuuston esittäytymään kunnanhallitukselle kunnanhallituksen kokouksen yhteyteen. Järjestimme vapaa-aikasihteerin Satu Paalasen kanssa tapaamisen nuorisovaltuutetuille ennen esittäytymistä, jossa kertosimme vielä nuorisovaltuuston tehtävänkuvan ja mietimme tulevan syksyn suunnitelmia.

4.6 Aikajana Toivakan nuorisovaltuuston perustamisesta

Kuvio 6. Aikajana Toivakan nuorisovaltuuston perustamisesta.

5 TYÖN TULOKSET

Opinnäytetyössä tehtiin selvitys nuorille nuorisovaltuuston perustamisesta ja vaikuttamismahdollisuuksista Toivakassa. Lisäksi opinnäytetyössä luotiin uusi nuorisovaltuusto Toivakkaan ja opas uusille nuorisovaltuutetuille.

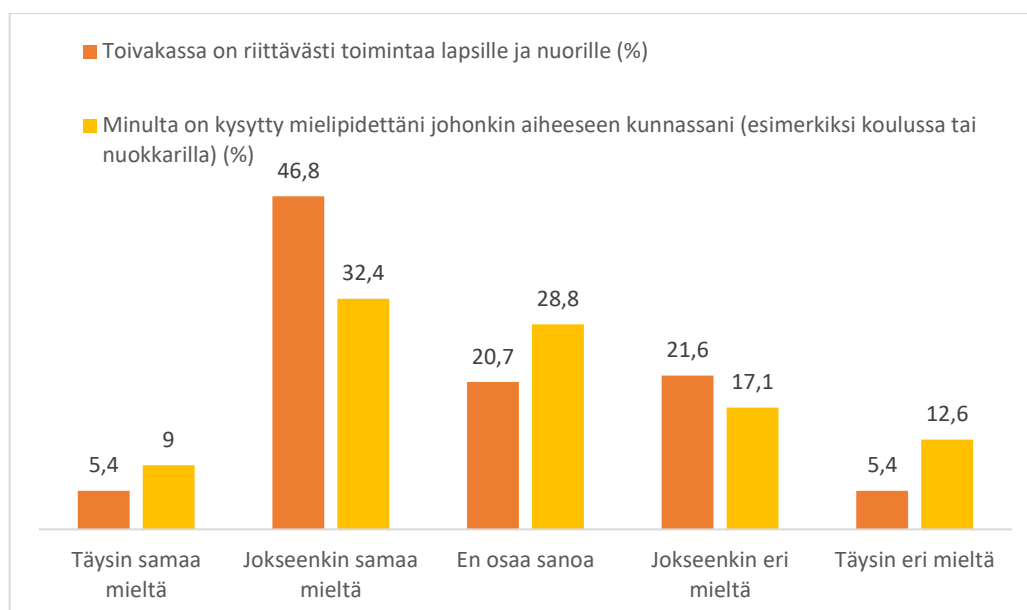
Kyselyyn tuli vastauksia kiitettävästi. Kyselyn perusteella nuoret halusivat vaikuttaa, mutta eivät tiedä miten tai mitä kautta he voivat vaikuttaa. Lisäksi suurin osa kokee, että lapsia ja nuoria pitäisi kuulla enemmän ja että nuorisovaltuustolle on tarve kunnassa.

Opas muokkautui tutkijan ja eri tahojen nuorten yhteistyössä. Oppaan teossa oli tärkeää, että nuoret saavat olla vaikuttamassa oppaan sisältöön ja ulkonäköön ja tämä toteutuikin hyvin. Opasta kommentoivat toivakkalaiset nuoret sekä muutama ulkopuolinen pidempiaikainen nuorisovaltuutettu. Lisäksi opasta kommentoivat myös Nuorten Keski-Suomi ry:n työntekijät sekä Toivakan kunnan vapaa-aikasihteeri Satu Paalanen ja etsivä nuorisotyöntekijä Iivari Peltonen.

5.1 Kyselyn tulokset ja johtopäätelmät

Vuonna 2017 Toivakan Kankaisten kyläkoulussa ja Toivakan koulukeskuksessa 6.-9.-luokkalaisia lapsia ja nuoria oli yhteensä 127 henkilöä. Kysely toteutettiin molemmilla kouluilla ja kyselyyn vastasi yhteensä 111 nuorta, joten vastaamisprosentti oli melko kiitettävä.

Vastaaajista 48% ilmoitti olevansa tyttöjä, 49% poikia ja 3% muuta sukupuolta. Kyselyyn vastanneista 35 henkilöä (32%) oli 6. luokalla, 23 henkilöä (21%) 7. luokalla, 27 henkilöä (24%) 8. luokalla ja 26 henkilöä (23%) 9. luokalla.

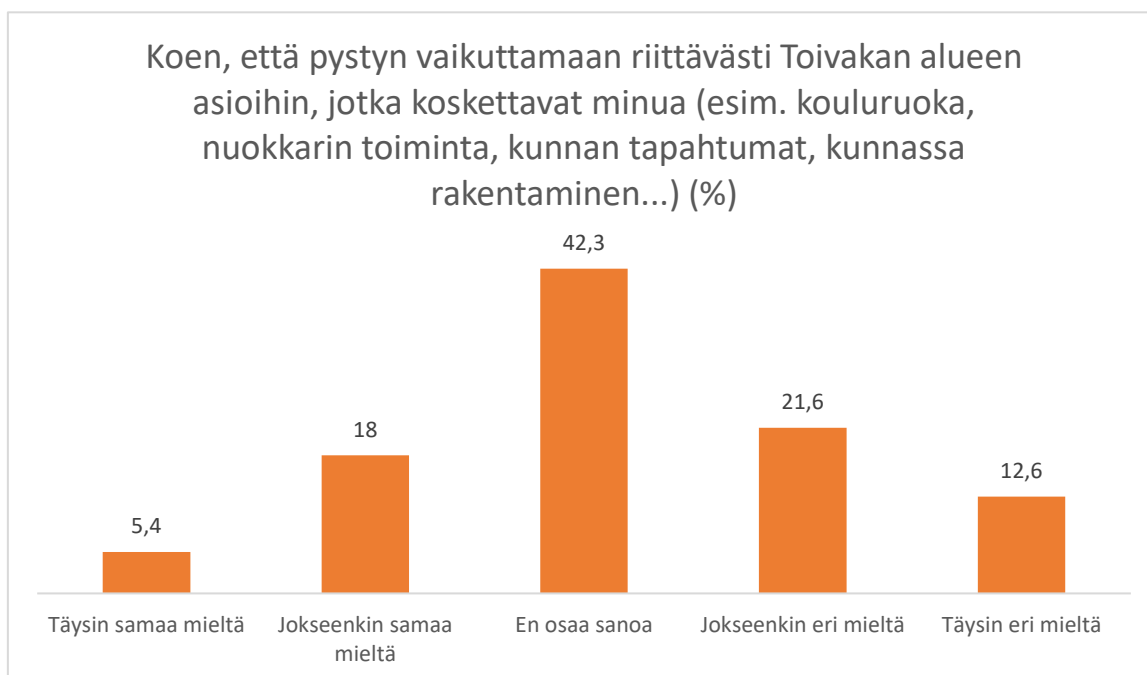

Kuvio 7. Väittämät ”Toivakassa on riittävästi toimintaa lapsille ja nuorille” ja ”Minulta on kysytty mielipidettäni johonkin aiheeseen kunnassani”. Vastauksia 111 kappaletta.

Vastaajista enemmistö oli jokseenkin samaa mieltä, että Toivakassa on riittävästi toimintaa lapsille ja nuorille (Kuvio 7). Avoimeen lisäkommenttikohtaan tuli viisi vastausta, joissa toivottiin enemmän ja monipuolisempaa tarjontaa ja ”en osaa sanoa”-vastauksia tuli neljä. Neljä vastaajaa kommentoi, että on toimintaa, mutta ei riittävästi tai se on suunnattu jollekin muulle ikäryhmälle.

Eniten nuoret olivat sitä mieltä, että heidän mielipidettä on kysytty johonkin aiheeseen kunnassa. Tämänkin kohdan avoimessa lisäkommenttikentässä oli viisi kommenttia, joissa kerrottiin, että nuorelta ei ole kysytty mielipidettä mihinkään. Avoimessa lisäkommenttikentässä ei tullut kommentteja, jossa olisi kerrottu, että mielipidettä olisi selkeästi kysytty. Yksi vastaajista vastasi, että ”vähän on, vähän ei”. Epävarmoja kommentteja oli neljä.

Merkittävänä osuutena oli myös vastaajat, jotka eivät osanneet sanoa onko toimintaa riittävästi tai onko nuorten mielipidettä kysytty johonkin aiheeseen kunnassa. Johtuneeko epävarmuus siitä, etteivät nuoret tunnista mikä toiminta lasketaan kysymykseen tai milloin heiltä on kysytty mielipidettä? Kuitenkin kokonaisuudessaan kyselyyn vastanneet nuoret olivat siis pääosin melko tyytyväisiä kuntansa tarjoamiin erilaisiin toimintoihin. Vähän alle puolet olivat vähintään melko tyytyväisiä heidän mielipiteiden kysymiseen.

Kuvio 8. Väittämä ” Koen, että pystyn vaikuttamaan riittävästi Toivakan alueen asioihin, jotka koskettavat minua”. Vastauksia 111 kappaletta.

Tässäkin väittämässä (Kuvio 8) oli huomattavasti eniten vastauksia ”en osaa sanoa” -kohdassa. Johtuneeko vastausten määrä siitä, että nuoret saattavat kyllä vaikuttaa, mutta eivät tunnista sitä vaikuttamiseksi? Vai eivätkö he esimerkiksi tiedä miten voivat vaikuttaa tai tiedä, onko se riittävää vaikuttamista? Vai eivätkö nuoret oikeasti vain tiedä miten vaikuttaa?

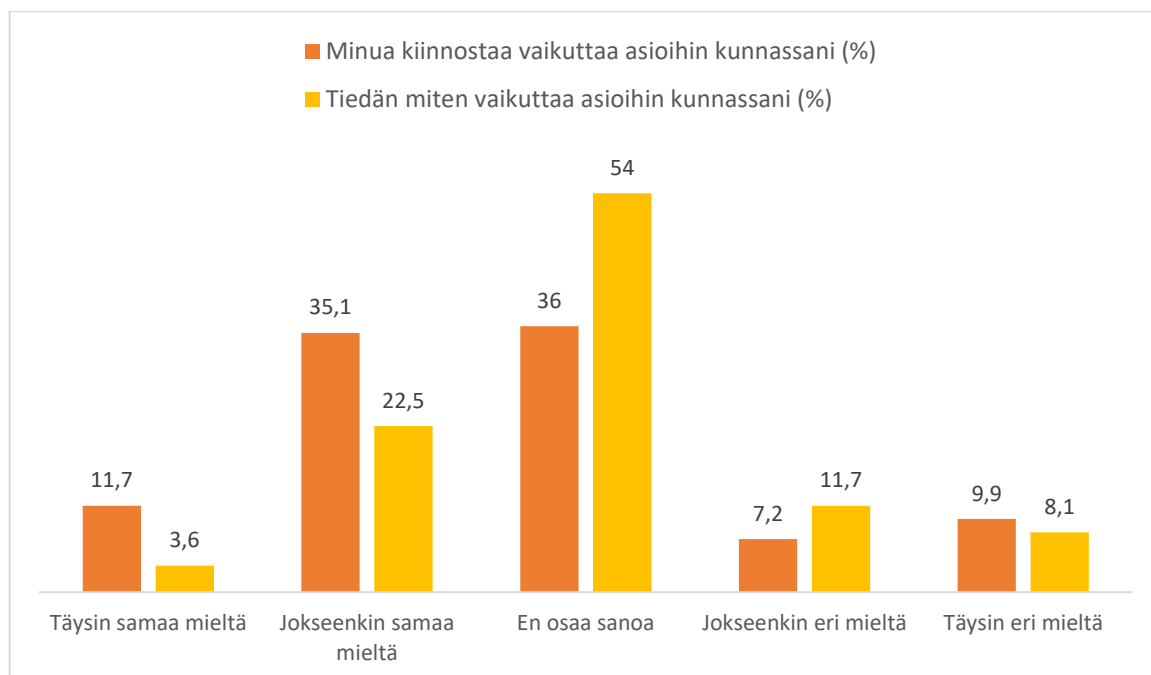
Kolme vastaajista kommentoi avoimeen lisäkommenttikenttään, ettei tiedä, kaksi vastaajista sanoi, ettei Toivakassa voi vaikuttaa tai sillä ei ole vaikutusta. Yksi vastaajista kirjoitti, ettei mikään aiheista kosketa häntä.

Kuvio 9. Monivalintaysymys ”Mitä kautta olet vaikuttanut kunnassasi?”.
Vastauksia 111 kappaletta.

50 vastaajaa kokee, että eivät ole vaikuttanut mitään kautta kunnassaan (Kuvio 9). Seuraavaksi eniten vastaajista on vaikuttanut koulun (39 henkilöä) ja/tai koulun oppilaskunnan (19 henkilöä) kautta. Lisäksi nuoret ovat saaneet vaikuttaa muun muassa harrastuksen, järjestön tai ryhmän sekä nuorisotilan kautta.

Yleisimmät vaikuttamiskanavat ovat koulu tai koulun oppilaskunta. Esimerkiksi Toivakan koulukeskuksen oppilaskunnan hallitus järjestää säännöllisesti toimintaa koululla ja on sitä kautta tunnettu nuorten keskuudessa. Toiseksi eniten nuoret vaikuttavat harrastuksen tai järjestön tai ryhmän kautta. Huomattavaa on se, että nuorisotilan kautta vain 6 henkilöä kokee vaikuttavansa. Nuorisotila on kuitenkin suunnattu juurikin nuorille ja tällöin olisi loogista, että nuoret voisivat siellä myös vaikuttaa esimerkiksi toimintaan. Kunnan kautta on vaikuttanut vain kolme vastaajaa. Tämä saattaa johtua siitä, että kuntahallinto ei ole ennen luonut nuorille ominaisia väyliä päästä vaikuttamaan matalalla kynnyksellä kuntahallinnon kautta. Suurin osa vastaajista kokee, että ei ole vaikuttanut mitään kautta kunnassa. Johtuneeko tämäkin vastausmäärä samasta syystä kuin äskeinenkin, että nuoret saattavat kyllä vaikuttaa, mutta eivät tunnista sitä riittäväksi vaikuttamiseksi?

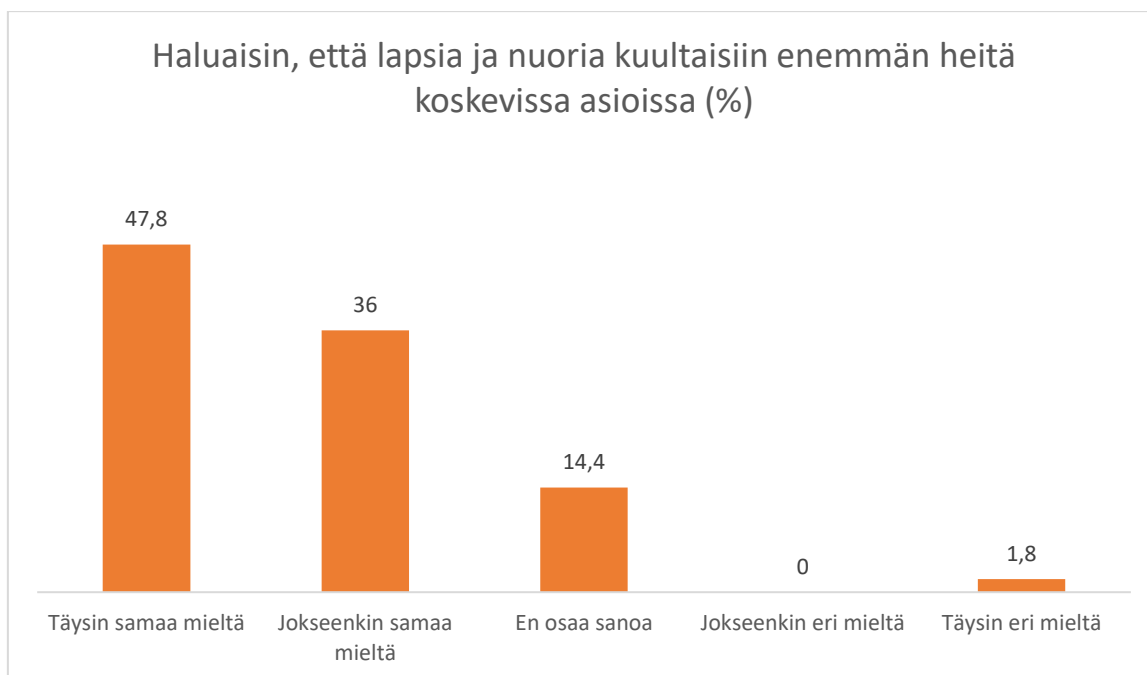

Kuvio 10. Väittämät ”Minua kiinnostaa vaikuttaa asioihin kunnassani” ja ”Tiedän miten vaikuttaa asioihin kunnassani”. Vastauksia 111 kappaletta.

Kuviossa 10 vähän alle puolta vastaajista kiinnostaa vaikuttaa asioihin kunnassa. Lähes 40 prosenttia nuorista taas ei osaa sanoa kiinnostaako vaikuttaminen. Selkeää vähemmistöä ei taas kiinnosta vaikuttaa. Kuitenkin tietämys on selkeästi epävarmaa; yli puolet vastaajista ei osaa sanoa tietääkö miten vaikuttaa kunnassa. Vähän yli neljännes vastaajista tietää ainakin jokseenkin, miten vaikuttaa ja noin viidennes ei tiedä omasta mielestään riittävästi. Nuorilta löytyisi siis mahdollisesti kiinnostusta vaikuttaa, mutta ei välttämättä kovin vahvaa tietoa siitä, miten vaikuttaa.

Yksi vastaajista kommentoi asiaa näin:

”Vaihtoehtoja voisi tuoda enemmänkin esille ja sitä, miten paljon oikeasti voisi vaikuttaa ja että niitä mielipiteitä oikeasti kuunnellaan ja niistä otetaan myös oppia.”

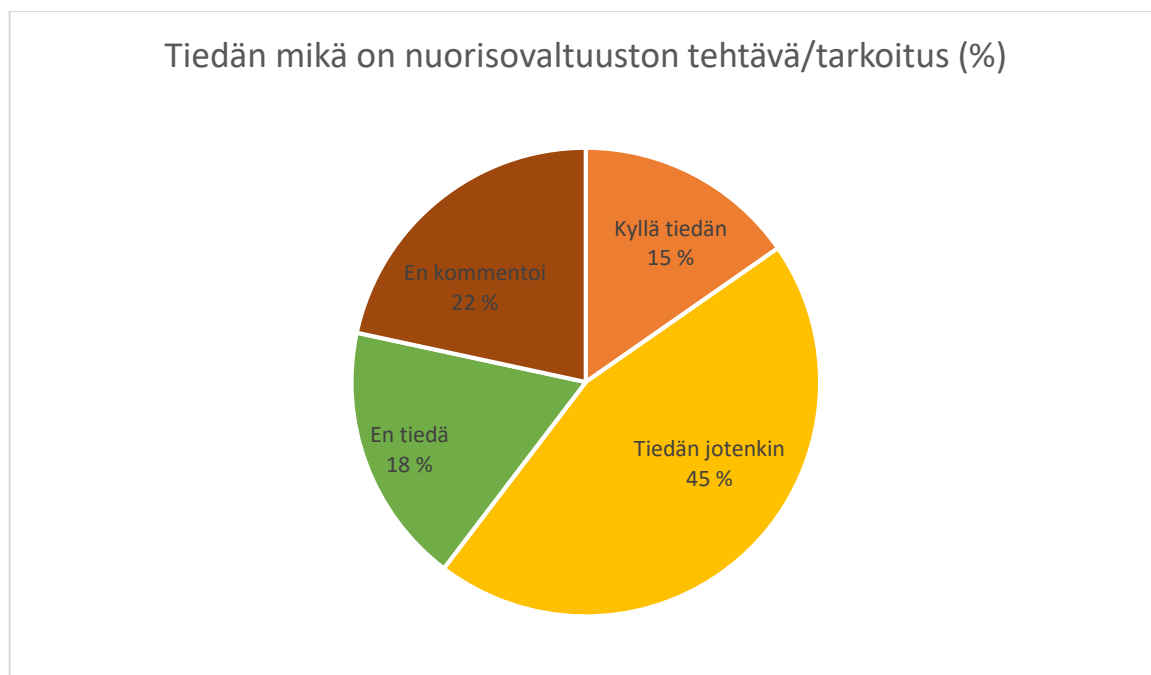

Kuvio 11. Väittämä ”Haluaisin, että lapsia ja nuoria kuultaisiin enemmän heitä koskevilla asioilla”. Vastauksia 111 kappaletta.

Selkeä enemmistö vastaajista haluaisi, että lapsia ja nuoria kuultaisiin enemmän heitä koskevilla asioilla (Kuvio 11). Tämä puoltaa nuorisovaltuuston perustamisen tarvetta, sillä nuorisovaltuusto on yksi väylä lasten ja nuorten kuulemiseen. Tämä kertoo myös sen, että nuorten mielestä heitä ei kuulla tällä hetkellä tarpeeksi.

Yksi vastaajista kommentoi väittämää avoimeen lisäkommenttikenttään näin:

”Lapset ja nuoret tietävät paljon siitä, miten asiat heihin vaikuttavat. Pitäisi kuunnella (heitä) kunnassa enemmänkin.”

Kuvio 12. Väittämä ”Tiedän mikä on nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus”. Vastauksia 111 kappaletta.

Kuten kuvio 12 näyttää, yhteensä noin 60 prosenttia nuorista tiesi vähintään jotenkin mikä nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus on. 18 prosenttia nuorista ei tiennyt mikä nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus on ja reilu 20 prosenttia ei halunnut kommentoida kyseistä väittämää.

Väittämän jälkeen nuori sai omin sanoin kertoa mikä nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus on. Alla muutamia nuorten vastauksia:

”Nuorisovaltuusto antaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa heitä koskeviin asioihin sekä päästä mukaan esim. joihinkin kokouksiin. Nuorisovaltuuston tarkoitus on saada nuorten ääni ja mielipiteet paremmin esille.”

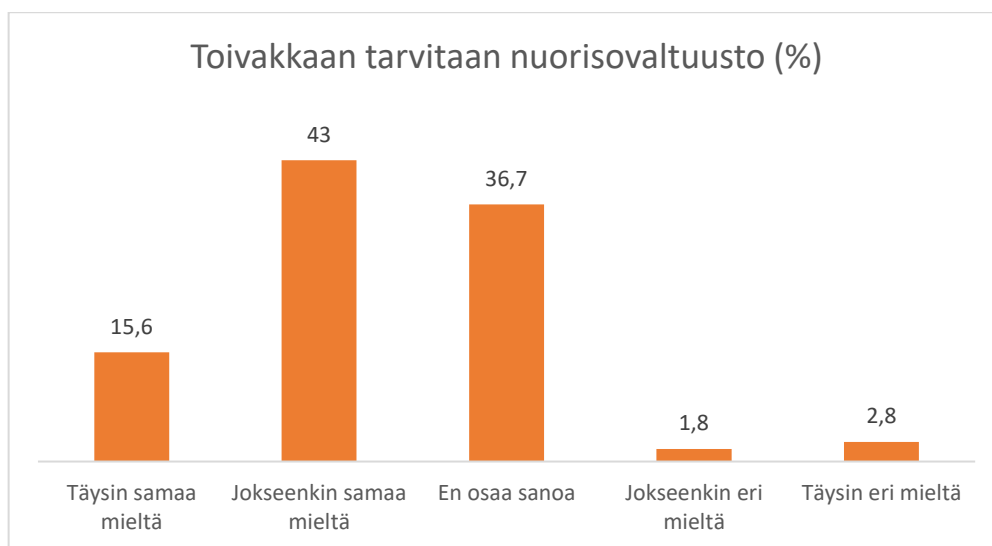
”Edistää nuorten toiveiden toteutusta.”

”Välittää nuorille tietoa kunnan toimista, auttaa ja antaa nuorille mahdollisuus toimia kunnassa ja vaikuttaa itseensä koskevissa asioissa.”

”Saada nuorten ääni kuuluviin, ja vaikutusta toimintaan.”

”Mahdollistaa nuorten vaikuttamista kunnan asioihin.”

Tämän vastauksen pohjalta nuoret vastasivat seuraavaan väittämään ”Toivakkaan tarvitaan nuorisovaltuusto (Kuvio 13). 20 vastaajaa eivät tiedäneet mikä on nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus, joten silloin voi olla vaikeaa vastata myös siihen, että tarvitaanko nuorisovaltuustoa vai ei.

Kuvio 13. Väittämä ”Toivakkaan tarvitaan nuorisovaltuusto”. Vastauksia 109 kappaletta.

Anne Rikkola (2006) toteaa Pro Gradu-tutkielmassaan, että nuorille on tärkeää, että omassa kunnassa on nuorisovaltuusto. Myös Toivakassa selkeä enemmistö vastaajista on sitä mieltä, että Toivakkaan tarvitaan nuorisovaltuusto (Kuvio 13). Kuitenkin melko pieni osa on täysin samaa mieltä ja suurin osa jokseenkin samaa mieltä. Tarkoittaneeko tämä, että nuorisovaltuuston toimintaa ei välttämättä koeta automaattisesti hyötynä, kun sitä ei ikinä ennen ole ollut?

Väittämässä liki 40 prosenttia vastaajista ei osaa sanoa tarvitaanko Toivakkaan nuorisovaltuustoa vai ei ja avoimessa lisäkommenttikentässä moni vastaakin vielä, että ”en tiedä”. Tämä voi johtua siitä, että nuorisovaltuuston toiminta ei ole tuttua tai sitä ei ymmärretä, eikä sen takia osata sanoa tarvitaanko sitä vai ei. Tämä voi tarkoittaa myös sitä, että vastaajat eivät osaa sanoa onko nuorisovaltuustosta oikeaa hyötyä vai ei.

Kuvion 13 väittämän avoimeen lisäkommenttikenttään tuli muun muassa tällaisia vastauksia:

”Nuorisovaltuusto pystyy vaikuttamaan nuorten asioihin yksittäisten nuorten puolesta.”

”Sais paremmin äänensä kuuluviin”

”En tiedä mitään näistä asioista.”

Tarpeellisuutta voi olla vaikea arvioida nuoren näkökulmasta, kun nuorisovaltuustoa ei ole ikinä ennen ollut kunnassa, eikä tämän takia ole arviopohjaa, miten nuorisovaltuusto toimisi. Nuorten arvio pohjustuu siis luultavasti muista kunnista kantautuviin arvioihin ja mielipiteisiin sekä siihen, miten heidän mielestä nuoret ovat nyt kuultu kunnan päätöksenteossa. Lisäksi vastaamiseen on saattanut vaikuttaa se miten muut nuorisovaltuustot ovat saaneet tehtyä toimintaansa näkyväksi kunnassa sekä kunnan ulkopuolella. Ovatko esimerkiksi kavereiden mielipiteet nuorisovaltuustotoiminnasta realistisia, näkyykö nuorisovaltuustojen toiminta ja työ nuorisovaltuuston ulkopuolellekin muille nuorille?

Kyselyyn tuli yhteensä seitsemän selkeästi alatyylisiä vastausta ja näiden kohdalla voisi pohtia miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen (Valli 2001a, 102; Hirsjärvi ym. 2009, 195). Näiden ja ”en osaa sanoa” -vastauksien pohjalta voidaan myös miettiä ovatko nuoret oikeasti ymmärtäneet esittämiäni kysymyksiä.

Yhteenvetona kyselystä ilmeni, että vastaajat haluaisivat vaikuttaa, mutta eivät tiedä vaikuttamisen väyliä tai eivät tunnista niitä. Lisäksi vastaajat haluaisivat, että nuoria kuultaisiin enemmän ja mielipiteillä olisi oikeasti väliä ja vaikutusta. Kyselystä heijastui myös vastaajien epävarmuus ”en osaa sanoa” -vastausten pohjalta. Onko aiheesta ollut liian vähän pohjatietoa, kun suurin osa vastauksista olivat epävarmoja? Tämän puolesta olisi hyvä, että vaikuttamisen maailmaa avattaisiin enemmän nuorille.

5.2 Nuorisovaltuuston perustamisen prosessi

Nuorisovaltuuston perustaminen oli omanlainen prosessi. Prosessiin kuuluu selkeä alku ja loppu ja prosessin lopuksi tuotoksena syntyy jotain, tällä kertaa uusi nuorisovaltuusto (Jyväskylän yliopisto 2017).

Ensimmäisenä asiana on hyvä saada prosessissa mukana olevat nuoret ja aikuiset asian taakse ja innostettua prosessin aloittamisesta. Prosessissa on yhtä tärkeää, että niin nuoret, nuorten tukiaikuiset ja kunnan päättäjät ovat kaikki asian takana, kun nuorisovaltuustoa lähdetään perustamaan. Toivakassa oli valmiiksi melko myönteinen ilmapiiri nuorisovaltuustoa kohtaan periaatteen tasolla, sillä sen perustamisesta oli keskusteltu jo aiemminkin kunnassa. Kun nuoret itse ovat asian takana alusta alkaen, on heillä paljon enemmän motivaatiota myös jatkaa toimintaa ja pitää sitä yllä. Silloin he ovat jo alussa osallisuuden portaiden yläpäässä (Arnstein 1969; Gretschel 2002; Uusi-Oukari 2016) ja silloin toiminta ei ala ylhäältä päin annettujen tavoitteiden kautta, vaan nuorten omasta halusta. Nuorten oman innostuksen lisäksi pitää nuorten tueksi löytyä aikuisia, joilta löytyy halua edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamista sekä osaamista tämän mahdollistamiseksi. (Kallinen, 2014.) Onneksi Toivakassa näistä aikuisista ei ollut pulaa ja toiminta saatiin hyvin käyntiin myös aikuistahojen kanssa.

Ennen nuorisovaltuuston perustamista täytyy nuorisovaltuustolle luoda oma toimintasääntö. Toimintasääntö täytyy olla nuorten tekemä ja nuorten näköinen, jotta myös toiminta on alusta lähtien nuorista lähtevää ja nuoret sitoutuvat sääntöihin. Toimintasääntöön saa pohjaa esimerkiksi Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton ja Kuntaliiton tekemän ”Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen” -oppaasta. (Hurmeranta ym. 2016.) Toimintasäännön luomiseen kannattaa käyttää aikaa ja miettiä perusteellisesti millainen nuorisovaltuuston rakenne toimii kunnassa parhaiten. Lisäksi ensimmäistä nuorisovaltuustoa perustaessa säännöt kannattaa pitää riittävän löyhinä ja kevyinä, ettei innostus lopahda liian vaativiin sääntöihin.

Toisena asiana ennen nuorisovaltuuston perustamista kannattaa kunnanhallituksen antaa periaatepäätös nuorisovaltuuston perustamisesta. Tällöin kunnanhallitukselta on virallinenkin hyväksyntä nuorisovaltuuston perustamiselle jo ennen perustamista.

Toimintasäännön ollessa valmis voi nuorisovaltuusto pitää perustamiskokouksen. Perustamiskokouksessa nuoret hyväksyvät nuorisovaltuuston jäsenet, toimintasäännön ja mahdolliset edustajat esittelemään nuorisovaltuuston toimintasääntöä kunnanhallituksen kokoukseen, jossa hyväksytään nuorisovaltuusto. Lopuksi kunnanhallitus vahvistaa ja nimeää nuorisovaltuuston ja hyväksyy toimintasäännön seuraavassa nuorisovaltuuston perustamisen jälkeen pidettävässä kokouksessa. Jos esimerkiksi toimintasäännöstä ei päästä nuorten ja päättäjien kanssa yhteisymmärrykseen, nuorisovaltuusto vie uudestaan muokatun toimintasäännön hyväksyttäväksi kunnanhallitukselle.

Yksi tärkeä huomio ja haaste Toivakan nuorisovaltuuston perustamisen prosessissa oli melko tiukka aikataulu, sillä ensimmäinen tapaaminen pidettiin maaliskuussa ja tavoite oli perustaa nuorisovaltuusto ennen kesäkuuta 2017. Meitä tukiaikuisia oli kuitenkin riittävästi jakamaan työmäärää ja minulla oli melko paljon aikaa käytettävänä tähän prosessiin, joka helpotti nopeaa aikataulua. Lisäksi meidän tukiaikuisten ei tarvinnut käyttää kovinkaan paljoa aikaa kiinnostuneiden nuorten etsimiseen, vaan nuoret tekivät sitä työtä mallikkaasti. Prosessiin kannattaa kuitenkin varata riittävästi aikaa, sillä on tärkeää luoda hyvä pohja toiminnalle jo alkuun jatkuvuuden takaamiseksi ja turhien haasteiden estämiseksi.

Mitä prosessi vaatii sitten nuorilta, nuorisovaltuuston tukiaikuisilta ja päättäjiltä? Nuorilta se vaatii motivoitunutta sitoutumista prosessiin, jotta nuorten ääni näkyy prosessissa. Nuorten täytyy olla myös kiinnostuneita aiheesta ja heillä pitää olla halua toteuttaa nuorisovaltuuston perustamista ja sen jälkeen nuorisovaltuustotoimintaa. Prosessi vaatii myös tukiaikuisilta sitoutumista ja riittävästi aikaa käytettäväksi. Ihanteellista olisi, jos kunnassa olisi työntekijä, joka pystyisi keskittymään riittäväällä työajalla nuorisovaltuuston toiminnan tukemiseen (Kallinen 2014, 41). Prosessissa on hyvä varmistaa, että myös päättäjät ovat asian takana, arvostavat nuorisovaltuustotoimintaa ja tulevat omaksumaan nuorisovaltuustotoiminnan osaksi omaa käytännön työtä.

Nuorisovaltuuston perustaminen on yksi prosessi, mutta perustamisen jälkeen alkaa taas uusi prosessi, jossa koitetaan saada nuorisovaltuuston toiminta oikeasti osaksi kunnan hallintoa. Nuorisovaltuustotoimintaa on myös tärkeä kehittää koko ajan eteenpäin. Kokonaisprosessi ei tule koskaan loppumaan, mutta välillä on hyvä katsoa taakseen ja huomata mitä kaikkea onkaan saavutettu jo.

5.3 Opas nuorisovaltuutetulle

Tämän opinnäytetyön toisena produktina luotiin opas (LIITE 1) aloittavalle nuorisovaltuutetulle, jossa kerrotaan nuorisovaltuutetun luottamustoimesta ja Toivakan kunnasta. Oppaan visuaalinen ilme on toteutettu Nuorten Keski-Suomen graafisella ohjeistuksella ja pohjalla, jotta Nuorten Keski-Suomen työntekijät voivat hyödyntää opasta myös muissa Keski-Suomen kunnissa osana omaa ilmettä. Lisäksi opas annetaan Nuorten Keski-Suomelle muokattavana versiona, jotta opasta voi pienellä muokkauksella hyödyntää myös muissa Keski-Suomen kunnissa. Opas on tarkoitus jakaa niin konkreettisenä paperisena oppaana kuin digitaalisena ladattavana tiedostona.

Ensimmäinen pohjatyö alkoi oppaan tarkoituksen miettimisellä. Toivakkalaiset nuoret kertoivat, että he eivät oikein tiedä nuorisovaltuustotoiminnasta ja haluaisivat siihen tietoa jotenkin helposti. Lisäksi kaksi vaatimusta tuli esille vahvemmin kuin mikään muu; oppaan selkeys ja helppolukuisuus. Vaatimukset tulivat suoraan nuorilta ja siihen keskityttiin etenkin oppaan viimeistelyvaiheessa. Tämän kautta oppaan tarkoitukseksi muotoutui olla mahdollisimman kevyt, helppolukuinen ja nuorisovaltuutetun perustetävistä kertova opas, joka toimii ensimmäisenä pohjatietona nuorisovaltuutettuna olemisesta. Silloin siihen on helpompi tarttua uutena nuorisovaltuutettuna, kun asiat eivät ole liian vaikeita heti alkuun. Oppaan jälkeen enemmän tietoa tulee nuorisovaltuuston ohjaavien aikuisten kautta, jotka jakavat informaatiota nuorisovaltuuston kauden aikana.

Tarkoituksen kartoittamisen jälkeen työ jatkui selvityksellä, millaisia oppaita on tällä hetkellä olemassa nuorisovaltuutetuille ja mitä niistä voisi ottaa mallia tulevaan oppaaseen. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry on tehnyt useita oppaita koskien nuorisovaltuustotoimintaa, kuten Nuorisovaltuustotoiminnan arviointiopas (Lohi & Raunio 2012) ja Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön luomiseen (Hurmaranta ym. 2016). Oppaista sain mallia oppaan sisällön rakenteeseen sekä aiheisiin, mitä oppaaseen kannattaa kirjata.

Ensimmäisen version valmistuttua opasta kommentoivat kaksi nuorisovaltuutettua nuorta eri kunnista. Toinen kommentoija oli toivakkalainen vasta nuorisovaltuustossa aloittanut nuori ja toinen muuramelainen nuori, joka on toiminut pidemmän aikaa nuorisovaltuutettuna. Tämän jälkeen opasta kommentoi Nuorten Keski-Suomi ry:n työntekijä. Lopuksi opasta kommentoivat vielä kaksi toivakkalaista nuorta. Näiden kaikkien kommenttien pohjalta on opasta muokattu vielä enemmän nuorille sopivaksi.

Oppaan sisällöksi muotoutuivat yleisesti nuorisovaltuuston tehtävän ja tarkoituksen kuvaus, maininta nuorisovaltuuston juridisista perusteista, Toivakan nuorisovaltuuston valinnan, tehtävien ja kauden kulun esittely, nuorisovaltuuston eri roolien ja roolien tehtävien esittely, keväällä 2017 toteutetun kyselyn nuorten toiveet nuorisovaltuustolle ja hyödyllisten linkkien esittely. Oppaan sisällöt ovat poimittuja muun muassa Toivakan nuorisovaltuuston toimintasäännöstä, jotta tärkeimmät toimintasäännön kohdat tulisivat noteeratuiksi.

6 POHDINTA JA ARVIOINTI

Tässä kappaleessa pohditaan opinnäytetyössä nousseita aiheita, kuten muutosta, osallisuuden ja vaikuttamistoiminnan haasteita ja hyötyjä sekä aikuistahon tärkeyttä nuorisovaltuustotoiminnassa. Opinnäytetyö oli kokonaisuudessaan onnistunut prosessi ja siihen olivat tyytyväisiä niin nuoret kuin tilaajatahotkin. Opinnäytetyöstä antoi arvion Nuorten Keski-Suomi ry, Toivakan kunta sekä Toivakan uudet nuorisovaltuutetut.

6.1 Pohdinta

Yhtenä tärkeimpänä havaintona oli se, että nuorisovaltuuston perustaminen täytyy lähteä nuorten tarpeesta ja innostuksesta onnistuakseen kunnolla. Ensimmäinen nuorten tarve ilmeni toivakkalaisen nuoren huolesta, kun Toivakassa ei ollut nuorisovaltuustoa (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017c) ja se piti sinne saada, niin nuoren toiveesta kuin lainkin edellytyksenä. Vastaaminen tähän nuoren huoleen sai nuoren innostumaan nuorisovaltuuston perustamisesta ja hän sai oman innostuksen tarttumaan myös muihin. Lisäksi tämä nuori kutsui muut nuoret perustamistyöryhmään ja puhui heidät puolelleen. Tämä lisäsi nuorten innostusta varmasti enemmän kuin se, että me aikuiset olisimme alkaneet kutsumaan nuoria kokoon. Myös perustamistyöryhmän kokouksissa nuorten kanssa toimiessa nousi esiin, että innostus toiminnan perustamista kohtaan oli korkeampaa, jos nuoret saivat olla eniten äänessä ja miettimässä asioita.

Toivakassa käytyjen keskustelujen pohjalta kävi ilmi, että Toivakassa on monta vuotta keskusteltu nuorisovaltuuston perustamisesta, mutta sitä ei ole saatu kunnolla käynnistää. Yhtenä syynä mainittiin se, että nuorisovaltuuston perustaminen ei ole ollut selkeästi kenenkään vastuulla, vaan sitä on pyöritelty niin koulun kuin kunnan työntekijöiden välillä. Kunnan ulkopuolisena toimijana saatoin tuoda tietynlaista ulkopuolista innostusta ja tukea sekä käytännön tekijää toiminnan käynnistämiseen, joka auttoi nuorisovaltuuston perustamisessa nopeassa tahdissa. Opinnäytetyön tekeminen mahdollisti riittävän ajankäytön tähän projektiin ja helpotti prosessin etenemistä.

Jo suunnitteluvaiheessa huomasin, että nuorisovaltuuston perustaminen Toivakkaan ei tule olemaan tukiaikuisten puolelta haastavaa, sillä jokainen tapaamani aikuinen vaikutti olevan selkeästi lasten ja nuorten osallisuuden puolella. Vapaa-aikasihteerin Satu Paalasen, hallintojohtaja Eero Raittilan ja etsivän nuorisotyöntekijä livari Peltosen kanssa sovimme tehtävien jaon ja suurin piirtein vastuutehtävät. Olimme Satu Paalasen ja livari Peltosen kanssa säännöllisesti yhteyksissä ja viestiminen oli helppoa. Kuitenkin nuorisovaltuuston perustamisen nopea aikataulu toi omat haasteensa prosessiin.

Tutkimusmenetelmäksi valittu kysely oli sopivin vaihtoehto tässä tilanteessa, sillä kyseessä oli kvantitatiivinen eikä kvalitatiivinen tutkimus ja selvityksessä haluttiin mahdollisimman paljon vastauksia nuorilta. Toivakkalaisten nuorisovaltuutettujen haastattelut olisivat saattaneet antaa vahvempaa tukea kyselylle, mutta aikaresurssit eivät antaneet mahdollisuutta kunnollisen haastattelun toteutukselle.

Kysely toteutui kokonaisuudessaan melko hyvin. Kysely oli selkeän näköinen ja vaikutti koevastaajan mielestä helposti täytettävältä. Kyselystä löytyi myös alkusanat opettajille välitetyn infokirjeen lisäksi sekä lopusta kiitokset. Kyselyyn tuli riittävästi vastauksia ja ainakin suurin osa nuorista vastasi kyselyyn kunnolla ja huolellisesti. Kyselyä olisi voinut testata vielä useammalla koehenkilöllä, sillä yhden nuoren koevastaus ei vielä anna kunnollista testaamista kyselylle. Kuitenkin melko kiireinen aikataulu aiheutti koevastaamisen rajoittumisen vain yhteen henkilöön. (Valli 2001a, 102; Hirsjärvi ym. 2009, 204-205; Vilka 2015, 108.)

6.1.1 Muutos toimintatavoissa ja muutoksen vaiheet

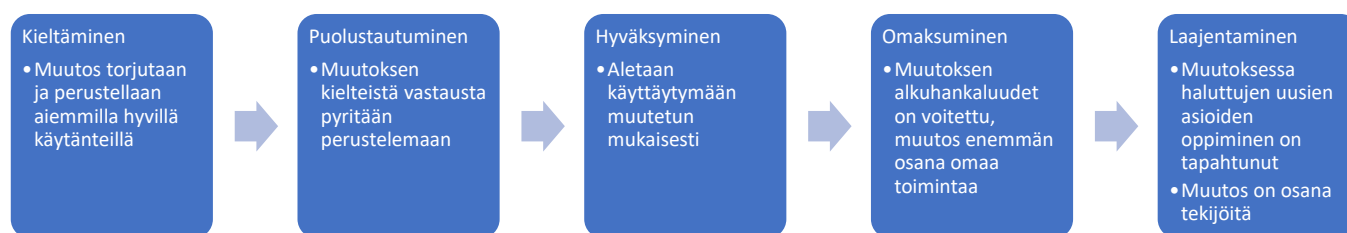
Nuorisovaltuustoa perustaessa tein sen huomion, että nuorisovaltuuston perustaminen Toivakkaan ensimmäistä kertaa on suuri muutos Toivakan yhteisössä ja toimintakulttuurissa. Toivakan nuorisovaltuusto oli varmasti hyväksytty periaatteen tasolla jo niin päättäjien kuin nuortenkin puolesta. Kuitenkin nuorisovaltuuston muuttuminen osaksi Toivakan kuntahallintoa on vasta alkutekijöissä ja muutosprosessi on vasta alkuvaiheessa opinnäytetyön jälkeen vasta alkutaipaleella. Nuorisovaltuuston sisäistäminen osaksi kunnan hallintoa vaatii aikaa ja monta pienempää muutosprosessia, jotta nuorisovaltuusto alkaa olla osana Toivakkaa ja Toivakan hallintoa. Pelkästään annettu aika ja resurssit eivät takaa muutoksen onnistumista (Roukala 1998, 30).

Muutosprosessi (Kuvio 14) on ihmisistä riippuvainen; jos ihmiset ja heidän toimintatavat eivät muutu, ei muutu organisaationkaan. Jos esimerkiksi toivakkalaiset päättäjät eivät hyväksy nuorisovaltuuston toimintaa eivätkä ota nuorisovaltuustoa huomioon, nuorisovaltuusto ei välttämättä tule kunnolla osaksi kuntahallintoa. Päättäjien ja ylipääntään aikuisten lisäksi myös nuorten täytyy hyväksyä nuorisovaltuusto tärkeäksi osaksi kunnan toimintoja ja omaksua toimintatapa. (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 145.)

Toivakassa mikään muutosprosessi ei ole vielä päässyt päätökseensä ja osa muutosprosesseista on vasta alkamassa. Roukalan mukaan muutosprosessissa kieltäminen on ensimmäinen vaihe, jossa muutos torjutaan ja kielteistä asennetta perustellaan aiemmilla olemassa olevilla hyvillä toiminnoilla tai toimintatavoilla, esimerkiksi sillä, että Toivakassa kuullaan jo riittävästi nuoria. Muutos tuo epävarmuutta, sillä se on askel tuntemattomaan. Tämän jälkeen tulee puolustautuminen; vaihe, jolla pyritään perustelemaan miksi uusi toimintatapa pitäisi estää, esimerkiksi resurssien puutteen takia. Tämän aikana uuden toimintatavan omaksuminen jo alkaa. (Roukala 1998, 32.)

Seuraavana muutosprosessissa tulee hyväksyminen. Tätä vaihetta tutkijat eivät ole selittäneet tyhjentävästi, hyväksyminen vain tapahtuu. Jos hyväksymistä ei tapahdu, joudutaan palaamaan alkuun. Hyväksymisen jälkeen tapahtuu omaksuminen; alkuhankaluudet on voitettu ja uusi toimintatapa alkaa olla enemmän osana omaa toimintaa. Esimerkiksi Toivakassa päättäjät jossain kohtaa omaksuvat nuorisovaltuuston toiminnan osana toimintaansa. Viimeisenä vaiheena on laajentaminen. Laajentamisen vaiheessa alussa haluttujen uusien asioiden toteutuminen on tapahtunut. Muutoksesta on tullut tekijöille sisäinen malli ja se on osana kaikkien toimintaa. Toivottavasti myös Toivakassa päästään tähän viimeiseen vaiheeseen asti. (Roukala 1998, 32-33.)

Muutosprosessin vaiheet:

Kuvio 14. Muutosprosessin vaiheet (Roukala 1998, 32).

Tämän työn pohjalta ei pysty sanomaan tarkalleen missä vaiheessa muutosprosessia Toivakassa mennään. Työn pohjalta ei voi sanoa sitäkään, että onko Toivakassa ollut kielteistä asennetta nuorisovaltuustoa kohtaan tämän työn aikana vai onko se vaihe ohitettu jo aiemmin, sillä en työssäni tutkinut esimerkiksi päättäjien, nuorten tai tukiaikuisten asennetta nuorisovaltuustoa kohtaan. Kuitenkin omien havaintojen perusteella en huomannut yhtäkään vastustavaa asennetta nuorissa, tukiaikuisissa kuin päättäjissäkään.

6.1.2 Osallisuuden ja vaikuttamistoiminnan haasteet ja hyödyt

Maija Uusi-Oukarin Pro Gradu -tutkielman taustoittavassa haastattelussa haastatellut nuoret arvelivat, että ”keskivertonuori tuntee kaupungin palveluita ja toimintaa heikosti, eikä tieto tavoita nuoria riittävästi”. Tämän lisäksi myös nuoren oma aktiivisuus ja kiinnostus on keskeistä toimintoihin tutustumisessa. (Uusi-Oukari 2016, 56.) Tämä sama syy voi olla myös toivakkalaisten nuorten epävarmoissa vastauksissa (kts. Kuviot 7, 8, 10 & 13).

Tästä kumpuaa yksi huoli nuorten tasa-arvoisessa kohtelussa ja mahdollisuuksissa vaikuttaa; tasapuolinen tiedon saanti. Aikuistahojen kautta tiedon välittäminen vaikuttamistoiminnoista pitää olla laajaa ja myös ei-valmiiksi aktiivisten nuorten tavoitettavissa. Jos aikuiset kertovat vain heidän olettamille niin sanotuille valmiiksi aktiivisille nuorille vaikuttamismahdollisuuksista, tapahtuu nuorten eriarvoistuminen jo heti kättelelyssä. Tällöin vain osa nuorista saa mahdollisuuden vaikuttaa ja heillä on enemmän tietotaitoa vaikuttamisesta ja loput joutuvat pärjäämään esimerkiksi vain normaalilla opetussuunnitelmaan kuuluvalla tiedolla. (Korpinen 2010, 15; Eskelinen ym. 2012, 40.)

Yksi kuultu haaste osallisuudessa on se, että se vie aikaa ohjaavalta aikuiselta normaalia enemmän ja se voi olla vain aikuisen omasta asenteesta ja ajattelutavasta kiinni (Tilkanen 2013). Tässäkin kyseessä on edellä mainittu muutosprosessi ja kielteinen alkuasenne on luonnollista, kunhan prosessi etenee, eikä jää alkuongelmiin kiinni (Roukala 1998).

Osallistava toimintatapa saattaa jopa vähentää oman työskentelyyn vievää aikaa, sillä mitä enemmän antaa osallistujille vaikutusvaltaa ja kuuntelee heidän ideoita, sitä enemmän ohjaavan aikuisen rooli muuttuu enemmän valmentajamaiseksi. Kun osallistujat luottavat siihen, että heitä kuunnellaan, he saavat päättää ja vaikuttaa toimintaan tulevat hekin aktiivisemmiksi toimijoiksi (Koivu 2010).

Yhtenä osallisuuden haasteena on se, miten osallisuutta voi todentaa ja mitata. Onko toiminta oikeasti vai näennäisesti osallistavaa? Osallisuudessa on kuitenkin kyse henkilön omasta tunteesta ja kokemuksesta. Vaikka toiminnan ohjaaja olisi todella varma, että osallisuus toteutuu ryhmässä, voivat ryhmäläiset olla eri mieltä asiasta. Vastauksena haasteeseen on nuorten kanssa toteutettava palaute ja purku. On tärkeää, että nuoria kuullaan tuntevatko he olonsa tärkeiksi ja osallisiksi yhteisössä. Palautteen avulla pystyy selvittämään, miten osallisuutta voisi edistää vielä enemmän. Jokaista nuorta täytyisi kuulla, sillä jokaisella on oma kokemus osallisuuden asteesta. Hyvä ohjaava aikuinen osaa yhdistää palautetta niin, että tulevaisuudessa nuoret ovat vielä enemmän mukana toiminnassa. (Kiilakoski 2007; Koivu 2010; Aula 2012, 23.)

Vaikuttamistoimintaa voidaan pitää melko kaukaisena asiana omassa elämässä, jos ei ole valmiiksi mukana jossain vaikuttajaryhmässä (Korpinen 2010). Vaikuttaminen on kuitenkin meidän arkielämässä mukana aina. Kuten Aaro Harjukin (2003) totesi nykypäivän vaikuttamisesta, teemme joka päivä valintoja, joilla vaikutamme maailmaan, joskus tarkoituksella, joskus huomaamattamme. Tämän takia vaikuttamistoiminnasta pitäisi puhua enemmän ruohonjuuritason esimerkkien kautta. Silloin vaikuttaminen on helpommin lähestyttävissä ja saamme ihmiset ymmärtämään sen, että jokainen pystyy vaikuttamaan tässä maailmassa omilla valinnoilla ja toiminnalla.

Kun käsitellään lapsia ja nuoria kansalaistoimijoina, on hyvä ymmärtää, että ystävyudet ja kaveruudet ovat heille yksi tärkeimmistä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lähteistä (Myllyniemi 2006, 34-35; 2008, 72-73). On tärkeää, että nuoret kokevat olevansa osana yhteisöä, tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Tämä luo luottamusta ja uskoa siihen, että jokainen voi vaikuttaa elämäänsä koskeviin asioihin. Se luo meille aktiivisia kansalaisia, jotka luottavat yhteiskuntaan ja demokraattiaan ja jotka haluavat vaikuttaa asioihin. Ilman heitä meidän demokraattinen hyvinvointiyhteiskunta ei toimisi. (Eskelinen ym. 2012; Kiilakoski ym. 2012.)

6.1.3 Aikuistahon tuki nuorten vaikuttamistoiminnassa

Nuorisovaltuuston ohjaava aikuinen on yleensä nuorisovaltuuston lähin kontakti aikuisten ja kunnanhallinnon puoleen. Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton toteuttamassa tutkimuksessa nuoret pitivät ohjaavaa aikuista korvaamattomana ja oman työntekijän menettäminen nähtiin vakavana uhkana (Kallinen 2014, 41). Tämän takia on tärkeää, että ohjaava aikuinen toimii osallistavasti ja toteuttaa osallisuutta osana arkista toimintaansa.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton toteuttamassa tutkimuksessa nostettiin kaksi erilaista ohjaavan aikuisen roolia. Ohjaava aikuinen voi olla lähinnä niin sanottu ”peräänkatsoja” kuin varsinaiseen työskentelyyn osallistuva. Tällöin ryhmän omaehtoisuus ja aktiivisuus korostuvat. Toisenlaisena ohjaavana aikuisena nähtiin taas sellainen aikuinen, joka työskentelee ryhmän kanssa ja on osana ryhmää. Tämä nähtiin positiivisena asiana, kunhan ohjaava aikuinen ei ole ryhmän keskiössä, vaan nimenomaan läheisenä tukena. (Kallinen 2014, 41-42.)

Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtori Juha Nikkilä opetti taas osallistavan pedagogiikan tunneilla, että lasten ja nuorten näkökulmasta aikuinen saattaa olla kuin krokotiili – pienet korvat ja suuri suu. Silloin aikuinen puhuu enemmän kuin kuuntelee, kun se pitäisi olla juuri toisin päin. (Nikkilä 2015.) Aikuisen kuuntelusta täytyy myös seurata jotain, että mielipiteellä on oikeasti ollut jotain merkitystä. Aikuinen voi esimerkiksi perustella miksi nuoren mielipidettä ei voida toteuttaa tai kertoa miten hän asiaa vie eteenpäin ja kertoa miten asia päättyi. Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton tutkimuksen aineiston perusteella ohjaavan aikuisen suhde ryhmään heijastuu koko ryhmän luonteeseen oleellisesti (Kallinen 2014, 42). Oma rooli ja toimintatapa onkin hyvä tunnistaa nuorten ohjaajana.

6.1.4 Nuoret vallan kahvassa vai näennäisvaikuttajina?

Nuorisovaltuustoja nuorten vaikuttamiskanavana ei ole kovin paljoa tutkittu, joten arviotakaan nuorisovaltuustotoiminnasta ei ole kovin paljon tehty. Tämän pohjalta ei voisi sanoa, että nuorisovaltuusto olisi paras väylä nuorten äänen kuulumiselle kunnassa. Sen takia onkin hyvä miettiä, että onko nuorisovaltuusto oikeasti se toimiva nuorten väylä vaikuttaa.

Tätä työtä tehdessäni en kuitenkaan törmännyt juurikaan negatiivisiin kokemuksiin nuorisovaltuustotoiminnasta. Löytämäni haasteet kohdistuivat eniten nuorten oikeisiin vaikutusmahdollisuuksiin kunnassa ja riskeihin näennäisosallisuuteen. Kuten Meiju Hiitolakin (2016, 17) opinnäytetyössään kirjoittaa, nuorisovaltuustolta saatetaan kysyä mielipidettä johonkin asiaan, mutta kysymys tulee niin myöhään, ettei nuorten mielipiteellä ole enää merkitystä kuin pieniin yksityiskohtiin.

Anu Vallinkoski (2017) käsittelee Pienet kansalaiset -artikkelissa Lapsen maailma -lehdessä lasten osallistumista yhteiskunnassa, lapsiin ja nuoriin kohdistuneita osallistamishankkeita ja haastattelee Elina Stenvallia, joka on tehnyt väitöskirjan lasten ja nuorten yhteiskunnallisesta osallistumisesta. Yksi vaikea ristiriita lasten ja nuorten osallisuudessa on lasten ja nuorten vaikuttamiskanavien syntyminen, josta myös Vallinkoski kirjoittaa:

”Lasten osallistumisen paikat kuten nuorisovaltuustot ja oppilaskuntien hallitukset ovat syntyneet kaikki aikuisten aloitteesta ja niiden esikuvat ovat poimittu aikuisten maailmasta. Aikuiset myös yleensä sanelevat sen, millaisista asioista lapset saavat päättää.” (Vallinkoski 2017.)

Lapset ja nuoret saattavat toimia siis jo lähtökohtaisesti aikuisten asettamissa malleissa. Vielä jos aikuiset päättävät valmiiksi, että mihin asioihin lapset ja nuoret saavat vaikuttaa on näennäisosallisuuden määritelmät täytetty. Stenvallin mukaan moni aikuinen ajattelee, että lasten päättävien elimien pääasiallinen tehtävä on opettaa lapsille päätöksentekoa ja antaa kokemusta vaikuttamisesta. Kuitenkin lasten päättävien elimien pitäisi olla enemmänkin linkkejä suoraan lasten ja nuorten maailmaan ja välineitä siihen, että aikuiset saavat tietää mitä mieltä lapset ja nuoret oikeasti ovat. (Vallinkoski 2017.)

Onko nuorisovaltuusto siis ylipäättään vain tapa opettaa nuoria toimivaan kuin aikuiset vai onko se oikeasti hyvä väylä nuorten vaikuttamiseen? Onko esimerkiksi tarpeellista opetella aikuisten kokouskäytäntöjä nuorten kanssa nuorisovaltuuston kokouksia varten? Tarvitsevatko nuoret niitä, vai olisiko parempi toimia heidän omalla tavallaan? Tehdäänkö toimintaa oikeasti nuorten ehdoilla ja nuorten näköisesti, vai yritämmekö me mahduttaa nuoria meidän aikuisten luomiin valmiisiin malleihin? Jokainen nuorisovaltuusto on erilainen ja sen takia yleistäminen on mahdotonta. On kuitenkin hyvä katsoa omaa toimintaa niin aikuisena kuin nuorenakin kriittisesti. Toimitaanko oikeasti nuoria osallistaen, vai annetaanko valmiita malleja ja muotteja nuorille, joihin he joko mahtuvat tai eivät?

Kuten aiemmin mainittu, tämän opinnäytetyön kyselyssä selvisi, että toivakkalaiset nuoret eivät oikein tiedä vaikuttamisen väylistä tai keinoista kovin paljoa. Myös nuorisovaltuustojen asema saattaa olla epäselvä tavalliselle nuorelle. Jos lapsille ja nuorille annettaisiin selkeä valta valtuustojen ja muiden väylien epäselvän aseman sijaan saattaisi se innostaa myös muita lapsia ja nuoria osallistumaan ja vaikuttamaan (Valinkoski 2017).

Myös lakiin kirjattavat uudet pykälät nuorten kuulemisesta saattavat aikuisten mielestä olla lottovoitto osallisuuden edistämässä, mutta ovatko nuoret samaa mieltä? Esimerkiksi eräs Nuoren Ääni Keski-Suomessa -ryhmän jäsen totesi minulle keväällä 2017, että nuorisovaltuustojen kirjaaminen kuntalakiin ei ollut hyvä juttu, sillä jos joku on pakollista, niin se ei ole kivaa ja latistaa innostuksen. Kuitenkin tämänkin keskustelun päätteeksi totesimme, että sillä on vaikutusta, miten asian esittää. Myös näkökulma vaikuttaa asenteeseen; jollekin joku pakollinen asia voi toiselle olla mahdollisuus.

6.2 Työn tilaajien arvio

Opinnäytetyön arvioivat molemmat tilaajatahot, Nuorten Keski-Suomi ry:n toiminnanjohtaja Eeva-Liisa Tilkanen ja Toivakan kunnan vapaa-aikasihteeriksi Satu Paalanen. Lisäksi Toivakan uuden nuorisovaltuuston nuorilta pyydettiin palautetta työstä nuorisovaltuuston perustamisessa ja luodusta oppaasta. Molemmat tilaajatahot sekä nuorisovaltuuston nuoret olivat kaikki sitä mieltä, että opinnäytetyöstä on ollut hyötyä ja apua ja se palveli niin tilaajatahoja kuin nuoriakin erittäin hyvin.

6.2.1 Toivakan nuorisovaltuuston nuorten arvio

Tärkeimpänä kohderyhmänäni oli Toivakan nuoret ja etenkin uudet nuorisovaltuutetut. Nuorten takia ja heidän vaikuttamismahdollisuuksien edistämisen takia tämä opinnäytetyökin on tehty. Heidän kokemus prosessista kertoo omasta toiminnastani ja siitä, onko se koettu tarpeellisena. Tämän takia myös heidän palaute oli tärkein ja heidän arvio tulee ensimmäisenä.

Nuoret olivat todella tyytyväisiä apuun nuorisovaltuuston perustamisessa ja muutamat kokivat, että nuorisovaltuustoa ei olisi saatu perustettua ilman apua. Nuoret olivat myös tyytyväisiä luotuun oppaaseen ja sanoivat, että se on mukavan selkeä ja siitä ymmärtää mistä nuorisovaltuustotoiminnassa on kyse. Alla muutama suora lainaus nuorten palautteesta:

”On ollut paljon apua nuvan perustamisessa! Oot ollut niin hyvin perillä asioista ja tietoinen kaikista pikku jutuistakin! Tuskin olis onnistunut ilman sun apua!”

”No sitä juttuu (opasta) oon unohtanut lukee, mut paljon apuu on mun mielestä ollu tosi paljon.”

”Mun mielestä ei alkuun varmaan oltais päästykkään ilman sua. Tosi hyvää työtä on ollut ja oppaassa oli kaikkee tarvittavaa. Se oli todella selkeä ja miellyttävä lukee.”

6.2.2 Nuorten Keski-Suomi ry:n arvio

Nuorten Keski-Suomi ry:n arvion antoi toiminnanjohtaja Eeva-Liisa Tilkanen. Tilkanen kommentoi työtä, että se on hyvin ajankohtainen ja liittyy kiinteästi Osallistuva nuorisovaltuusto – osallistava kunta -hankkeen toimintoihin, jossa tavoitteena on tukea nuorten paikallistason vaikuttamistoimintaa. Hankkeessa erityisenä painopisteenä on nuorisovaltuustotoiminnan tukeminen, joten työ palveli täysin hankkeen tavoitteita.

Lisäksi Tilkanen kommentoi työn hyötyä ja käytettävyyttä:

”Opinnäytetyö toi konkreettisen avun yhteen kuntaan ja loi sinne hyvän pohjan tulevalle työskentelylle. Opinnäytteellä on käyttöarvoa myös muiden kuntien työssä. Siitä voi ottaa oppia ja koppia nuvan käynnistämässä niin koko prosessin kannalta kuin hyödyntämällä nuorille tehtyä opasta ja kyselyä.”

Tilkanen nosti arviossaan myös sen, että oppaan lisäksi myös kyselyä pystyy hyödyntämään myös jatkossa. Tilkanen mukaan olen päässyt hyvin sisälle työni aihepiiriin ja itsenäinen työskentely sujui minulta hyvin. Loppusanoina Tilkanen kommentoi osaamistani, että ”opinnäyte vain vahvisti osaamista tuoden näkökulmia ja teoriaa työn tueksi.”

6.2.3 Toivakan kunnan arvio

Toivakan kunnan puolesta arvion teki vapaa-aikasihteeri Satu Paalanen, joka on toinen Toivakan nuorisovaltuuston ohjaavista aikuisista. Paalasan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta kävi ilmi, että he olivat tyytyväisiä työhöni ja työn tuloksiin. Hänestä huokui myös se koko prosessin aikana, että nuorisovaltuuston perustaminen oli ja on edelleen tärkeä aihe. Hän nosti myös sen esille, että ilman minua nuorisovaltuustoa ei olisi välttämättä saatu perustettua ainakaan vielä. Hänellä ja muillakin nuorisovaltuuston perustamisen ympärillä toimineilla aikuisilla oli myös selkeä luottamus minun toimintaa kohtaan, sillä sain toimia hyvin itsenäisesti ja minun toimintaani ei kyseenalaistettu prosessin aikana.

Paalanen antoi myös kirjallisena palautteena arviota, jossa arvioi minun toimintaani Toivakassa:

”Laura Saartoala on tehnyt hyvää työtä Toivakan nuorisovaltuuston eteen, hänen avulla saimme Toivakkaan vihdoinkin nuorisovaltuuston. Laura on tutustunut hyvin Toivakan kuntaan ja sen toimintaympäristöön tehdessään opinnäytetyötään ja hän on ollut mukana monessa NuVa palaverissa. Opinnäytetyöstä näkee, miten hän on kokenut tekemänsä työn tärkeäksi. Laura omaa hyvät taidot toimia nuorten parissa ja nuorilla on vahva luottamus Lauraan.”

6.3 Oma arvio

Opinnäytetyön teko oli erittäin opettavainen ja itseäni kehittävä prosessi. Nuorten kanssa toimiessa itse oppii vähintään yhtä paljon kuin nuoret itse ja se onkin syy, miksi nuorten kanssa toimiminen on niin antoisaa itselle. Opinnäytetyön aikana oma osaaminen ja teoriapohja vahvistuivat todella paljon ja työn tekemisen aikana huomasin, että aihe on itselle todella tärkeä ja jaksaa innostaa koko ajan vain enemmän.

Opinnäytetyön aihe oli hyvä valinta ja ajankohtaisesti tärkeä asia, sillä Toivakan nuorisovaltuuston perustaminen oli nuorten kautta kantautunut tarve sekä kuntalain (2015/410) puolesta juridisesti pakollista. Toivakan nuorisovaltuusto perustettiin juuri ennen lain voimaan tuloa, joten Toivakan kunta ei missään kohtaan rikkonut lakia nuorisovaltuuston olemassa olon suhteen, toisin kuin 65 muuta Manner-Suomen kuntaa, joissa ei kesäkuun alussa ollut vielä nuorisovaltuustoa (Heikura 2017).

Opinnäytetyön toteutus sujui mielestäni hyvin. Saimme Toivakassa kevään suunnitellut melko nopeasti kasaan ja toteutus onnistui yhteistyössä nopealla aikataululla. Tästä on syytä kiittää Toivakan päässä olleita nuoria ja aikuisia, erityisesti Toivakan uuden nuorisovaltuuston jäseniä, Toivakan nuorisovaltuustoa perustamassa olleita aikuisia sekä Nuorten Keski-Suomi ry:n työntekijöitä.

Produktina luotuun oppaaseen olen myös tyytyväinen. Itselleni oli tärkeää, että nuoret ovat vaikuttamassa oppaan sisältöön ja ulkonäköön ja tämä myös toteutui kiitettävästi. Opas on selkeä ja helppolukuinen, joten tavoitteeseen päästiin. Uskon, että oppaasta on hyötyä myös muissa kunnissa kuin Toivakassa. Oppaan ulkonäkö on raikas ja nuorekas ja tästä saankin kiittää työkaveriani Milla Lähtevänojaa, joka taittoi

oppaan ja oli muutenkin auttamassa oppaan toteutuksessa. Oppaaseen olisi voinut luoda vielä oman osion erilaisille sanoille ja käsitteille, jotka olisi avattu selkeästi konkreettisilla esimerkeillä, mutta aikaresurssit tulivat vastaan siinä kohtaa.

Kysely toimi mielestäni melko hyvin, harva vastaajista kommentoi kyselyyn, että ei ymmärrä kyselystä mitään. Kuten aiemmin mainitsin, kysely tehtiin melko nopealla aikataululla ja sitä testasi vain yksi nuori ennen kyselyn lähettämistä. Kyselyä olisi voinut testata useammalla koevastaajalla ja myös haastatella heitä vielä tarkemmin, että ovat kysymykset ymmärrettävissä ja miten he ymmärtävät kysymykset. Kyselyä kannattaa myös testata nuorella, joka asuu tutkittavalla paikkakunnalla, sillä ulkopuolisena ei välttämättä tiedä tarkkaan, miten kunnassa toimitaan ja mitä kannattaa ottaa huomioon. Esimerkiksi nuorten omia ryhmiä voi olla kunnassa toiminnassa, vaikka niitä ei esimerkiksi kunnan internet-sivuilla lue. Minulla oli kyselyä luotaessa onneksi nuori auttamassa ja kertomassa mitä Toivakassa tapahtuu ja mitä kannattaa ottaa huomioon, vaikka en hänellä testannut kyselyä. Tämän kaltaiset asiat on hyvä tiedottaa kyselylomaketta muokatessa toiseen kuntaan.

Kuten aiemmin mainitsin, Nuorten Keski-Suomi ry:n toiminnanjohtaja Eeva-Liisa Tilkasen arviosta nousi myös kyselyn käytettävyys myös jatkossa. Tätä en ollut itse ajatellut, mutta olen tyytyväinen, että myös kyselylle on käyttöä myöhemminkin. Kyselyäkin pystyy muokkaamaan helposti palvelemaan jotain muuta kuntaa, jossa halutaan kerätä nuorten mielipidettä vaikuttamisesta ja kuulluksi tulemisesta.

Yksi suurimmista onnistumisen kokemuksista tuli nuorisovaltuuston syyskuun alussa järjestetyn tapaamisen yhteydessä. Hallintojohtaja Eero Raittila pyysi nuorisovaltuustoa esittäytymään kunnanhallitukselle ja päätimme sopia tapaamisen nuorisovaltuutettujen kanssa ennen esittäytymistä. Tapaamisessa oli paikalla 5 nuorisovaltuutettua ja heidän kanssa muistelimme kesän jäljiltä mitä nuorisovaltuusto tekikään ja mikä sen tarkoitus olikaan ja teimme seuraavan kokouksen asialistan ja laitoimme kokoukseen eteenpäin.

Nuoret vaikuttivat tapaamisessa hieman siltä, että nyt asiat eivät mene ihan perille asti ja, että nuorisovaltuuston asia olisivat vielä epäselviä. Kuitenkin kun siirryimme tapaamaan Toivakan kunnanhallitusta, nuoret niin sanotusti puhkesivat kukkaan. He keskustelivat hyvin asiallisesti kunnanhallituksen päättäjien kanssa ja osasivat kertoa kaiken, mitä aiemmin olimme käyneet läpi. He kertoivat itsevarmasti ja ylpeydellä itsestään, nuorisovaltuuston perustamisen prosessista ja siitä mihin he haluaisivat vaikuttaa kuluvana kautena. Sillä hetkellä totesin mielessäni, että nämä nuoret ovat täysin kartalla nuorisovaltuustosta ja tulevat saamaan tähdetkin taivaalta, jos vain sitä haluavat. Samaisena hetkenä olin myös kiitollinen siitä, että olin saanut toimia juuri näiden nuorten kanssa ja nähnyt tämän kasvuprosessin nuorissa.

Työ palveli myös toista tilaajaa, Nuorten Keski-Suomea, ja sitä kautta helpotti omaa työtäni. Pienillä muutoksilla opasta pystyy hyödyntämään Osallistuva nuoriso – osallistava kunta -hankkeessa eri kunnissa. Lisäksi opinnäytetyö vahvisti omaa osaamistani sekä tietopohjaa, jota pystyn hyödyntämään työelämässä. Tämän työn jälkeen uskaltaa sanoa, että on jollain tasolla nuorten osallisuuden ja vaikuttamistoiminnan ammattilainen.

6.4 Tutkimuksen reliaabelius ja validius

Tutkimuksen reliaabelius eli luotettavuus tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta (Hirsjärvi ym. 2009, 231; Vilka 2015, 194). Toivakkaan kohdistettu tutkimus on pääosin yleistettävissä esimerkiksi toiseen kuntaan, jossa ei ole ollut nuorisovaltuustoa ennen. Esimerkiksi suuremmassa kunnassa perustaminen voi kestää kauemmin kuin pienemmässä kunnassa, mutta itse prosessi pysyy melko samassa. Myös samat toimijat ja toimintavaiheet pitää olla mukana prosessissa. Toivakassa toteutetun kyselyn vastaukset ovat myös melko saman suuntaisia kuin esimerkiksi Uusi-Oukarin (2016) haastattelemien nuorten vastaukset.

Validius eli pätevyys tarkoittaa taas tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä mitä pitikin mitata (Hirsjärvi ym. 2009, 231; Vilka 2015, 193-194). Kyselytutkimus oli melko hyvä valinta tarvekartoituksen tekoon, sillä vastauksia tarvittiin määrällisesti paljon (Hirsjärvi ym. 2009, 195; Vilka 2015, 94).

Aineiston keruun luotettavuutta on vaikea todentaa, sillä ei voi tietää ovatko vastaajat vastanneet kuinka tosissaan tai huolimattomasti. Myös ympäristötekijät saattavat vaikuttaa vastaamiseen, on esimerkiksi eri asia vastata kyselyyn rauhallisessa kuin meluisassa luokassa. Toisaalta, kirjallinen vastaaminen saattaa laskea kynnystä vastata oman mielipiteen mukaisesti, kun kukaan muu ei näe mitä henkilö itse vastaa.

Lisäksi on vaikea osata sanoa ovatko nuoret ymmärtäneet kysymyksiä niin kuin ne on tarkoitettu ymmärrettävän (Hirsjärvi ym. 2009, 195; Valli 2001, 102). Esimerkiksi ”tiedän mikä on nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus” -väittämän jälkeen olisi ollut hyvä avata itsekin mikä nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus on. Nyt kyselyssä osa nuorista, jotka eivät tienneet mikä nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus on, vastasivat seuraavaan ”Toivakkaan tarvitaan nuorisovaltuusto” -väittämään epävarmoilla tiedoilla. Tämä saattoi muuttaa vastaustuloksia, sillä pohjatiedot eivät olleet kaikilla kunnossa, eivätkä he välttämättä ymmärtäneet mitä väittämällä tarkoitettiin (Hirsjärvi ym. 2009, 193-202). Tämä saattaa olla myös yksi syy siihen miksi 22 prosenttia eli 24 vastaajaa ei halunnut kommentoida väittämää.

6.5 Jatkotutkimusaiheet

Yhtenä jatkotutkimusaiheena voisi olla tutkimus siitä, miten kyselyä tai haastattelua voitaisiin toteuttaa enemmän osallistavalla otteella, jolla voitaisiin ehkäistä tässä kyselyllä melko suuret ”en osaa sanoa” -vastaukset. Lisäksi toisena jatkotutkimusaiheena voisi olla se miksi 50 toivakkalaista nuorta kokevat, etteivät ole vaikuttaneet mitään kautta Toivakassa ja mistä tämä vastaaminen johtuu? Ovatko nämä vastaajat kuitenkin vaikuttaneet jotenkin? Eikö nuorille ole tarjottu vaikuttamisen paikkoja vai eivätkö he ole löytäneet niitä? Vai eivätkö se ole tunnistaneeet hetkiä, kun he ovat vaikuttaneet johonkin asiaan, esimerkiksi nuorisotilan toimintaan? Vai kokevatko nuoret oman vaikuttamisensa liian pienenä mainitakseen sen? Puhuvatko aikuiset ja nuoret eri kieltä vai ymmärtävätkö he toisiaan? Ovatko vaikuttamisen välineet ja väylät Toivakassa nuorille toimivia ja sopivia vai pitäisikö sinne kehittää jotain ihan muuta uutta?

Lisäksi samaisesta kyselyn kysymyksestä voisi tutkia, että mikä on hyvä määrä vaikuttamista jotain reittiä kautta, että se on riittävää vaikuttamistoimintaa. Riittääkö esimerkiksi 6 nuorta, jotka ovat vaikuttaneet nuokkarin kautta riittäväksi vaikuttamistoimiksi ja -mahdollisuuksiksi vai pitääkö määrän olla enemmän? Onko tärkeämpää määrällinen vai laadullinen vaikuttavuus (kts. kuvio 9)?

Kyselyssä selkeä enemmistö oli sitä mieltä, että lapsia ja nuoria kuultaisiin enemmän heitä koskevissa asioissa. Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia, että miten nuoret haluaisivat tulla kuulluksi ja ymmärtävätkö nuoret, että milloin he mahdollisesti tulevat kuulluksi ja milloin eivät. Tämän voisi toteuttaa jollain erilaisella toiminnallisella tavalla, esimerkiksi digitaalisena sosiaalisen median kautta kuten Instagram-kuvakilpailuna.

Toivakan nuorisovaltuuston toimintaa ensimmäisen kauden jälkeen olisi myös hyödyllistä ja kiinnostavaa tutkia. Miten hyvin nuorisovaltuusto toimii, ovatko nuoret aktiivisesti mukana vai onko nuoria vaikea saada mukaan? Mikä vaikuttavuus nuorisovaltuustolla on, kuunnellaanko heitä kunnan päätöksenteossa? Miten hyvin nuoret otetaan huomioon aikuisten puolesta, miten hyvin nuoret ja päättäjät kohtaavat ja keskustelevat kunnassa? Tällä saataisiin tutkittua, onko nuorisovaltuuston perustaminen tuonut enemmän nuorten ääntä esiin kunnassa ja onko se ollut hyödyllinen toimi. Lisäksi tutkimusaiheena toimisi se, miten nuorisovaltuustotoiminta on saatu juurrutettua osaksi kunnan toimintaa.

Toivakan nuorisovaltuustolle voisi olla hyödyllistä tuottaa myös uudempi versio opasta, esimerkiksi videona tai Instagram-tilinä. Tämä voisi olla sellainen opas, joka kertoisi vähän syvemmin vaikuttamisesta ja pureutuisi vähän haastavampiin aiheisiin kevyiden perustietojen sijaan. Toisena vaihtoehtona voisi olla koulutuksen järjestäminen, jossa syvennyttäisiin vielä enemmän vaikuttamisen maailmaan ja eri rooleihin ja väyliin vaikuttajana. Tämä kehittäisi toivakkalaisten vaikuttajanuorten osaamista ja tietoutta vielä eteenpäin.

Yleisellä tasolla jatkokehittämisenä voisi olla esimerkiksi opas, joka olisi suunnattu nuorisovaltuuston toiminnan kehittämiseen. Lisäksi jatkokehittämisenä voisi koota tietopakettin, johon on kirjattu mahdollisimman paljon nuorisovaltuustojen erilaisia toimintamalleja ja -tapoja. Oman toiminnan arviointia tehdessä on hyvä verrata omaa toimintaa muiden tapoihin toimia. Kun muiden hyvät toimintamallit ja -tavat löytäisi helposti, voisi hyvät toimintatavat levitä entistä helpommin.

LÄHTEET

Arnstein, Sherry 1969. A Ladder of Citizen Participation. Teoksessa Journal of the American Institute of Planners. Volume 35: nro. 4. 216-224.

Aula, Maria-Kaisa 2012. Lasten osallistuminen vaatii aikuisten muuttumista. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkoston ja nuorisotutkimusseuran julkaisuja 77. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 23.

Eduskunta 2016a. Tiedote "Eduskunta hyväksyi nuorisolain". Viitattu 30.7.2017
https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/Nuorisolaki_hyvaksyttiin.aspx

Eduskunta 2016b. Tiedote "Uusi nuorisolaki vahvistaa nuorten osallisuutta, vaikuttamista ja kuulemistä". Viitattu 30.7.2017
<https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/Uusi-nuorisolaki-vahvistaa-nuorten-osallisuutta,-vaikuttamista-ja-kuulemistä.aspx>

Eskelinen, Teppo & Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi & Kiili, Johanna & Korpinen, Sini & Lundbom, Pia & Matthies, Aila-Leena & Mäntylä, Niina & Niemi, Reetta & Nivala, Elina & Rynänen, Aimo & Tasanko, Pia 2012. Kunnallinen päätöksenteko. Lapset ja nuoret subjekteina kunnallisessa päätöksenteossa. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkoston ja Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 118. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 35-94.

Euroopan komissio 2017. Erasmus +. EU:n koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma. Perustiedot. Viitattu 31.7.2017
http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_fi

European Youth Forum 2017. Etusivu. Viitattu 25.8.2017
<http://www.youthforum.org/>

Eurooppanuoret 2017. Etusivu. Viitattu 30.8.2017
<http://eurooppanuoret.fi/>

Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.). 2012b. Muistiinpanoja demokratiaoppitunnista. Millainen on lasten ja nuorten kunta 2010-luvulla?. Nuorisotutkimusverkoston & Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 57. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. Viitattu 23.4.2017.
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/muistiinpanoja_demokratiaoppitunnista.pdf

Grönfors, Martti 2001. Havaintojen teko aineistokeräyksen menetelmänä. Teoksessa Aaltola, Juhani (toim.) & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Chydenius-Instituutin julkaisuja 2/2001. Jyväskylä: PS-kustannus, 124-141.

- Harju, Aaro 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. 2. painos. Kansanvalistusseura.
- Hiitola, Meiju 2016. Nuoret kunnan vallankahvassa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Horelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina 2007. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 217-242.
- Hurmeranta, Anna 2017. Asiantuntijalausunto 8.9.2017. Sähköpostiviestiketju. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto.
- Hurmeranta, Anna & Uosukainen, Kimi & Castrén, Verna & Myllymäki, Riitta 2016. Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen. Kuntaliiton verkkojulkaisuja. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Viitattu 23.7.2017.
https://static1.squarespace.com/static/52d3ccd7e4b0d1fda0b2e96c/t/573eec09859fd09386c0e311/1463741450245/Nuva_kuntalakiohjeistus_ebook.pdf
- Iivonen, Anne 2017. Miten vaikutan? Kansalaistoimijan vaikuttamisopas. OK-opintokeskus. Viitattu 16.4.2017
http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/2692-Miten_vaikutan.pdf
- Jyväskylän yliopisto 2017. Mitä prosessit ovat? Viitattu 11.9.2017.
<https://www.jyu.fi/laatu/ohjaus/prosessien-mallintaminen/mitaprosessitovat>
- Kallinen, Timo 2014. Osallisuus nyt ja vuonna 2015. Tutkimus nuorten vaikuttajaryhmien nykytilasta ja tulevaisuudesta. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto.
- Kangasalan kunta 2017. Nuorisovaltuusto. Kangasalan kunnan nettisivut. Viitattu 20.7.2017
http://www.kangasala.fi/harrastukset_ja_vapaa-aika/vapaa-aikapalvelut/nuorisopalvelut/nuorisovaltuusto/
- Kiilakoski, Tomi 2007. Johdanto: lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkoston, Opetushallituksen ja Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisjulkaisu. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 77. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 8-24.

- Kiilakoski, Tomi & Gretschel, Anu & Nivala, Elina 2012. Osallisuus kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 118. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 9-33.
- Kiilakoski, Tomi & Taiponen, Janne 2011. Osallisuus ja osallistuminen verkkoperustaisessa nuorisotyössä. Teoksessa Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C 25 & Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 111. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 75-89.
- Koivu, Maija 2010. Osallisuuden taloa rakentamassa. Opas osallisuuden kehittämiseen kuntaorganisaatiossa.
- Korpinen, Sini 2010. ”Nuoret ei tiedä mistään mitään.” Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista tiedottaminen paikallistasolla. Tampereen yliopisto. Kandidaatin tutkielma. Julkaisematon.
- Kuntalaki 2015/410. Annettu Helsingissä 10.4.2015.
- Kylliäinen, Petri & Mickelsson, Rauli 2014. Johdanto. Teoksessa Mickelsson, Rauli (toim.) Poliittinen vaikuttaminen tulevaisuudessa. Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia & Turun yliopiston politiikan tutkimuksen laitos, 10-34. Viitattu 23.8.2017.
<https://www.utu.fi/fi/yksikot/tva/tutkimus/julkaisut/Documents/Poliittinen-vaikuttaminen-tulevaisuudessa.pdf>
- Lillestøl, Kjell 2000. Porsgrunnin malli. Lasten ja nuorten järjestelmällinen osallistuminen päätöksentekoon. Aatepohja, konkreettiset toimet/menetelmät ja tulosten arviointi vuosien 1991-1995 työstä Porsgrunnin kunnassa. 2. painos.
- Lindevall, Tarja 2009. Empowerment ja asiantuntijaorganisaatio. Case ONH Service Oy. Lahden ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäyte-työ.
- Mannermaa, Mika 2006. Demokratia tulevaisuuden myllerryksessä. Eduskunta. Tulevaisuusvaliokunta.
- Mickelsson, Rauli 2014. Johtopäätöksiä – Millaista poliittinen osallistuminen voisi olla tulevaisuudessa? Teoksessa Mickelsson, Rauli (toim.) Poliittinen vaikuttaminen tulevaisuudessa. Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia & Turun yliopiston politiikan tutkimuksen laitos, 143-151. Viitattu 23.8.2017.
<https://www.utu.fi/fi/yksikot/tva/tutkimus/julkaisut/Documents/Poliittinen-vaikuttaminen-tulevaisuudessa.pdf>

- Myllyniemi, Sami 2006. Nuorisobarometri 2006. Teoksessa Wilska, Terhi-Anna (toim.) Uskon asia. Nuorisobarometri 2006. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Nuorisoasiain neuvottelukunta. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 13-89.
- Myllyniemi, Sami 2008. Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008. Nuorisoasiainneuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 88. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Myllyniemi, Sami 2014. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö & Nuorisoasiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto/seura. Viitattu 26.8.2017.
https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_low-res1.pdf
- Myllyniemi, Sami (toim.) 2017. Katse tulevaisuudessa. Nuorisobarometri 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtion nuorisoneuvosto & Nuorisotutkimusseura. Viitattu 26.8.17
https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2017/03/Nuorisobarometri_2016_WEB.pdf
- Nikkilä, Juha 2015. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Ohjaaminen. Luentomuistiinpanot luennoilta 5.3.2015. Jyväskylä: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Nuorisolaki 2016/1285. Annettu Helsingissä 21.12.2016.
- Nuortanelama.fi 2017. Miten voin vaikuttaa? Viitattu 27.8.2017.
<https://www.nuortanelama.fi/elavaa-elamaa/kansalaisena/miten-voi-vaikuttaa-504>
- Nuortenideat.fi. Tietoa palvelusta. Viitattu 4.6.2017
<https://www.nuortenideat.fi/fi/tietoa-palvelusta/1-Nuortenideatfi-vaikuttamispalvelu/>
- Nuorten Keski-Suomi ry 2017a. Nuorten Keski-Suomi ry:n toimintasuunnitelma 2017-2018. Jyväskylä: Nuorten Keski-Suomi ry.
- Nuorten Keski-Suomi ry 2017b. Historia. Viitattu 20.7.2017.
<http://www.nuortenkeskisuomi.fi/nuksu/yhdistys/historia/>
- Nuorten Keski-Suomi ry 2017c. Strategia. Viitattu 20.7.2017.
<http://www.nuortenkeskisuomi.fi/nuksu/yhdistys/strategia/>

Nuorten Keski-Suomi ry 2017d. Nuorten Keski-Suomi ry:n budjetti 2017. Jyväskylä: Nuorten Keski-Suomi ry.

Nuorten Keski-Suomi ry 2017e. Nuorten Ääni Keski-Suomessa (NÄKS) -ryhmä. Viitattu 20.7.20107.
<http://www.nuortenkeskisuomi.fi/nuksu/toiminta-2/naks/>

Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.

Opetushallitus 2017a. Erasmus+ -ohjelma. Avaintoimi 3 – Nuorisopolitiikan uudistaminen. Viitattu 31.7.2017
http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/nuorisotoimialalle/avaintoimi_3_nuorisopolitiikan_uudistaminen

Opetushallitus 2017b. Erasmus+ -ohjelma. Ohjelman esittely. Viitattu 31.7.2017
http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/nuorisotoimialalle/ohjelman_esittely

Oranen, Mikko 2008. Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä. Sosiaali- ja terveysministeriö. Ensi- ja turvakotien liitto ry. Helsinki

Perusopetuslaki 1998/628. Annettu 21.8.1998. 47 a § Osallisuus ja oppilaskunta 2013/1267. Annettu 30.12.2013

Perustuslaki 1999/731. Annettu Helsingissä 11.6.1999.

Puuronen, Vesa & Saari, Kari (toim.) 2017. Nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen ja oikeistopopulismi. Nuorisotutkimusverkoston & Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 192. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Pyry, Noora 2012. Nuorten osallisuus tutkimuksessa. Menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyrityksiä. Teoksessa Nuorisotutkimusseura (toim.) Nuorisotutkimus. Osallisuus ja osallistuminen (30) 1/2012, 35-53.

Rikkola, Anne 2006. Nuorten kokemaa osallisuutta kunnallisessa päätöksenteossa. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto. Hallintotiede.

Roukala, Veikko 1998. Toiminnan muutoksen toteutus. Espoo: Suomen Atk-kustannus Oy

Saukkonen, Pasi 2006. Johdanto. Suomen poliittinen järjestelmä -verkkokirja. Helsingin yliopisto.

<http://blogs.helsinki.fi/vol-spj/puolueet/>

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017a. Liiton esittely. Internetsivut. Viitattu 18.7.2017

<http://www.nuva.fi/liiton-esittely/>

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017b. Mikä Nuorisovaltuusto? Internetsivut. Viitattu 18.7.2017

<http://www.nuva.fi/mika-nuorisovaltuusto/>

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017c. Nuorisovaltuustot Suomessa. Internetsivut. Viitattu 18.7.2017

<http://www.nuva.fi/nuorisovaltuustot-suomessa/>

Suomen suurlähetystö, Varsova 2017. Kansalaisuusasiat. Viitattu 2.8.2017

<http://www.finland.pl/public/default.aspx?nodeid=40914>

Tilastokeskus 2004. Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste 2004. Väestöennuste kunnittain ja maakunnittain vuoteen 2040 - Muuttoliikkeen sisältävä laskelma. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 17.4.2017.

http://www.stat.fi/til/vaenn/2004/vaenn_2004_2004-09-20_tau_002.html

Suomisanakirja 2017. Synonyymit. Poliitiikka. Viitattu 23.4.2017.

<http://www.suomisanakirja.fi/politiikka>

Tilastokeskus 2017a. Toivakan kunnan ikä- ja sukupuolijakauma. Viitattu 19.5.2017

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_vamuu/020_vamuu_tau_103.px/?rxid=5dc77195-0f15-4549-8876-1524598d38f7

Tilastokeskus 2017b. Käsitteet. Kansalaisuus. Viitattu 2.8.2017

<http://www.stat.fi/meta/kas/kansalaisuus.html#tab1>

Tilkanen, Eeva-Liisa 2013. Varasta ja Parasta! Teoksessa Sovijärvi, Tarja (toim.) Parasta osallisuutta. Humanistinen ammattikorkeakoulu - Humak. 6-7.

Toivakan kunta 2015. Toivakan kunnan talousarvio 2016 ja taloussuunnitelma 2017-2018. Viitattu 18.8.2017.

http://www.toivakka.fi/images/Toivakka_Talousarvio_2016.pdf

Toivakan kunta 2017a. Toivakka lukuina. Toivakan internet-sivu, viitattu 17.4.17
<http://www.toivakka.fi/hallinto/perustietoa-toivakasta/toivakka-lukuina>

Toivakan kunta 2017b. Perustietoa Toivakasta. Toivakan internet-sivu, viitattu 17.4.17
<http://www.toivakka.fi/hallinto/perustietoa-toivakasta>

Toivakan kunta 2017c. Vapaa-aikatoimi. Toivakan internet-sivu, viitattu 18.8.2017
<http://www.toivakka.fi/asukkaalle/vapaa-aika>

Toivakan kunta 2017d. Sivistystoimi. Toivakan internet-sivu, viitattu 18.8.2017
<http://www.toivakka.fi/hallinto/palvelut-toimialoittain/sivistystoimi>

Uusi-Oukari, Maija 2016. Turun nuorisovaltuusto. Aitoa osallisuutta vai näennäistä vaikuttamista? Turun yliopisto. Yleinen valtio-oppi. Pro Gradu -tutkielma.

Valli, Raine 2001a. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, Juhani (toim.) & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: viirikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Chydenius-Instituutin julkaisuja 2/2001. Jyväskylä: PS-kustannus, 100-112.

Valli, Raine 2001b. Mitä numerot kertovat? Teoksessa Aaltola, Juhani (toim.) & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Chydenius-Instituutin julkaisuja 3/2001. Jyväskylä: PS-kustannus, 158-171.

Vallinkoski, Anu 2017. Pienet kansalaiset. Lapsen maailma. Lastensuojelun keskusliitos kuukausijulkaisu. 4/2017, 40-41.

Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yleissopimus lapsen oikeuksista 1991/59-60. Annettu Helsingissä 31.5.1991.
Viitattu 17.6.2017
<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

YLE 2017. kuntavaalien tulospalvelu, viitattu 17.4.2017.

<https://vaalit.yle.fi/tulospalvelu/kv2017/vaalipiiri/11/kunta/850>

Heikura, Minna 2017. Kymmenet kunnat rikkovat lakia jättämällä nuoret pois päätöksenteosta – "Ei nähdä tärkeänä". YLE uutiset. Viitattu 2.9.2017.

<https://yle.fi/uutiset/3-9657181>

Young European Federalists 2015. Political platform. Viitattu 31.7.2017.

<https://www.jef.eu/about-jef/political-platform/>

LIITTEET

LIITE 1: Opas nuorisovaltuutetulle

ALKUSANAT

Moikka sä uusi nuorisovaltuutettu!

Huippua, että olet lähtenyt mukaan nuorisovaltuustotoimintaan. Teet tärkeää työtä monien nuorten puolesta ja opit matkan varrella varmasti paljon erilaisia taitoja, joita pystyt hyödyntämään monessa paikassa! Nuorisovaltuutettuna sinulla on oikeus ja samalla myös vastuu tuoda nuorten ääntä kuuluviin omassa kunnassa. Käytä siis valtaasi viisaasti ja vastuullisesti. Muista kuitenkin, että tämä ei ole liian vakavaa työtä ja hauskaakin kuuluu pitää!

Tämä opas on tehty osana opinnäytetyötä, jossa perustettiin Toivakkaan ensimmäistä kertaa ikinä nuorisovaltuusto vuonna 2017. Opasta on ollut mukana toteuttamassa liuta nuoria, kuten ensimmäiset toivakkalaiset nuorisovaltuutetut sekä Nuorten Ääni Keski-Suomessa -ryhmän edustajia.

Haluan kiittää jokaista, joka on ollut mukana luomassa tätä opasta; nuoria, Nuorten Keski-Suomi ry:n ja Toivakan kunnan työntekijöitä sekä Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto - Nuva ry:tä loistavista oppaista, joiden pohjalta tämänkin oppaan luominen on lähtenyt.

Tähän oppaaseen on kerätty tärkeimmät asiat uusille nuorisovaltuutetuille. Muista lukea myös toimintasääntö tarkasti, sillä siellä on vielä tarkemmin kirjattuna teidän säännöt ja tehtävät. Toivottavasti tästä on sinulle hyötyä ja pääset kiinni nuorisovaltuustotoimintaan!

Ja kaikista tärkein vinkki; pidä hauskaa ja nauti ikimuistoisista hetkistä nuorisovaltuutettuna!

SISÄLLYSLUETTELO

- 1 Alkusanat
- 2 Sisällysluettelo
- 3 Mikä ihmeen nuorisovaltuusto?
- 5 Lait nuorten kuulemisesta
- 7 Nuvan valinta, tehtävät ja kausi
- 9 Nuorisovaltuutettujen roolit ja tehtävät
- 11 Toivakkalaisten nuorten ajatuksia ja toiveita uudelle nuvalle
- 12 Toivakan kunnan hallintokaavio
- 13 Hyödyllisiä linkkejä
- 15 Lähteet
- 16 Omat muistiinpanot

Tekijä: Laura Saartoala

Taitto: Milla Lähtevänoja

Graafinen ulkoasu: Tiina Ilmavirta, PreWork

Kannen kuva: kuvapankkikuva

Kustantaja: Nuorten Keski-Suomi ry.

Julkaisu on osa Osallistuva nuoriso - osallistava kunta -hanketta, jota rahoittaa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Julkaistu 9/2017

NUORTEN
KESKI-SUOMI

Toivakka
Kasvaa kanssasi

Mikä ihmeen nuorisovaltuusto?

Nuorisovaltuusto (eli nuva) on nuorten oma vaikuttamiskanava Toivakassa. Nuorisovaltuusto pyrkii edistämään nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia ja on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Nuorisovaltuuston tarkoitus on saada nuorten ääni esiin Toivakassa ja toimia vaikuttamiskanavana nuorten ja päättäjien välillä. Eli juuri sinun tehtävä on edustaa Toivakkalaisia nuoria, jotta tulevaisuuden Toivakka olisi myös teidän nuorten näköinen!

Nuorisovaltuusto saa itse päättää omasta toiminnastaan, nuorisovaltuusto voi tehdä esimerkiksi aloitteita kunnanvaltuustolle, kirjoittaa kannanottoja tai mielipidekirjoituksia, järjestää tapahtumia ja toimintaa, tehdä yhteistyötä muiden kanssa (esim. järjestöt ja kunnan virkamiehet) ja vertaiskouluttaa muita nuoria.

Toivakan nuorisovaltuuston tarkoitus on

- edistää nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Toivakassa
- olla nuorten vaikuttamiskanava heitä koskevissa asioissa
- vertaiskouluttaa muita nuoria osallistumaan ja vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin
- tuoda nuorten näkökulma esille kunnan päätöksenteossa
- toimia aktiivisessa vuorovaikutuksessa nuorten sekä nuorisotyöntekijöiden kanssa
- järjestää ja mahdollistaa päihteetöntä toimintaa nuorille yhteistyössä eri tahojen kanssa

Jokainen nuorisovaltuusto kuuluu johonkin Nuva ry:n piirijärjestöön. Piirijärjestöjä on yhteensä kymmenen ja Toivakan nuorisovaltuusto kuuluu Sisä-Suomen piiriin. Piirin hallitukselta voitte kysyä apua tai neuvoja, jos joku askarruttaa tai muuten mietityttää.

Nuorisovaltuustojen kattojärjestönä toimii Nuorisovaltuustojen Liitto Nuva ry ja heihinkin voi olla yhteyksissä nuvaan koskevilla asioilla!

Keski-Suomen alueella toimii mm. Nuorten Keski-Suomi ry, joka auttaa myös nuoria saamaan omaa ääntään esiin. Myös kunnan työntekijät ovat teidän apuna ja hyödynnettävissä, he tietävät eniten juuri Toivakan asioista. Eli apua löytyy läheltä ja kaukaa!

Lait nuorten kuulemisesta

Nuorisovaltuuston olemassaolo ja nuorten kuuleminen on kirjattu lakiin asti. Näitä tekstejä kannattaa hyödyntää, jos joku kyseenalaistaa teidän toimintaanne.

Kuntalaki 26 §

Nuorisovaltuusto

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (nuorisovaltuusto) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Koko lakiteksti: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>

Nuorisolaki 2 §

Lain tavoitteena on

1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa

Nuorisolaki 24 §

Nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä. Sen lisäksi, mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.

Koko lakiteksti: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nuvan valinta, tehtävät ja kausi

Nuorisovaltuuston valinta:

Toivakan nuorisovaltuustoon voidaan valita vähintään 5 ja enintään 15 jäsentä, joiden pitää olla vaalien aikaan 13-20-vuotiaita toivakkalaisia tai Toivakassa koulua käyviä. Nuorisovaltuuston toimikausi on kaksi vuotta, eli kahden vuoden välein pidetään vaalit, jossa valitaan aina uusi nuorisovaltuusto.

Nuorisovaltuuston kauden pääkohdat ja tehtävät:

Hallitus tekee kauden alussa toimintasuunnitelman, eli suunnitelman mitä tullaan tekemään, jonka nuorisovaltuusto hyväksyy kokouksessa. Toimintasuunnitelma päivitetään sitten vuoden päästä ajan tasalla ja hyväksytään uudestaan.

Hallitus tekee myös vuosittain kertomuksen toiminnastaan, johon kirjoitetaan mitä kaikkea ollaan tehty. Tämänkin nuorisovaltuusto hyväksyy seuraavassa kokouksessaan.

Tämän lisäksi nuorisovaltuusto on mukana valmistelemassa Toivakan kunnan talousarviota (eli seuraavan vuoden budjettia), johon nuorisovaltuutetut neuvottelevat tarvitsemansa rahamäärät. (Tämän takia kannattaa olla hyvin suunniteltu vuosi, sillä silloin on helpompi saada rahaa, kun voi kertoa mihin se menee.)

Nuorisovaltuutetun rooli on vastuullinen luottamustehtävä ja nuorisovaltuustoon saa kulumaan aikaa niin paljon kuin sinulla on sitä annettavana. Välillä tehtäviä on enemmän ja välillä taas vähemmän. On siis hyvä käydä läpi vuoden kiireisimmät ajankohdat, ettei tehtävää tule liikaa yhdelle hetkelle esimerkiksi koulun, harrastusten ja nuorisovaltuuston kautta.

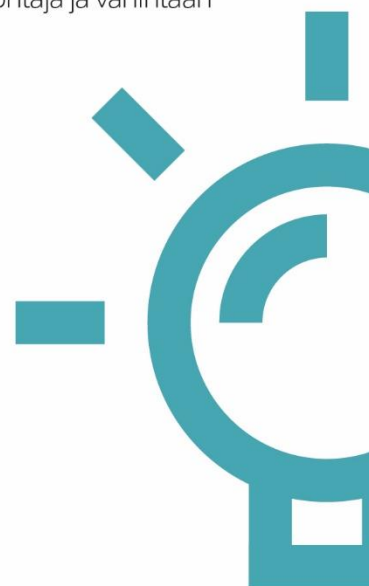
Hallitus:

Nuorisovaltuusto valitsee hallituksen järjestäytymiskokouksessa. Hallitukseen kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri ja vähintään kaksi jäsentä. Hallitus vastaa, että kokouksissa kaikki sujuu hyvin ja muutenkin kaikista juoksevista asioista.

Kokoukset:

Uuden nuorisovaltuuston ensimmäinen kokous on nimeltään järjestäytymiskokous, jossa valitaan uusi puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri, tiedottaja, hallitus ja lautakuntien edustajat. Lisäksi voidaan luoda työryhmiä jotain tiettyä asiaa käsittelemään tai toteuttamaan.

Nuorisovaltuusto kokoontuu yleensä noin kerran kuukaudessa (paitsi kesällä vähemmän). Nuorisovaltuuston kokoukset ovat laillisia ja päätösvaltaisia, kun kokouskutsu ja asialista on lähetetty viisi päivää ennen kokousta ja kun kokouksessa on paikalla puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kolme jäsentä.

Nuorisovaltuutettujen roolit ja tehtävät

Puheenjohtaja

- kutsuu nuorisovaltuuston koolle ja johtaa kokousta (sekä puheenjohtajistotyöskentelyä)
- on vastuussa esityslistan ja pöytäkirjan teosta
- huolehtii nuorisovaltuuston toimivuudesta, toiminnan laillisuudesta ja tasapuolisuudesta
- vastaa nuorisovaltuuston hallinnosta ja organisoii nuorisovaltuuston toimintaa
- oikeus päättää nuorisovaltuustoa koskevista yleisistä asioista
- tarvittaessa asettaa työryhmiä pienten ja kiireellisten asioiden hoitamista varten
- hyväksyy nuorisovaltuuston laskut yhdessä toimintaa ohjaavan kunnan viranhaltijan kanssa

Varapuheenjohtaja

- toimii puheenjohtajan sijaisena tämän ollessa estynyt
- hoitaa puheenjohtajan määräämiä tehtäviä
- Nuorisovaltuusto voi osoittaa varapuheenjohtajalle oman vastuualueen nuorisovaltuuston toiminnasta

Sihteeri

- kirjoittaa esityslistat yhdessä puheenjohtajan kanssa ja välittää ne nuorisovaltuustolle sekä tarvittaessa kunnan toimielimille
- pitää pöytäkirjaa kokouksista, julkaisee sen sekä huolehtii asiakirjojen säilytyksestä

Viestintävastaava

- huolehtii sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta nuorisovaltuuston viestintäsuunnitelman mukaisesti
- pitää yllä nuorisovaltuuston sosiaalisen median kanavia ja tekee tarvittaessa yhteistyötä kunnan viestinnästä vastaavan työntekijän kanssa

Jäsenet

- osallistuu kokouksiin ja tilaisuuksiin
- osallistuu luottamustehtävänsä edellyttämiin kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin (esim. lautakunnat)
- pitää yhteyttä nuorisovaltuustoon kuulumattomiin nuoriin sekä huolehtia heidän äänensä tulemisesta esiin kokouksissa

Valtuuston, lautakunnan tai työryhmän nuorisovaltuustoedustajan tehtävät

- osallistuu kokouksiin ja vie niihin nuorisovaltuuston ja kunnan muiden nuorten näkemyksiä sekä pitää huolen, että nuorisovaltuusto saa tietoja valtuuston, lautakunnan ja työryhmien käsittelemistä asioista

Toivakkalaisten nuorten ajatuksia ja toiveita uudelle nuvalle

Nämä ajatukset on kerätty keväällä 2017 järjestetyn kyselyn kautta. Kyselyyn vastasi 111 nuorta ja tässä on koottuna yleisimmät ajatukset. Kannattaa hyödyntää!

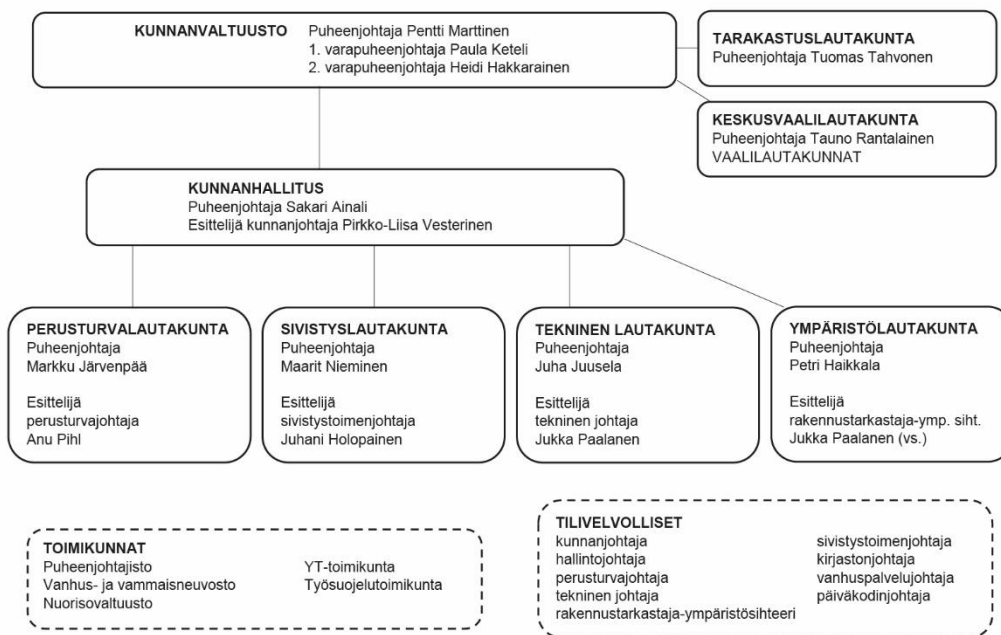
Mihin asioihin haluaisit nuorisovaltuuston vaikuttavan?

Harrastusmahdollisuuksiin
Nuorten vapaa-ajan toimintaan
Nuorten vapaa-ajan vieton tilojen edistämiseen mm. sisätiloja, nuorisotalo
Nuorten asioihin
Koulun ruokaan
Nuorten tapahtumiin
Toivakan jalkapallokentän maalit pitäisi vaihtaa isommiksi.
Kaikkeen

Minkälaista toimintaa/tapahtumia haluaisit nuorisovaltuuston toteuttavan?

Enemmän harrastuksia ja liikuntaa
Erilaisia urheilutapahtumia (esim. tanssikerho)
Nuorisotalo auki, kunnan aikataulut, hyvät tilat sinne ja hengailumahdollisuuksia
Kilpailuja
Kerhoja ja tapahtumia
Lisää ruokapaikkoja
Nuorien päiviä
Diskoja yläastelaisille

Toivakan kunnan hallintokaavio

Toivakan kunnan hallinto-organisaatio ©: Toivakan kunta 2017

Hyödyllisiä linkkejä

Jos joku asia jäi vielä mietityttämään tai haluat lisätietoa nuorten vaikuttamismahdollisuuksista, niin tässä sinulle muutama hyödyllinen linkki:

www.nuva.fi

Nuva ry:n sivuilta löytyy lisätietoja nuvatoiminnasta, ajankohtaisia tapahtumia ja kouluksia sekä lisää tietoa ja vinkkejä nuvatoimintaan.

www.vaikute.net

Vaikute.net on tietopankki nuoriovaltuustoista. Sieltä löytyy paljon tietoa muun muassa vaikuttamisesta sekä kuntien ja valtion hallinnosta.

<http://vaikute.net/vaikuttajan-sanakirja/>

Täältä löytyy vaikuttajan sanakirja, sieltä kannattaa lukea läpi yleisimmät ”vaikuttaja-maailmassa” käytetyt sanat!

www.nuortenideat.fi

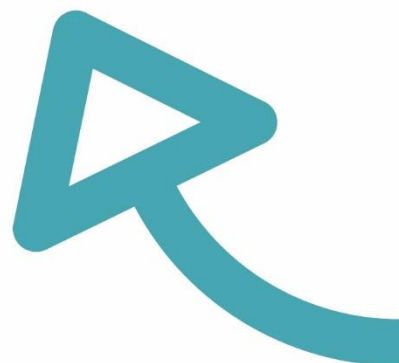
Näppärä sivusto, jonne voi perustaa oman käyttäjän teidän nuvalle. Sivustolle voi kirjoittaa aloitteita, tehdä kyselyjä ja laittaa oma nuva näkyväksi. Kaikkiin aloitteisiin vastataan aihetta koskevan tahon puolesta!

www.alli.fi

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi järjestää nuorille suunnattuja tapahtumia ja toimintaa, eli kannattaa olla korvat höröllä siihenkin suuntaan!

<https://urly.fi/OyV>

Tästä Nuva ry:n nuorisovaltuustotoiminnan arviointioppaasta löydä lisätietoja mm. lautakunnista ja vaikuttamisesta kunnassa. Lisäksi oppaasta löydät mainioita keinoja oman nuorisovaltuuston toiminnan arviointiin esimerkiksi ensimmäisen kauden jälkeen.

<https://www.youtube.com/watch?v=T6KwwkaGG-k>

Tässä esimerkki hyvistä kokouskäytännöistä, kannattaa vilkaista!

<https://www.youtube.com/watch?v=Ryyj55PRBSU>

Tässä kevennyksenä sitä, miten myös voi kokousta.

Toivakan omat linkit:

<http://www.toivakka.fi/hallinto>

Toivakan kunnan Hallinto-sivulta löydät esimerkiksi kunnanhallinnon strategian ja talousarvion, yhteystiedot ja vaali-infoa.

<https://urly.fi/NzM>

Toivakan kunnan asiakirjat, esimerkiksi kunnanhallituksen pöytäkirjat ja esityslistat.

<https://urly.fi/NzN>

Toivakan kunnan oma Youtube-kanava, josta löytyy esimerkiksi kunnanvaltuuston kokouksia.

Kunnan työntekijöiden sähköpostit ovat etunimi.sukunimi@toivakka.fi

Lähteet

Hurmeranta, Anna & Uosukainen, Kimi & Castrén, Verna & Myllymäki, Riitta 2016. Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen. Kuntaliiton verkkojulkaisuja. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Kuntalaki 2015/410. Annettu Helsingissä 10.4.2015.

Lohi, Santeri & Raunio, Senni 2012. Nuorisovaltuustotoiminnan arviointiopus. 1. painos. Helsinki: Suomen Nuorisovaltuusto Liitto – Nuva ry.

Nuorisolaki 2016/1285. Annettu Helsingissä 21.12.2016.

Nuortenideat.fi 2017. Internet-sivut. Viitattu 4.6.2017.
<https://www.nuortenideat.fi/fi/tietoa-palvelusta/1-Nuortenideatfi-vaikuttamispalvelu/>

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry 2017. Internet-sivut. Viitattu 18.7.2017.
<http://www.nuva.fi/mika-nuorisovaltuusto/>
<http://www.nuva.fi/liiton-esittely/>

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry / Vaikute 2017. Internet-sivut. Viitattu 30.7.2017.
www.vaikute.net
<http://vaikute.net/vaikuttajan-sanakirja/>

Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi 2017. Internet-sivut. Viitattu 30.7.2017.
<http://www.alli.fi/etusivu/>

Toivakan kunta 2017. Internetsivut. Viitattu 3.8.2017.
<http://www.toivakka.fi/hallinto>

Toivakan kunta 2017. Toivakan nuorisovaltuuston toimintasääntö.

”

Elämä ei ole odottamista, toivomista ja haaveilemista, se on tekemistä, olemista ja joksikin tulemista. Se on sitä mitä aiot tehdä sen jälkeen kun olet lukenut tämän.

— Mike Dooley

LIITE 2: Toivakan nuorisovaltuuston toimintasääntö

TOIVAKAN NUORISOVALTUUSTON TOIMINTASÄÄNTÖ

Sisältö:

- 1 § Toiminta-ajatus
- 2 § Tarkoitus
- 3 § Kokoonpano ja valitseminen
- 4 § Laillisuus ja päätösvaltaisuus
- 5 § Tehtävät ja toimenkuvat
- 6 § Toimintasuunnitelma ja kertomus toiminnasta
- 7 § Kokouskäytännöt
- 8 § Nuorisovaltuuston edustajan/edustajien puhe- ja läsnäolo-oikeus lautakuntien kokouksissa
- 9 § Rahoitus
- 10 § Sääntöjen muuttaminen

1 § Toiminta-ajatus

Toivakan nuorisovaltuusto on vaaleilla valittava kunnanhallituksen alainen nuoria koskevien asioiden asiantuntija- ja yhteistyöelin ja se toimii apuna kunnallisessa päätöksenteossa tuoden nuorten näkökulman esille. Nuorisovaltuusto pyrkii edistämään nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Toivakassa. Valtuusto kannustaa nuoria aktiiviseen osallistumiseen ja toimii vaikuttamiskanavana tehden mm. esityksiä kunnanhallitukselle ja lautakunnille ja välittää nuorille tietoa heitä koskevista päätöksistä.

Nuorisovaltuusto on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton.

2 § Tarkoitus

Nuorisovaltuuston tarkoitus on

- edistää nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Toivakassa
- olla nuorten vaikuttamiskanava heitä koskevissa asioissa
- vertaiskouluttaa muita nuoria osallistumaan ja vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin
- tuoda nuorten näkökulma esille kunnan päätöksenteossa
- toimia aktiivisessa vuorovaikutuksessa nuorten sekä nuorisotyöntekijöiden kanssa
- järjestää ja mahdollistaa päihteetöntä toimintaa nuorille yhteistyössä eri tahojen kanssa

3 § Kokoonpano ja valitseminen

Nuorisovaltuustoon kuuluu vähintään 5 ja enintään 15 jäsentä, joiden tulee olla vaalivuonna 13-20-vuotiaita sekä Toivakassa asuvia tai koulua käyviä. Nuorisovaltuuston tulee ottaa huomioon koko Toivakan alueen nuorten näkökulma.

Nuorisovaltuuston toimikausi on kaksi vuotta. Nuorisovaltuuston vaaliajankohta on noin kahden vuoden välein.

Nuorisovaltuusto valitaan demokraattisesti vaaleilla. Nuorisovaltuusto ilmoittaa uuden nuorisovaltuuston valinnasta esimerkiksi yläkoululla ja nuorisotiloissa sekä kunnan verkkosivuilla. Vaaleista tulee ilmoittaa vähintään kahta kuukautta ennen vaalipäivää. Nuorisovaltuusto vastaa vaalien järjestämisestä yhdessä kunnan kanssa ja valvoo vaalien demokraattisuutta.

Äänestyspaikkoina toimivat kunnan yläkoulu sekä nuorisotila nuorisovaltuuston määrittämällä tavalla. Kaikilla kunnassa kirjoilla olevilla nuorilla ja Toivakassa koulua käyvillä on oikeus asettua ehdolle vaaleissa ilmoittamalla siitä kirjallisesti nuorisovaltuustolle ennen vaalien toimittamista. Vaaleissa tulevat valituksi eniten ääniä saaneet ehdokkaat. Jos ehdokkaita on vähemmän tai yhtä paljon kuin nuorisovaltuustopaikkoja, vaaleja ei järjestetä, vaan kaikki ehdokkaat valitaan nuorisovaltuustoon.

Valtuustokausi alkaa epävirallisella tapaamisella, ns. ”kapulan vaihdolla”, jossa edellisen kauden edustajat kertovat nuorisovaltuuston tehtävistä, tutustutaan toisiin ja siirretään tietoa edellisen kauden edustajilta seuraaville.

Nuorisovaltuuston ensimmäisessä kokouksessa (järjestäytymiskokous) valitaan jäsenistä yksi puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi sekä sihteeri, hallitus, valtuuston ja lautakuntien edustajat ja toimihenkilöt. Tarvittaessa voidaan asettaa työryhmiä valmistelemaan ja toteuttamaan erilaisia hankkeita. Nuorisovaltuuston toiminnan valmistelutehtävistä vastaa hallitus.

Varajäseniä ovat kaikki vaaleissa valitsematta jääneet ehdokkaat äänimäärän osoittamassa järjestyksessä. Varajäsen nousee nuorisovaltuuston jäseneksi varsinaisen jäsenen luopuessa jäsenyydestä. Nuorisovaltuuston jäsenen oltua säännöllisesti poissa kokouksista, valtuusto voi tapauskohtaisesti pyytää valtuutettua harkitsemaan edustajapaikasta luopumista. Varajäsenellä on läsnäolo- ja puheoikeus kaikissa nuorisovaltuuston kokouksissa.

4 § Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Nuorisovaltuusto on laillinen ja päätösvaltainen, kun kokouskutsu ja esitys/asialista on lähetetty viisi (5) päivää ennen kokousta ja läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kolme (3) jäsentä.

5 § Tehtävät ja toimenkuvat

Puheenjohtaja

Puheenjohtaja kutsuu nuorisovaltuuston koolle ja johtaa kokousta sekä puheenjohtajistotyöskentelyä. Esityslista ja pöytäkirja laaditaan puheenjohtajan johdolla. Puheenjohtaja huolehtii nuorisovaltuuston toimivuudesta, toiminnan laillisuudesta ja tasapuolisuudesta. Puheenjohtaja vastaa nuorisovaltuuston hallinnosta ja organisoii nuorisovaltuuston toimintaa. Puheenjohtajalla on oikeus päättää nuorisovaltuustoa koskevista yleisistä asioista. Puheenjohtaja voi tarvittaessa asettaa työryhmiä pienten ja kiireellisten asioiden hoitamista varten. Puheenjohtaja hyväksyy nuorisovaltuuston laskut yhdessä toimintaa ohjaavan kunnan viranhaltijan kanssa.

Varapuheenjohtaja

Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajan sijaisena tämän ollessa estynyt sekä hoitaa puheenjohtajan määräämiä tehtäviä. Nuorisovaltuusto voi osoittaa varapuheenjohtajalle oman vastualueen nuorisovaltuuston toiminnasta.

Sihteeri

Sihteerin tehtävänä on kirjoittaa esityslistat yhdessä puheenjohtajan kanssa ja välittää ne nuorisovaltuustolle sekä tarvittaessa kunnan toimielimille. Sihteeri pitää pöytäkirjaa kokouksista, julkaisee sen sekä huolehtii asiakirjojen säilytyksestä.

Viestintävastaava

Viestintävastaavan tehtävänä on huolehtia sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta nuorisovaltuuston viestintäsuunnitelman mukaisesti. Viestintävastaava pitää yllä nuorisovaltuuston sosiaalisen median kanavia ja tekee tarvittaessa yhteistyötä kunnan viestinnästä vastaavan työntekijän kanssa.

Jäsenet

Jäsenen tehtävänä on osallistua kokouksiin ja tilaisuuksiin. Mikäli jäsen on estynyt saapumaan kokoukseen tai tapahtumaan, tulee hänen ilmoittaa siitä puheenjohtajalle tai sihteerille viimeistään päivää ennen kyseistä tilaisuutta. Jäsen tulee myös osallistua luottamustehtävänsä edellyttämiin kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin (esim. lautakunnat). Jäsenen tehtävänä on pitää yhteyttä nuorisovaltuustoon kuulumattomiin nuoriin sekä huolehtia heidän äänensä tulemisesta esiin kokouksissa.

Valtuuston, lautakunnan tai työryhmän nuorisovaltuustoedustajan tehtävät

Edustaja osallistuu kokouksiin ja vie niihin nuorisovaltuuston ja kunnan muiden nuorten näkemyksiä sekä pitää huolen, että nuorisovaltuusto saa tietoja valtuuston, lautakunnan ja työryhmien käsittelemistä asioista. Jos nuorisovaltuuston jäsen eroaa nuorisovaltuuston edustajan tehtävästä kunnan toimielimessä,

tulee jäsenen ilmoittaa siitä kirjallisesti nuorisovaltuustolle tai sen puheenjohtajalle. Tehtävästä eronneen jäsenen tilalle tulee tehtävään valittu varajäsen. Mikäli varajäsentä ei ole, valitaan seuraavassa nuorisovaltuuston kokouksessa uusi edustaja tehtävään.

Nuorisovaltuuston hallituksen työnjako

Nuorisovaltuuston hallitus

Nuorisovaltuusto valitsee keskuudestaan hallituksen päättämällään tavalla. Hallitukseen kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri ja 2 jäsentä. Nuorisovaltuusto voi halutessaan valita hallitukseen myös muita henkilöitä. Hallituksen tehtävänä on ylläpitää ja suunnitella nuorisovaltuuston toimintaa sekä valmistella nuorisovaltuuston kokoukset ja niissä käsiteltävät asiat. Hallitus vastaa myös erilaisten juoksevien asioiden hoitamisesta sekä muista tehtävistä, jotka nuorisovaltuusto osoittaa sille. Puheenjohtaja kutsuu hallituksen koolle kolme (3) vuorokautta ennen kokousta. Hallituksen kokoukset ovat päätösvaltaisia, kun vähintään kolme hallituksen jäsenistä on paikalla.

Nuorisovaltuuston edustaminen

Nuorisovaltuusto valitsee keskuudestaan demokraattista valintatapaa käyttäen edustajansa erinäisiin edustustehtäviin. Mikäli aikataulun tai muiden seikkojen vuoksi näin ei voida menetellä, valinnan tekee hallitus. Mediassa nuorisovaltuustoa edustaa ensisijaisesti puheenjohtaja tai tiedottaja, ellei toisin ole päätetty.

Työryhmät

Nuorisovaltuusto voi perustaa alaisuuteensa, rajattuja aihekokonaisuuksia käsitteleviä työryhmiä. Perustamisen yhteydessä nuorisovaltuusto valitsee työryhmiin tarpeelliseksi katsotun määrän jäseniä. Työryhmän toiminnasta ja toimikaudesta ynnä muista vastaavista asioista voidaan päättää tarkemmin työryhmän asettamisen yhteydessä.

6 § Toimintasuunnitelma ja kertomus toiminnasta

Hallitus valmistelee vuosittain nuorisovaltuuston hyväksyttäväksi toimintasuunnitelman.

Nuorisovaltuusto raportoi toiminnastaan vuosittain laatimalla kertomuksen toiminnasta. Hallitus valmistelee toimintakertomuksen nuorisovaltuustolle. Nuorisovaltuuston hyväksymä toimintakertomus annetaan kunnanhallitukselle.

7 § Kokouskäytännöt

Kokousaika

Nuorisovaltuusto kokoontuu pääsääntöisesti ainakin kerran kuukaudessa kesäkuukausia lukuun ottamatta.

Kokouksen koollekutsuminen

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja tai sihteeri. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka ja käsiteltävät asiat. Kutsu lähetetään jäsenille ja muille kokoukseen kutsuttaville vähintään viisi (5) päivää ennen kokouksen ajankohtaa nuorisovaltuuston päättämällä tavalla.

Asialista

Asialistan valmistelee sihteeri yhdessä puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kanssa. Puheenjohtajalla ja sihteerillä on oikeus tarvittaessa tehdä muutoksia asialistaan. Asialista lähetetään kokouskutsun yhteydessä.

Läsnäolo nuorisovaltuuston kokouksissa

Nuorisovaltuusto voi myöntää puhe- ja läsnäolo-oikeuden tarpeellisiksi katsomilleen henkilöille. Nuorisovaltuuston yleiskokoukset ovat julkisia ja varsinaiset kokoukset ovat julkisia nuorisovaltuuston niin päättäessä.

Kokouksen päätösvaltaisuus

Järjestäytymiskokous on päätösvaltainen, kun paikalla on vähintään viisi (5) jäsentä. Muu kokous on päätösvaltainen, kun paikalla on vähintään kolme (3) jäsentä.

Kokouksen kulku

Puheenjohtaja avaa kokouksen sekä toteaa läsnäolijat ja kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden. Asiat käsitellään asialistan mukaisessa järjestyksessä, jollei kokouksessa toisin päätetä. Ylimääräisiä asioita voidaan ottaa käsiteltäväksi kokouksen päätöksellä.

Kokouksen johtaminen

Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa asioiden käsittelyä sekä pitää huolta järjestyksestä ja ajankäytöstä kokouksessa.

Tilapäinen puheenjohtaja

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa kokouksesta, valitaan kokousta varten tilapäinen puheenjohtaja nuorisovaltuustosta.

Äänestys

Jos kokouksessa ei olla yksimielisiä, toimitetaan äänestys kokouksen päättämällä tavalla.

Pöytäkirja

Sihteeri laatii pöytäkirjan puheenjohtajan johdolla, ja puheenjohtaja ja sihteeri allekirjoittavat pöytäkirjan. Pöytäkirjaan merkitään ainakin:

1. Järjestäytymistietoina
 - toimielimen nimi
 - kokouksen alkamis- ja päättymisaika sekä kokouspaikka
 - kokouksen järjestysluku
 - läsnä- ja poissaolleet sekä osallistujien roolit kokouksessa
 - kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

2. Laillisuustietoina
 - puheenjohtajan allekirjoitus
 - pöytäkirjaa pitäneen sihteerin varmennus
 - pöytäkirjan tarkastajien merkintä pöytäkirjan tarkastuksesta. Pöytäkirjan tarkastaa yksi kokouksessa valittu pöytäkirjan tarkastaja. Jos pöytäkirjan tarkastaja ei hyväksy pöytäkirjaa, pöytäkirja tarkastetaan seuraavassa kokouksessa. Tarkastettu pöytäkirja on esillä kunnan nettisivuilla nuorisovaltuuston omilla sosiaalisen median kanavilla.

8§ Nuorisovaltuuston edustajan/edustajien puhe- ja läsnäolo-oikeus lautakuntien kokouksissa

Nuorisovaltuusto pyytää tarvittaessa puhe- ja läsnäolo-oikeutta toimielimiin, joissa käsitellään heitä koskevia asioita. Nuorisovaltuuston edustajan läsnäolosta ja puheoikeudesta kunnan eri toimielinten kokouksissa päättää ko. toimielin. Kutsuttaessa nuorisovaltuusto saa nimetä kaksi edustajaa, joilla on puhe- ja läsnäolo-oikeus kokouksessa.

9 § Rahoitus

Nuorisovaltuusto päättää sille kunnan talousarviossa osoitetun toimintamäärärahan käytöstä.

10 § Sääntöjen muuttaminen

Nuorisovaltuuston toimintasäännön vahvistaa kunnanhallitus, jolle nuorisovaltuusto voi tehdä esityksen sääntöjen muuttamisesta. Esitykset sääntöjen muuttamisesta on tehtävä siihen hallituksen kokoukseen, joka valmistelee seuraavan Toivakan nuorisovaltuuston kokouksen. Esitys muutoksesta tehdään kunnanhallitukselle, jos sitä kannattaa enemmistö läsnä olevista nuorisovaltuutetuista.

LÄHTEET:

Tämä toimintasääntö on luotu yhdessä nuorten kanssa ja sisältää muualta lainattua tekstiä.

Toimintasäännön pohjana on käytetty näitä lähteitä:

Mikkelin nuorisovaltuuston toimintasääntö 2016. Viitattu 20.4.2017.

<http://www.mikkeli.fi/paatoksenteko/johto-ja-ohjesaannot/nuorisovaltuuston-toimintasaanto>

Hurmeranta, Anna & Uosukainen, Kimi, Castrén, Verna & Myllymäki, Riitta 2016. Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen. Kuntaliiton julkaisuja. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

https://static1.squarespace.com/static/52d3ccd7e4b0d1fda0b2e96c/t/573eec09859fd09386c0e311/1463741450245/Nuva_kuntalakiohjeistus_ebook.pdf

Jyväskylän nuorisovaltuuston toimintasääntö 2016. Viitattu 20.4.2017.

http://jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/87381_nuorisovaltuuston_saannot_30092016.pdf

Laukaan nuorisovaltuuston toimintasääntö 2015. Viitattu 20.4.2017.

https://www.laukaa.fi/sites/default/files/toimintasaanto_laukaan_nuorisovaltuustolle_kh_15.6.2015.pdf

Humppilan nuorisovaltuuston toimintasääntö. Viitattu 20.4.2017.

<http://www.humppila.fi/UserFiles/humppila/File/Nuoret/valtuusto.pdf>

LIITE 3: Kysely toivakkalaisille 6.-9.-luokkalaisille nuorille

NUORTEN VAIKUTTAMINEN TOIVAKASSA

Tämä kysely käsittelee sitä, miten hyvin Toivakassa kuullaan lapsia ja nuoria, miten hyvin lapset ja nuoret ovat saaneet vaikuttaa sinun mielestä ja mitä mieltä sinä olet Toivakan tulevasta nuorisovaltuustosta.

Kyselyssä on hyödynnetty vuoden 2013 Nuorisobarometrin kyselyä. Kysely on osana Humanistisen ammattikorkeakouluopiskelijan opinnäytetyötä. Vastaathan jokaiseen kysymykseen mahdollisimman tarkasti!

Sukupuoli

- a. Tyttö
- b. Poika
- c. Muu

Millä luokalla olet?

- a. 6. luokalla
- b. 7. luokalla
- c. 8. luokalla
- d. 9. luokalla

Vastaa väittämiin

Vastaa tässä osiossa väittämiin omasta näkökulmastasi. Vastaathan jokaiseen mahdollisimman tarkasti!

Toivakassa on riittävästi toimintaa lapsille ja nuorille

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Mahdollinen kommentti edelliseen kysymykseen:

Minulta on kysytty mielipidettäni johonkin aiheeseen kunnassani (esimerkiksi koulussa tai nuokkarilla)

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Mahdollinen kommentti edelliseen kysymykseen:

Koen, että pystyn vaikuttamaan riittävästi Toivakan alueen asioihin, jotka koskettavat minua (esim. kouluruoka, nuokkarin toiminta, kunnan tapahtumat, kunnassa rakentaminen...)

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Mahdollinen kommentti edelliseen kysymykseen:

Mitä kautta olet vaikuttanut kunnassasi?

- Koulun kautta
- Koulun oppilaskunnan kautta
- Nuokkarin kautta (esim. nuokkarin toimintaan)
- Kunnan kautta (esim. kunnanvaltuuston, virkamiesten tai kunnanjohtajan kautta)
- Jonkun järjestön tai ryhmän kautta
- Harrastuksen kautta (esim. liikuntavuoroihin)
- En ole vaikuttanut mitään kautta
- Muu: _____

Mahdollinen kommentti edelliseen kysymykseen:

Jos olet vaikuttanut, niin kuinka paljon seuraavat syyt ovat motivoineet sinua vaikuttamaan jonkun asian puolesta?

1= ei yhtään, 5=todella paljon

	1	2	3	4	5
Mahdollisuus edistää itsellesi tärkeää asiaa					
Mahdollisuus edistää yhteistä hyvää					
Mahdollisuus toimia yhdessä ystäväni kanssa					
Rahan saanti tai muu henkilökohtainen hyöty					
Uusien asioiden kokeminen ja oppiminen					
Toiminta on hauskaa					
Aikuisen kannustus tai esimerkki					
Ystävien kannustus tai esimerkki					

Joku muu syy edelliseen kysymykseen:

Kuinka paljon seuraavat syyt ovat vaikuttaneet siihen, että et ole pyrkinyt vaikuttamaan asioihin?

1= ei yhtään, 5=todella paljon

	1	2	3	4	5
Ei ole mitään sellaista asiaa, minkä puolesta haluaisin vaikuttaa					
En ole löytänyt itselleni mielekkäitä vaikuttamisen keinoja					
En usko omiin vaikutusmahdollisuuksiini					
Asiat vaikuttavat liian monimutkaisilta					
Minulla ei ole aikaa osallistua vaikuttamistoimintaan					
Minua ei ole kannustettu tai pyydetty mukaan vaikuttamistoimintaan					
Vaikuttamistoiminnassa mukana olevat eivät vaikuta minun tyyppisiltäni ihmisiltä					
En ole saanut tukea aikuisilta alkaa vaikuttamaan					

Joku muu syy edelliseen kysymykseen:

Haluaisin, että lapsia ja nuoria kuultaisiin enemmän heitä koskevissa asioissa

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Mahdollinen kommentti edelliseen kysymykseen:

Minua kiinnostaa vaikuttaa asioihin kunnassani

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Mahdollinen kommentti edelliseen kysymykseen:

Tiedän miten vaikuttaa asioihin kunnassani

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Mahdollinen kommentti edelliseen kysymykseen:

Tiedän mikä on nuorisovaltuuston tehtävä/tarkoitus

- Kyllä tiedän
- Tiedän jotenkin
- En tiedä
- En kommentoi

Jos vastasit edelliseen kyllä, voit kertoa omin sanoin mikä mielestäsi on nuorisovaltuuston tehtävä ja tarkoitus:

Toiveita tai ajatuksia Toivakan nuorisovaltuustosta

Toivakkaan tarvitaan nuorisovaltuusto

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Mahdolliset perustelut edelliseen vastaukseen:

Mihin asioihin haluaisit nuorisovaltuuston vaikuttavan?

Minkälaista toimintaa/ tapahtumia haluaisit nuorisovaltuuston toteuttavan?

Kiinnostaako sinua nuorisovaltuustotoiminta?

- Kyllä kiinnostaa!
- Ei kiinnosta.
- En osaa sanoa

Kiitos vastauksestasi!

Lähteet:

Myllyniemi, Sami 2014. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisiasiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto/seura. https://tietoanurista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf

LIITE 4: Alkuinfo kyselyyn

ALKUINFO KYSELYYN

Tämä on alkuinfo ”nuorten vaikuttaminen Toivakassa”-kyselyyn. Tämä kysely käsittelee sitä, miten hyvin Toivakassa kuullaan lapsia ja nuoria, miten hyvin lapset ja nuoret ovat saaneet vaikuttaa ja mitä mieltä nuoret ovat Toivakan tulevasta nuorisovaltuustosta. Kysely on tarkoitettu kaikille Toivakan 6.-9.luokkalaisille. Kysely on osana Toivakan nuorisovaltuuston perustamista ja Humanistisen ammattikorkeakouluopiskelijan opinnäytetyötä.

Alkuun voitte käsitellä luokan kanssa teemat ”lasten ja nuorten kuuleminen” ja ”vaikuttaminen”, tässä alla on vähän tietoa molemmista teemoista. Tätä tekstiä voi hyödyntää alkusanoissa omien kokemusten, näkökulmien ja ajatusten tukena. Tavoitteena on saada lapsille ja nuorille käsitys siitä, mitä tarkoittaa lasten ja nuorten kuuleminen (esim. päätöksenteossa), mitkä ovat heidän oikeudet mahdollisuuksien kertoa oma mielipide. Lisäksi tavoitteena on ymmärrys siitä, mitä vaikuttaminen käsitteenä tarkoittaa, kuinka laajaa ja monitasoista vaikuttaminen voi olla ja ymmärrys siitä, että jokainen pystyy halutessaan vaikuttamaan asioihin.

Linkki kyselyyn: <https://urly.fi/Lt7>

Lasten ja nuorten kuuleminen

On todella tärkeää, että lapsia ja nuoria kuullaan heitä koskevissa päätöksissä ja se on lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluksi. Kuuleminen voi olla esimerkiksi sitä, että joku kunnan aikuinen kysyy lasten ja nuorten mielipidettä johonkin valmisteilla olevaan asiaan tai opettaja kysyy millaista toimintaa lapset ja nuoret haluaisivat. (Voitte keskustella aiheesta enemmänkin, esimerkiksi miettiä sitä miten/mitä kautta oppilaita on kuultu viime aikoina).

Lasten ja nuorten kuuleminen heitä koskevissa asioissa on kirjattu moneen lakiin, muun muassa:

- **Suomen perustuslaki 6 §:** Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.
- **YK:n yleissopimus Lasten oikeuksista artikla 12:** ”Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.”
- **Nuorisolaki, 2 §:** Lain tavoitteena on:
 - 1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- **Nuorisolaki, 24§: Nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen** Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttaja-ryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä. Sen lisäksi, mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä

ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevilla asioilla.

- **Kuntalaki § 26:** Nuorisovaltuusto ”Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (nuorisovaltuus-to) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Vaikuttaminen

Vaikuttaminen on monen tasoista ja todella laajaa; vaikuttaa voi niin oman urheiluseuran tai kunnanhallituksen kautta. Jokainen vaikuttaa päivittäin asioihin jopa huomaamattaan. Teot voivat olla pieniä, kuten yksittäisen kuluttajavalinnan tekeminen, tai sitten sellaisia, joilla on suurempi näkyvyys ja vaikuttavuus. Tällainen voi olla esimerkiksi kansalaisaloitteen laatiminen.

Kansalaisvaikuttamisella tarkoitetaan toimintaa, jolla kansalaiset pyrkivät muuttamaan tai säilyttämään yhteiskunnassa vallalla olevia asioita. Yksi keino on äänestämisen. Se ei kuitenkaan ole ainoa keino, jolla asioihin voi yrittää vaikuttaa. Esimerkiksi osallistuminen julkiseen keskusteluun, oman blogin perustaminen tai ryhmäksi järjestäytyminen ovat keinoja tuoda näkemyksiään julki.

Vaikuttamisen ei tarvitse olla aina julkista. Päätös ostaa riisiä tietyn kauppaketjun myymälästä on jo vaikuttamista, vaikka sitä ei ajattelisikaan sellaisena. Arjen valinnat ovat kuitenkin omaan elämänpäiiriin keskittyvää poliittista toimintaa. Valitsenko auton vai pyörän? Ostanko kengät myymälästä vai nettikaupasta? Etsinkö itselleni uutta hametta käytettynä vai uutena? Jokainen pieni arjen päätös vaikuttaa osaltaan asioihin.

Käytännön esimerkkejä vaikuttamisesta (vaihda nimet tarvittaessa):

- Liisi kommentoi Facebookissa jotain ajankohtaista aihetta
- Jalkapallojoukkue kommentoi kunnan liikuntavuoroaikoja ja ehdottaa sopivimpia ajankohtia
- Matti ehdottaa jotain uutta tapahtumaa nuorisotilalle
- Kirsi kirjoittaa mielipidekirjoituksen ja postaa sen oman bloginsa sivuille

Kiitos vastaamisestanne kyselyyn!

Lisätietoja antaa;

Laura Saartoala